

**T.C.
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**X, Y VE Z KUŞAKLARININ KAMUSAL MEKAN ALGI VE
KULLANIMINDAKİ FARKLILAŞMA: BURSA ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Reyhan NAMAZLI

Kentsel Tasarım Anabilim Dalı

Kentsel Tasarım Tezli Yüksek Lisans Programı

KASIM 2024

T.C.
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

X, Y VE Z KUŞAKLARININ KAMUSAL MEKAN ALGI VE
KULLANIMINDAKİ FARKLILAŞMA: BURSA ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Reyhan NAMAZLI
(21324817010)
ORCID: 0000-0002-0646-9796

Kentsel Tasarım Anabilim Dalı

Kentsel Tasarım Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Gökçen KILINÇ ÜRKMEZ
ORCID: 0000-0003-1139-6920

KASIM 2024

20.04.2016 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 9/2 ve 22/2 maddeleri gereğince; Bu Lisansüstü teze, Bursa Teknik Üniversitesi’nin abonesi olduğu intihal yazılım programı kullanılarak Lisansüstü Eğitim Enstitüsü’nün belirlemiş olduğu ölçütlere uygun rapor alınmıştır.

İNTİHAL BEYANI

Bu tezde görsel, işitsel ve yazılı biçimde sunulan tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uyularak tarafımdan elde edildiğini, tez içinde yer alan ancak bu çalışmaya özgü olmayan tüm sonuç ve bilgileri tezde kaynak göstererek belgelediğimi, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim.

Reyhan NAMAZLI

İmzası :

Ailem ve arkadaşlarıma,

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bana destek olan araştıma zamanı her daim sorularıma itinaıyla cevap veren, zorlandığım her anda yanımda olan kıymetli danışmanım Doç.Dr. Gökçen KILINÇ ÜRKMEZ'e, fikir ve önerileri ile destek olan jüri üyelerime her zaman bana güvenerek yanımda oldukları için teşekkürler ederim. Yüksek lisans eğitimim boyunca maddi ve manavi tüm destekleri için kıymetli ailem, başta babam Füzuli NAMAZOV ve annem Saida NAMAZOVA'ya, bu serüvende her türlü yardımını esirgemeyen arkadaşım Merve Nur POLAT'a, hemen yanıbaşımdaya olan hocam Sümeyye KOÇAK'a derin minnettarlığımı sunmaktayım.

Ekim 2024

Reyhan NAMAZLI
(Mimar)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	x
SEMBOLLER	xi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiii
ÖZET.....	xiv
SUMMARY	xvi
1. GİRİŞ	1
1.1 Çalışmanın Amacı ve Kapsamı	2
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
2.1 Kamusal Mekan.....	4
2.1.1. Kamusal mekân türleri	6
2.1.2. Kamusal mekan nitelikleri	8
2.2 Kuşak Kavramı.....	10
2.2.1. Kuşakların sınıflandırılması ve özellikleri	11
2.2.1.1 X kuşağı ve özellikleri	12
2.2.1.2 Y kuşağı ve özellikleri	12
2.2.1.3 Z kuşağı ve özellikleri.....	13
2.2.2 Kuşaklararası farklılıklar ve benzerlikler.....	13
2.3 Kamusal Mekan Algısı.....	15
2.3.1. Algı kavramı	15
2.3.1.1 Algısal süreç ve farklılaşma	15
2.3.1.2 Algılamayı etkileyen faktörler	16
2.3.2 Mekansal algı yaklaşımları	17
2.4 Kuşaklararası Kamusal Mekan Algısı.....	18
2.4.1 X, Y ve Z kuşaklarının mekan algısı üzerine yapılan çalışmalar.....	19
3. MATERYAL VE YÖNTEM	23
3.1 Materyal	23
3.1.1 Çalışma alanlarının seçilme nedenleri	24
3.1.2 Çalışma alanlarının mekansal gelişimi	25
3.1.2.1 Cumhuriyet Caddesi.....	25
3.1.2.2 Akademi Caddesi	27
3.1.2.3 Atatürk Caddesi.....	29
3.2 Yöntem	31
3.2.1 Çalışmada uygulanan araştırma yöntemi	31
3.2.2 Anket çalışması	32
3.2.3 Derinlemesine görüşme çalışması.....	33
4. ARAŞTIRMA BULGULARI	34
4.1 Anket Veri Analizi	34

4.2 Anket Bulgularının Değerlendirilmesi	61
4.3 Derinlemesine Görüşme	62
4.3.1 Cumhuriyet Caddesi'ne ilişkin elde edilen bulgular	63
4.3.2 Akademi Caddesi'ne ilişkin elde edilen bulgular	66
4.3.1 Atatürk Caddesi'ne ilişkin elde edilen bulgular	70
4.4 Derinlemesine Görüşme Bulgularının Değereİndirmesi	74
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	76
KAYNAKLAR	82
EKLER.....	86
ÖZGEÇMİŞ.....	96

KISALTMALAR

bkz.	: Bakınız
s.	: Sayfa
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğer

SEMBOLLER

ρ	: Pearson ki-kare
χ^2	: Ki-kare
π	: Evren içinde ilgilendiğimiz özellikteki birimlerin oranı
%	: Yüzde

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 2.1 : Kuşakların farklı ve benzer özellikleri	15
Çizelge 4.1 : Katılımcı sayıları.....	35
Çizelge 4.2 : Katılımcıların cinsiyet dağılımı.....	35
Çizelge 4.3 : Anket soru verileri.....	35
Çizelge 4.4 : Anket soru verileri.....	36
Çizelge 4.5 : Katılımcıların eğitim durumu.....	37
Çizelge 4.6 : Katılımcıların meslek dağılımı.....	38
Çizelge 4.7 : Katılımcıların aylık gelir dağılımı.....	38
Çizelge 4.8 : Kayıp değer çizelgesi.....	39
Çizelge 4.9 : Kamusal mekan sizlere ne hatırlatıyor?	40
Çizelge 4.10 : Kamusal mekan ne kadar zaman vakit geçiriyorsunuz?	41
Çizelge 4.11 : En çok kullanılan sosyal mekan.....	42
Çizelge 4.12 : Ulaşılabilirliğin kuşaklar açısından önemi.....	44
Çizelge 4.13 : Kuşakların kamusal mekanda önem verdiği unsurlar.....	45
Çizelge 4.14 : Kuşakların cadde tercihlerine ilişkin istatistiksel analizi.....	46
Çizelge 4.15 : Kullanıcıların caddeyi tercih etme sebepleri veri analizi.....	49
Çizelge 4.16 : Kuşaklara göre caddeler üzerinde ulaşım ve konum kolaylığı.....	50
Çizelge 4.17 : Caddelerin temizlik ve bakım yönünden analizi.....	51
Çizelge 4.18 : Caddelerin kuşaklara göre temizlik ve bakım yönünden analizi.....	52
Çizelge 4.19 : Caddelerin kuşaklara göre mekan estetiği ve tasarım algı analizi.....	53
Çizelge 4.20 : Caddelerin kuşaklara göre dinlenme alanı değerlendirme analizi.....	54
Çizelge 4.21 : Caddelerin kuşaklara göre sosyal ortam değerlendirme analizi.....	55
Çizelge 4.22 : Cadde kalabalığının kuşaklara göre değerlendirme analizi.....	56
Çizelge 4.23 : Caddelerin geç saatlere kadar aktif olmasının önemi.....	58
Çizelge 4.24 : Göçmen varlığının etkisi.....	59
Çizelge 4.25 : Göçmen varlığının etki verileri	59
Çizelge 4.26 : Cadde tercihlerinde göçmen varlığının etkisi.....	59
Çizelge 4.27 : Cadde kullanım sebepleri	63
Çizelge 4.28 : Kamusal mekan sorunları.....	64
Çizelge 4.29 : Kamusal mekan iyileştirmeleri.....	65
Çizelge 4.30 : Kuşakların kamusal mekan algısına ilişkin faktörlerin dağılımı.....	66
Çizelge 4.31 : Cadde kullanım sebepleri	67
Çizelge 4.32 : Kamusal mekan sorunları.....	67
Çizelge 4.33 : Kamusal mekan iyileştirmeleri.....	68
Çizelge 4.34 : Kuşakların kamusal mekan algısına ilişkin faktörlerin dağılımı.....	70
Çizelge 4.35 : Cadde kullanım sebepleri	70
Çizelge 4.36 : Kamusal mekan sorunları.....	71
Çizelge 4.37 : Kamusal mekan iyileştirmeleri.....	72
Çizelge 4.38 : Kuşakların kamusal mekan algısına ilişkin faktörlerin dağılımı.....	73

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1 : İstanbul İstiklal Caddesi.....	7
Şekil 2.2 : Tofaş Bursa Anadolu Arabaları Müzesi.....	8
Şekil 2.3 : Bursa Kent Meydanı Avm.....	8
Şekil 3.1 : Cumhuriyet cadde çalışma alan sınırları	23
Şekil 3.2 : Akademi cadde alan sınırları	24
Şekil 3.3 : Atatürk caddesi çalışma alan sınırları	24
Şekil 3.4 : Cumhuriyet caddesi.....	26
Şekil 3.5 : Cumhuriyet caddes işaret öğeleri.....	26
Şekil 3.6 : Akademi caddesi.....	28
Şekil 3.7 : Caddeyi simgeleyen yapılar.....	28
Şekil 3.8 : Atatürk caddesi.....	30
Şekil 3.9 : Caddeyi simgeleyen yapılar	30
Şekil 4.1 : Kayıp değer grafiği.....	39
Şekil 4.2 : Yaşadığınız bölgeden en çok kullandığınız kamusal mekan.....	41
Şekil 4.3 : Yaşadığınız bölgede en çok kullandığınız kamusal mekan.....	42
Şekil 4.4 : Bu mekanı tercih etme sebebiniz nelerdir?	43
Şekil 4.5 : Kamusal mekan tercihlerinizde en önemli faktörler nelerdir?	43
Şekil 4.6 : Kamusal mekan seçiminde sizin için aşağıdakilerden hangisi daha önemlidir?	44
Şekil 4.7 : Bu caddede genellikle günün hangi saat diliminde bulunursunuz?	47
Şekil 4.8 : Caddeyi ne sıklıkla kullanıyorsunuz?	48
Şekil 4.9 : Bu caddenin hangi özelliklerini beğeniyorsunuz?.....	49
Şekil 4.10 : Bu caddede görmek istediğiniz başka özellikler veya iyileştirmeler nelerdir?.....	57
Şekil 4.11 : Caddede yaşadığınız en büyük sorun nedir?	57
Şekil 4.13 : Derinlemesine görüşme endekslerine göre hazırlanan kelime bulutu.....	66
Şekil 4.14 : Derinlemesine görüşme endekslerine göre hazırlanan kelime bulutu.....	69
Şekil 4.15 : Derinlemesine görüşme endekslerine göre hazırlanan kelime bulutu.....	73

X, Y VE Z KUŞAKLARININ KAMUSAL MEKAN ALGI VE KULLANIMINDAKİ FARKLILAŞMA: BURSA ÖRNEĞİ

ÖZET

Temelde insanlar için tasarlanan mekânlar, özellikle toplumun tüm kesimlerine hitap eden kentsel kamusal mekanlar, dinamik yapılara sahiptir ve zamanla değişmektedir. Şehrin önemli bir parçası olan kamusal mekanlar, insanların toplumsal etkileşimlerini, kimliklerini ve kültürel değerlerini ifade etmelerine olanak tanımaktadır. Mimari mekânlar tek bir kişi için tasarlanırken, kamusal mekanlar toplumun genel beklentilerine cevap verecek şekilde tasarlanmaktadır. Tasarlanan bu mekanlar bireylerin algılama ve kullanımını açısından farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıkların temel sebeplerinden biri de kuşak kavramıdır.

Kuşaklar belirli bir tarih aralığında doğan ve benzer sosyal, kültürel ve teknolojik deneyimlere sahip olan grupları ifade eder. Her kuşağın farklı değerleri, tercihleri ve iletişim şekilleri vardır. Bu da kamusal mekanları algılamada ve kullanımda farklılıklara yol açabilmektedir. Kuşak kavramının gerektirdiği fiziksel, mekânsal ve algısal özellikler farklı olduğu gibi bir şehrin veya yerin okunabilirliği veya algılanabilirliği de farklıdır.

Bu çalışma X, Y, Z kuşağının kamusal mekân algısını ve kuşaklararası mekân kullanım farklılaşmasını konu edinerek, kamusal mekan kullanım tercihlerini öğrenmek ve buna göre iyileştirme önerileri sunmak amacı ile Bursa kentinin kamusal mekan olarak yoğun kullanılan üç alanında; Cumhuriyet caddesi, Atatürk caddesi ve Akademik cadde üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu caddelerin tercih edilme nedeni; farklı dönemlerde oluşmuş olmaları, kentli tarafından yoğun şekilde kullanılmaları, kent belleğinde önemli buluşma mekanları olarak yer edinmeleri ve bu özellikleri ile bir arada yaşayan ve toplumu oluşturan kuşakların kamusal mekân tercihlerinin karşılaştırmalı bir bakış açısıyla değerlendirmesi için uygun örnekler teşkil etmeleridir.. Çalışmada, X, Y ve Z kuşaklarının her bir caddede 60 kişi olmak üzere toplamda 180 anket ve her kuşaktan ikişer kişi olmak üzere toplamda 18 katılımcı ile derinlemesine görüşme yapılarak, kamusal mekan olarak ele alınan caddelerin kullanıcıya sunduğu fiziksel ve sosyal/aktivite niteliği, psikolojik etkisinin değerlendirilmesi ve kullanıcının tercihlerine göre farklılaşan mekan deneyimi incelenmiştir. Veriler, nitel ve nicel araştırma yöntemleri kullanılarak, SPSS ve QDA Miner (Lite) programında analiz edilmiştir.

Bu araştırma, kamusal mekanın her kesime uygun şekilde tasarlanması ve canlandırılması için getirdiği öneriler açısından önemlidir. X kuşağı, genellikle kamusal mekânları huzur ve dinginlik arayışları doğrultusunda değerlendirirken, yeşil alanlar ve doğayla iç içe mekânları tercih etmektedir. Y kuşağı, sosyal etkileşim ve hareketlilik arayışıyla meydanlar, geniş açık alanlar ve sosyal etkinlik mekanları tercih etmektedir. Z kuşağı ise teknolojik ve estetik unsurların ön planda olduğu modern mekânları tercih etmektedir. Aynı zamanda Z kuşağı, sosyal medya uyumlu, estetik ve fotojenik alanları önemli bulmakta, kamusal mekânların ulaşım kolaylığı ve görsel çekiciliğine de büyük önem vermektedir. Kamusal mekânların kuşaklar arası

farklılıkları dikkate alarak tasarlanması, bu mekânların daha verimli ve etkili kullanılmasını sağlayacaktır. Çalışma sonucundan yola çıkarak kamusal mekânların düzenli olarak temizlenmesi, güvenlik önlemlerinin artırılması ve kent mobilyalarının yeterli sayıda olması, kullanıcıların bu mekânlarda daha rahat ve huzurlu vakit geçirmesini sağlayacaktır. Sonuç olarak, farklı kuşakların ihtiyaç ve beklentilerini karşılayan kamusal mekânların tasarlanması, toplumsal etkileşimi artırarak daha yaşanabilir şehirler yaratılmasına katkıda bulunacaktır.

Anahtar kelimeler: Kuşak, Kamusal mekan, Mekan algısı, Bursa.

THE DIFFERENTIATION IN THE PERCEPTION AND USAGE OF PUBLIC SPACE OF GENERATIONS X, Y AND Z: BURSA CASE

SUMMARY

Spaces that appeal to all segments of society and are designed primarily for people, especially urban public spaces, have a dynamic structure and change over time. Public spaces, which are an important part of the city, allow people to express their social interactions, identities and cultural values. While architectural spaces are designed for a single person, public spaces are designed to meet the general expectations of the society. These designed spaces differ in terms of individuals' perception and usage. One of the main reasons for these differences is the concept of generation.

Generations refer to groups born within a certain date range and having similar social, cultural and technological experiences. Each generation has different values, preferences and communication styles. This may lead to differences in the perception and usage of public spaces. Just as the physical, spatial and perceptual features required by the concept of arch are different, the readability or perceptibility of a city or place is also different.

This study addresses the public space perception and intergenerational space usage differentiation of generations X, Y, and Z. It aims to understand their public space usage preferences and to provide suggestions for improvements. The study was conducted in three heavily utilized public areas in Bursa: Cumhuriyet Street, Atatürk Street, and Academic. The reason for choosing these areas is to examine and evaluate the public space preferences of generations living together and constituting the society from a comparative perspective. In the study, a total of 180 surveys were conducted, with 60 participants from each generation (X, Y, and Z) on each street, along with in-depth interviews with 18 participants, 2 from each generation. The physical and social/activity characteristics, psychological impacts, and the user's preferences that shape the public space experience of the streets were evaluated. The data were analyzed using qualitative and quantitative research methods, with the assistance of SPSS and QDA Miner (Lite) software.

This research is significant for the design and revitalization of public spaces to suit all segments of society. Generation X typically values public spaces for their tranquility and serenity, preferring green spaces and areas intertwined with nature. Generation Y favors plazas, wide open areas, and venues for social activities, seeking social interaction and mobility. Generation Z prefers modern spaces with a focus on technological and aesthetic elements. Furthermore, Generation Z values areas that are compatible with social media, aesthetically pleasing, and photogenic, and also places great importance on the accessibility and visual appeal of public spaces. Designing public spaces with consideration for intergenerational differences will enhance their efficient and effective use. Based on the results of the study, regular cleaning of public spaces, increased security measures, and adequate urban furniture will enable users to spend more comfortable and peaceful time in these spaces. Ultimately, designing

public spaces that meet the needs and expectations of different generations will contribute to creating more livable cities by enhancing social interaction.

Keywords: Public space; Perception of space; Generation; Bursa

1. GİRİŞ

Temelde insanlar için tasarlanan mekânlar, özellikle kentsel kamusal mekanlar, dinamik yapılara sahiptir ve zamanla değişir. Mimari mekân tek bir birey için tasarlanırken, kentsel mekanlar toplumun genel beklentilerini karşılayacak şekilde tasarlanır ve toplumun tercihleri bu süreçte kilit bir rol oynar. Bugün kentlerimizde kamusal mekanın kalbi olan caddelerin motorlu taşıtlar için bir yol olarak işlevlendirilmesi o kadar yaygın bir uygulama haline gelmiştir ki zamanla temel fonksiyonu olan kamuya hizmet etme özelliği büyük ölçüde tehrip olmuştur. Oysa ki, özellikle merkez nitelikli caddeler çok sayıda sosyal aktivite için en uygun mekanlardır. Yapısal olarak caddelerin, açıklığı ve basit düzeniyle büyük ölçüde, doğasında mevcut olan bir güvenlik ve sosyal bağ duygusu vardır. Caddeler sadece bir erişim aracı değil, aynı zamanda sosyal ifade alanıdır (Yang, 2012 s.86).

Kentsel kamusal mekânlar, aynı zamanda insanların toplumsal etkileşimlerini, kimliklerini ve kültürel değerlerini ifade etmelerine olanak tanıyan alanlardır. Kamusal mekânlar, toplumun genel beklentilerine cevap verecek şekilde tasarlanmakta ve bireylerin algılama ve kullanımı açısından farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıkların temel sebeplerinden biri de kuşakların değişen davranış ve tercih ve alışkanlıklarıdır. Kuşak kavramının gerektirdiği fiziksel, mekânsal ve algısal özellikler farklı olduğu gibi bir şehrin veya yerin okunabilirliği veya algılanabilirliği de farklıdır. Kuşaklararası kamusal mekânsal tercihler ve kullanımdaki farklılaşma konusunda daha önce yapılan araştırmalarda (Karaibrahimoğlu, 2021), kuşakların kentsel kamusal mekâna yönelik tercihlerinde ortak benzerliklerle birlikte, kuşak sınıflandırılmasındaki mekân algılama biçimlerinde farklılıklar olduğu, X kuşağının yeşil alanları, Y kuşağının alışveriş merkezini, Z kuşağının modern kafeleri daha çok tercih ettikleri tespit edilmiştir (Yılmaz, 2022). Dolayısıyla, nüfus yapısındaki çeşitlilik ve tercihlerdeki farklılaşmalar kamusal alanların düzenlenmesinde kent tasarımcıları için önemli bir bileşen halini almaktadır. Bu bağlamda kamusal mekanın kullanıcı profilini anlamak

yanısıra mekanın amaçlanan işlevinin gerçekleşebilmesi için de kuşakları anlamak önemlidir.

1.1 Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Bu çalışmada X, Y, Z kuşağının kamusal mekân algısını ve kuşaklararası mekân kullanım farklılaşması konu edinerek, kamusal mekan kullanım tercihlerini öğrenmek ve buna göre iyileştirme önerileri sunmak amacı ile Bursa kentinin kamusal mekan olarak yoğun kullanılan üç alanında; Cumhuriyet caddesi, Atatürk caddesi ve Akademik cadde üzerinde inceleme yapılması amaçlanmıştır. Bu alanların seçilme nedeni Bursa metropoliten kenti içinde yoğun olarak tercih edilen ve pek çok kullanıcının sosyal ve ticari aktiviteler açısından ilk aklına gelen, aynı zamanda da kentin büyümesi ve gelişmesine paralel olarak merkez ve alt merkez özellikleri gösteren alanlar içinde yer almalarından dolayıdır. Bu sayede sadece kuşakların kamusal mekan tercihleri değil, geleneksel merkez ile 1980 sonrası ve 2000 sonrası oluşan yeni merkezlerdeki kullanıcı farklılaşmasına bağlı mekânsal özelliklerin de karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Kamusal mekan olarak ele alınan caddelerin kullanıcıya sunduğu kalite, fiziksel ve sosyal/aktivite niteliği, psikolojik etkisinin değerlendirilmesi ve kullanıcının tercihlerine göre farklılaşan mekan deneyiminin analizi burada kamusal mekanın her kesime uygun tasarlanması ve canlandırılması için önem kazanmaktadır.

Çalışma kapsamında, toplam 180 kişi ile yürütülen anket çalışmasında, her bir kuşaktan 60'ar kişiye toplamda 30 soru yöneltilmiştir. Anket sonuçlarının değerlendirilmesinde SPSS yazılımı kullanılarak hem niteliksel hem de niceliksel analizler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, alanda derinlemesine görüşmeler yapılmış ve elde edilen veriler anket sonuçlarıyla birlikte yorumlanarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın metodolojisi, anketin tasarımından veri toplama ve analiz süreçlerine kadar dikkatle planlanmıştır. Bu süreçlerin her biri, kamusal mekan algısının kuşaklararası nasıl değiştiğini anlamak ve mekanların kullanımını iyileştirecek stratejiler geliştirmek için önemlidir. Kullanıcıların tercih nedenleri, beklentileri, mekanların erişilebilirlikleri, kullanıcı taleplerini ne oranda karşıladıkları, kentsel mekânsal estetik ve çekici unsurları, sosyal, ekonomik ve fiziksel farklılıkların kuşakların beklenti ve tercihleri bağlamında analiz edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışma, aynı zamanda, kentsel planlama ve kamu mekanları tasarımında farklı kuşakların

ihhtiyaç ve tercihlerini göz önünde bulundurarak daha işlevsel ve estetik mekanlar yaratma potansiyeline katkı sağlamayı hedeflemektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın kavramsal çerçevesi kamusal mekan, kuşak ve kamusal mekan algısı olmak üzere üç sac ayağı üzerine oturmaktadır. Her üçü de mimarlık, şehir planlama, sosyoloji, psikoloji gibi çok sayıda bilimin ilgi alanına giren, derin ve kapsamlı içerikleri olan kavramlardır. Böylesine geniş içeriği olan kavramların, birbirleriyle kesiştiği noktalardan hareketle çalışma şekillendirilmeye çalışılmıştır.

2.1 Kamusal Mekan

Montgomery, şehirlerin sadece fiziksel mekânlar değil, aynı zamanda insanların ruh hali, sosyal bağları ve genel refahı üzerinde derin etkileri olan sosyal yapılar olduğunu savunmaktadır (Montgomery, 2013). Kamusal alan, birbirini tanımayan bireylerin ortak yerlerde bir araya geldikleri, kentsel eylem ve faaliyetlere katılma fırsatlarına sahip oldukları yerlerdir. Bu alanlar toplumun belirli ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanarak ve aynı zamanda şehri daha geniş bağlamda dikkate alarak şehirde tanımsız “boşluklardan” somut, akılda kalıcı ve işlevsel kentsel arayüzlere dönüştürmektedir (Oğuz, 2020, s.63). Kamusal alanlar, toplumun sosyal dokusunu oluşturan önemli yerlerdir ve bu alanların tasarımı, insanların bir araya gelme, sosyalleşme ve topluluk oluşturma biçimlerini doğrudan etkiler (Gehl, 2011).

Şehir planlaması literatüründe kapsamlı şekilde yer edinen kamusal mekân kavramı kamusal alanların canlılığının artmasında önemli rol oynamaktadır. Bu mekânların temel özelliği toplumun her kesimine hitap ederek erişilebilir olması, çok yönlü bir şekilde farklılıklara uyum sağlamasıdır (Bengü 2024.05.03). Parklar, meydanlar, caddeler ve sokaklar gibi yerler bu kapsama girmektedir. Kamusal alanlar, toplumu birleştiren, bireylerin günlük işlevsel ve aktivite faaliyetlerine katılmalarına olanak sağlayan ortak bir alan olarak hizmet vermektedir (Yılmaz, 2022). Bu mekânlar modernite ve ilerleyen zaman olgusuyla aynı paralellikte şekillenen bir kavram haline gelmiştir (Demir ve Sesli, 2007). Birleşmiş Milletlerin 2030 yılı Sürdürülebilir Kalkınma hedeflerinden biri de yaşam alanlarının özellikle de kamusal alanların

halkın tüm kesimlerini birleştiren, güvenli, sağlam ve sürdürülebilir şekilde gelişmesidir (United Nations, 2015).

Kamusal mekan kavramının tanımı konusunda ortak bir paydada buluşulsa da her araştırmacının kavramsal olarak farklı yaklaşımları ve tanımları mevcuttur.

Henri Lefebvre'e göre mekan deneyimi algılanan, tasarlanan ve deneyimlenen öğelerin varlığını gerektirmektedir. Bu unsurlar üç farklı açıdan kategorize edilir: mekansal uygulama, mekan temsili ve temsili mekan. Algılanan mekan, fiziksel özelliklerine ve kişisel karşılaşmalara dayalı olarak mekanın zihinsel algısını ifade eder. Tasarlanan mekânlar ise fiziksel olarak inşa edilen ve görsel olarak gözlemlenen somut mekânlardır. Aslında yaşanan mekanlar temsili mekanlarla eş anlamlıdır. Yaşanılan mekanları tanımlamak diğer iki mekan türüne göre daha zordur. Yaşanılan mekânlar gündelik yaşam deneyimlerinin şekillendirdiği mekânlardır. Diğer bir ifadeyle kamusal mekanlar, kentsel mekanlar içerisinde toplumsal olayların meydana geldiği, bireylerin çevreleri arasındaki ilişkiyi etkileyen, fiziksel ve sosyo-kültürel olgular olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz, 2022).

Jacobs, kamusal mekanları, kişilerin tanışıp bir araya geldiklerinde buluşmayı tercih ettikleri başarılı sosyal yerler olarak adlandırmaktadır. Aynı zamanda Jacobs, kentsel mekanların kalite göstergesi olarak aktiviteyi ön planda tutmaktadır. Bu tür mekanların temel özellikleri; aktivite yapılabilir, erişilebilir, konforlu ve iyi imaja sahip yerler olarak görülmektedir (Kutay Karacor ve Akçam, 2016).

Çallı (2019), Carr, Walzer ve Shonfield'ın açıklamalarından yola çıkarak kamusal mekanı sosyal bir platform olarak tanımlanmaktadır. Bu platform yaş, cinsiyet, etnik köken, dini inanç ve sosyo-ekonomik olarak farklılıklar gösteren insanların bir araya gelerek, farklılıklarını bilincinde olarak, uyumlu bir şekilde mekan deneyimlemesi sağlamaktadır.

Lofland, kamusal mekanları insanların rastlantısal karşılaşmalar yaşadığı, sosyal normları gözlemlendiği ve toplumsal düzenin olduğu yerler olarak tanımlar. Bu alanlar, bireylerin toplumsal kimliklerini oluşturdukları ve toplumla etkileşime girdikleri mekânlar olarak işlev görür. Kamusal mekanların sosyal işlevi, bireyler arasındaki ilişkilerin kurulması, sosyal bağların güçlendirilmesi ve toplumsal uyumun sağlanmaktadır (Lofland, 1998).

Hajer ve Reijndorp (2001), amusal mekânın çok katmanlı ve dinamik bir yapıya sahip olduğunu savunurlar. Bu mekânlar, sadece fiziksel çevreyi değil, aynı zamanda toplumsal ilişkileri, kültürel çeşitliliği ve dijital etkileşimleri de içerir. Örneğin, bir sokak veya meydan, yalnızca insanların yürüdüğü veya bulunduğu bir yer değil, aynı zamanda kültürel performansların sergilendiği, siyasi eylemlerin yapıldığı ve dijital iletişim araçlarıyla zenginleştirilen bir sosyal ortam olarak tanımlamaktadırlar. Kültürel ve sosyal normlar, ekonomik koşullar ve yerel politikalar dahil olmak üzere kamusal mekânın tasarımını ve kullanımını etkileyebilecek birçok farklı faktör vardır. Son yıllarda, daha kapsayıcı ve eşitlikçi kamusal mekanlar yaratmaya yönelik fikirler, bu alanları her yaştan, yetenekten ve geçmişten insanlar için erişilebilir kılmaya vurgu yapan, büyüyen bir olgu olmuştur. Kamusal mekân kullanımını ve tercihlerini etkileyen faktörler hakkında fikir edinmek için, kamusal mekân kavramını ve gelişimini, kamusal mekanların çeşitli türlerini, amaçlarını ve kamusal mekanları oluşturan unsurları incelemek gerekmektedir. Bu, bir topluluk ve aidiyet duygusunun geliştirilmesine yardımcı olabilir ve özellikle insanların komşularıyla eskisi kadar etkileşim fırsatı bulamayabilecekleri daha yoğun nüfuslu bölgelerde, meydanlar, parklar, bahçeler ve diğer yeşil alanlar, insanlara günlük hayatın koşuşturmacasından kaçıp kendini konforlu, güvenli ve rahat edebileceği ortamın tadını çıkarma şansı sunmaktadır.

2.1.1. Kamusal mekân türleri

Kamusal mekân türleri, mekânın fiziksel özellikleri ile doğrudan bağlantılı herhangi bir sınıflandırmaya göre değil, halka açık, erişilebilir, yaş, sınıf, meslek, din gibi farklılıklar ayırmaksızın toplumun her kesiminin kullanımına açık olması ve mülkiyet yapısına göre (Carmona ve diğ., 2003) belirlenmektedir. Kamusal mekanlar, fiziksel özelliklerinden ziyade erişilebilirlik ve kullanım özelliklerine göre sınıflandırılmaktadır.

Pek çok farklı türde kamusal mekanlar vardır. Bu kamusal mekanların özellikleri, kullanım amacına ve hizmet ettiği toplumun ihtiyaçlarına bağlı olarak değişebilir. Bu çerçevede üç ana başlıkta kamusal mekanları ele almak mümkündür: erişim ve kullanımı serbest/açık kamusal mekânlar, erişim ve kullanımı kontrollü/kapalı kamusal mekânlar ve kamuya açık özel mekânlar açık veya kapalı yarı kamusal mekanlar.

Açık Kamusal Mekanlar: Jacobs ve Madanipour'a göre kamusal açık mekanlar, bireylerin ücretsiz olarak kullanabilecekleri, serbestçe erişilebilen alanlardır. Parklar ve açık alanlar sadece hoş ve doğal bir ortam sunmakla kalmaz, aynı zamanda kentsel alanlardaki genel yaşam kalitesini de artırır ve önemli çevresel işlevlere hizmet eder. Kamusal açık alanların hem politik olarak, hem de sosyal olarak önemi vardır (Uzgören ve Erdönmez, 2017).

Kamuya ait olan ve erişim veya kullanım konusunda herhangi bir kısıtlamanın bulunmadığı mekanlar, kamusal mekan olarak kabul edilirler. Bu alanlar, farklılık gözetmeksizin bireyleri ağırlayarak kapsayıcılığı simgelemektedir. Bu tür alanlara örnek olarak meydanlar, sokaklar ve parklar verilebilir.

Şekil 2.1'de yer alan İstanbul İstiklal Caddesi açık kamusal mekanların yol, sokak, cadde sınıflandırılmasına örnek olarak verilebilir.

Şekil 2.1 : İstanbul İstiklal Caddesi.

Kapalı Kamusal Mekanlar: Kapalı kamusal mekanlar kamuya ait olup, kullanım hakkı vermekle birlikte erişime ilişkin özel düzenlemelere sahiptir. Bu mekanlarda belirli bir ücreti veya üyeliği gerektirir ve belirli saatlerde sınırlı aktiviteye sahiptir. Kapalı kamusal mekanlara örnek olarak müzeler, galeriler, kütüphaneler, dini kurumların yanı sıra özel olarak yönetilen plajlar, otoparklar, sokaklar ve parklar verilebilir. Bu tür mekânlar, kullanıcılarına kötü hava koşullarına karşı koruma ve güvenlik sağlarken, kamusal yaşamın dinamik bir parçası olarak farklı sosyal grupların bir araya gelmesine olanak tanır. (Acaralp, 2009).

Şekil 2.2’de Tofaş Bursa Anadolu Arabaları Müzesi kapalı kamusal mekanlara örnek teşkil edebilir.

Şekil 2.2 : Tofaş Bursa Anadolu Arabaları Müzesi.

Açık Yada Kapalı Yarı Kamusal Mekanlar: Kamuya açık özel mekanlar, özel bir şirket, kuruluş ya da kişinin ürettiği ve kullandığı hizmetleri kamuya sunan, özel sektör tarafından işletilen, yönetilen ancak belirli kurallar çerçevesinde kamunun kullanımına açık yerlerdir. Bu mekanlara: alışveriş merkezleri, sinemalar, yüzme havuzları, spor salonları, otobüs terminalleri gibi yerler örnek verilebilir (Acaralp, 2009). Şekil 2.3’teki Bursa Kent Meydanı Avm bu türdeki mekanlara örnek olarak verilmiştir.

Şekil 2.3 : Bursa Kent Meydanı Avm.

2.1.2. Kamusal mekan nitelikleri

Gehl’in kamusal mekanların kalite analizini yapmak için geliştirdiği yaya merkezli yaklaşımında belirlediği ölçütler; “koruma, konfor ve beğeni” dir. Gehl’in geliştirdiği “koruma, konfor ve beğeni” ölçütleri, edilgen yapısı ile öznesi kullanıcı yani insan olan değerlerdir. Mekan insanla varolur ve yaşar. Kullanıcısı olmayan bir mekan artık “mekan” değil “boşluktur”. Bu yaklaşımdan yola çıkarak kamusal mekanların toplum

birliğinin ve gelişiminin sosyal ayrışmaya yer vermeden her kesime uygun olarak tasarlanması gerektiği anlaşılabilir (Acaralp, 2009).

Kamusal mekanlar özünde içinde yaşadıkları topluluğun toplumsal değerlerini, kültürel normlarını, fiziksel özelliklerini ve politik dinamiklerini yansıtır. Bu haliyle buldukları şehrin veya bölgenin tarihi ve çağdaş kimliğinin bir yansıması olarak hizmet ederler. Kamusal mekanların kullanımı kentin toplumsal olarak çok yönlü boyutlarını kapsayarak kullanıcılar ile ilgili bilgiler içerirler.. Bu nedenle kamusal mekanlar “ulaşılabilir, erişilebilir, okunabilir olmaları, kent mobilyalarının varlığı, peyzaj öğelerinin kullanımı, çeşitlilik, kullanıcı tarafından algılanabilir olmaları, yaya öncelikli kullanımın olması, kent kimliğini yansıması” gibi temel özelliklere sahip olmalıdır. (Yılmaz,2022).

Kamusal mekanlarda kent yaşamının oluşması ve canlanmasında fiziksel, sosyal ve algısal faktörlerin yanı sıra mekanın fiziksel ve sosyal çevre yapısının da etkisi büyüktür. İçinde geçirilen zaman ve bulunduğu coğrafya sosyal, ekonomik, politik ve iklim koşulları kamusal mekanları doğrudan etkiler. Bu faktörler dikkate alınarak kamusal mekanlarda bulunması gereken unsurlar üç kategoride ele alınabilir: duyarlılık, demokrasi ve anlamlılık (Acaralp, 2009).

Duyarlılık kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlama ve yönetme, yanıt verme becerisiyle yakından bağlantılıdır. Benzer şekilde, tüm kullanıcı gruplarına hareket ve erişim özgürlüğü tanınması demokratik olmakla yakından ilişkilidir. Bireyin iç dünyası ile kamusal mekan arasında derin bir bağ kurabilmek, anlamlılık duygusunun yaratılması açısından büyük önem taşımaktadır (Acaralp, 2009).

Kamusal mekanın fiziksel yönleri sıklıkla vurgulanırken, kullanıcıyla doğrudan ilişkisinin dikkate alınması da aynı derecede önemli ve gereklidir. Kullanıcılar ve kamusal mekan arasındaki etkileşimi geliştirmek için onların ihtiyaçlarının ve haklarının ele alınarak bu yönde gelişimini sağlamak esastır. Bu etkileşimi kolaylaştıran temel unsurlar arasında anlam, bağ, kimlik, aidiyet ve uyumluluk gibi kavramlar yer almaktadır (Yılmaz, 2022).

Kullanıcıların mekanlardaki deneyimleri yönünde mekan ve bireyler arasında oluşan bağ ve bu bağın oluşturduğu anlam mekanın genel önemine katkıda bulunur.

Kamusal mekanın kimliği, kullanıcıları ile aidiyet, anlam, bağlantı ve uyum kavramları arasındaki ilişki ile şekillenmektedir. Aidiyet duygusunun yaratılması, yalnızca bir yerin yapısal özellikleri ve kimliğiyle değil, aynı zamanda bulunduğu çevrenin kültürel ve sosyal dokusuyla bütünleşmesiyle de belirlenir (Acaralp, 2009).

Kamusal mekanın okunabilirliği, bireyin algısını ve mekanla ilişkisini doğrudan etkileyerek uyumluluk duygusunu etkilemektedir. Kullanıcılar çevrelerine uyum sağlayabildiklerinde ve onları tanımlayabildiklerinde güven duygusu kazanırlar. Bu nedenle başarılı bir uyum sağlamak için kullanıcıların mekanı algılaması ve tanımlaması önemlidir (Yılmaz, 2022).

Kamusal mekanda olması gereken hususlardan biri de kamusal mekanları çevreleyen yapılar ve bu yapıların tasarımıdır. Bu yapıların tasarımı çevrenin algılanmasında ve oluşturacağı kimlikle önem arz etmektedir. Yapıların tasarımcı tarafından oluşturulmasında belirlenebilen; oran, ölçek, ritim, geçirgenlik, tasarım ve detay, belirlenemeyen ise iklim ve coğrafi koşullar, ekonomi ve politika, toplumsal yapı gibi etkenlerdir (Asar, 2013; Yılmaz, 2022).

2.2 Kuşak Kavramı

Kent yaşamının gelişmesi ve çağa uyum sağlaması yönünde önemli bir parça olan mekan kullanımı kişilerin tercihleri doğrutusunda şekillenmektedir. Toplumun beklentilerine cevap veren kamusal mekanlar, insan odaklı, açık mekan yaşantı beklentisini karşılayacak şekilde tasarlandığında işleyen bir sistem oluşturmaktadır. Bu sistem mekan ve kullanıcı ilişkisini başarıyla kurgulayarak kimlik kazanır. Kimlikli kamusal mekanda, kullanıcı tercih ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak kurgulanan mekansal ilişki kamusal mekan kullanılabilirliğini sağlamaktadır. Bu doğrutuda kullanıcı ihtiyaçları, hayata bakış açıları, yaşamışlıklarıyla oluşan beklentiler “kuşak” kavramını ortaya koymaktadır.

Bu kavram ilk defa 1923’de Karl Mannheim’in “Problem of Generation” adlı araştırmasında ortaya konmuştur. Araştırmada kavram; “belirli bir zaman diliminde önemli tarihsel olayları yaşamış belirli bir yaştaki insanların oluşturduğu bir grub” olarak tanımlanmıştır (Anıl Ağrılı, 2022). Türk Dil Kurumu kuşak kavramını aynı yıllar içerisinde yaşamış, yaşadıkları dönemin getirdiği oluşumlar, zorluklar ve yaşamışlıklarla birlikte yükümlü olan insanlar topluluğu şeklinde tanımlamıştır

(www.tdk.gov.tr). Kuşaklar aynı doğum yıllarına sahip, o yılları kapsayan politik ve sosyal olayları, dini inanç ve yargıları yaşayan birbirine benzeyen kişilik belirliteleri yansıtmaları sebebiyle kavramsal olarak ortak bir topluluk ifade etmektedirler (Ayhün, 2013).

2.2.1. Kuşakların sınıflandırılması ve özellikleri

Her bir kuşağın kendine has karakter özellikleri, yaşam biçimleri, hayata bakış açıları, değer ve yargıları, güçlü ve zayıf yönleri vardır (Lower, 2008; Yılmaz, 2022). Sosyal, ekonomik, teknolojik ve politik gelişim ve dönüşümlerin etkisi toplumu değiştirmektedir. Değişen toplumda bireylerin değerleri, tutumları, davranışları, yaşam tarzları ve algıları yeniden şekillenmektedir. Bu değişimler dönemsel olarak çeşitli zaman dilimlerinde yaşayan bireyleri kapsayan kuşaklara yol açmaktadır.

Kuşakların temelde 5 şekilde sınıflandırıldığını söyleyebiliriz.

- Gelenekselciler / Sessiz Kuşak (1925-1945)
- Bebek Patlaması Kuşağı (1943-1960)
- X kuşağı (1965-1979)
- Y kuşağı (1980- 1999)
- Z kuşağı (2000-2010)
- Alfa Kuşağı (2011-2025)

Kuşakların geçmişlerindeki farklılıklar sebebiyle algısal eşitsizlikler, anlaşmazlıklar ve çatışmalar yaşanabilmektedir. Bu sorunlar her kuşağın kendi döneminde yaşadığı benzersiz koşullardan kaynaklandığı için önem ve dikkat arz etmektedir. Günümüz şartlarıyla bu problemleri ele alarak etkili çözüm yöntemlerini keşfetmek önemlidir. Çağın getirdiği şartlar kuşaklararası farklı kültür birikimi, farklı bakış açısı, farklı değer ve yargılar getirerek farklı yaşam tarzı oluşturmaktadır. Bu sebepten günümüzde toplumun önemli bir parçası olan kamusal mekanlarda kuşaklararası eşitsizlikleri gidermek, talep ve isteklerine cevap veren ortak bir alan oluşturmak önemlidir. Toplumsal ayrışmadan uzak kamusal mekan kimliği için kuşakların farklılaşan özelliklerini incelemek ve kamusal mekan algısını gözlemlemek amacıyla X, Y ve Z kuşağı araştırmanın ana konusu olarak belirlenmiştir. Diğer kuşaklar yaş dağılımı

itibariyle kamusal alanları daha az kullandıkları için araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

2.2.1.1 X kuşağı ve özellikleri

X kuşağı 1965-1979 yıllar arasında doğan kişileri kapsamaktadır. Bu kuşak dönemin getirdiği zorlu şartlarda büyüyen, toplumun buhranlı dönemlerinde oldukça kanaatkar, toplumcu, sadık ve idealist bireylerdir (Ayhün, 2013). X kuşağı bireylerinin kendilerine ait kültürleri olması sebebiyle daha girişimcidirler. (Gross, 2017). Bu kuşak teknolojiye Walkman (1979) ve IBM bilgisayarlarının (1981) ilerleyerek yaygınlaşması bireylerin farklı iş sektörleri de teknolojiyi zorunlu şekilde kullanmaya başlamıştır (Yılmaz, 2022).

X kuşağı bağımsız, eğlenmeyi ve seyahat etmeyi seven, dinamizden hoşlanan, dönemin ekonomik sıkıntılarına rağmen çalışma hayatına önem veren, kendilerini yıpratıcı işler yerine rahat ve huzur buldukları yerde çalışmayı tercih eden, iş ve yaşam dengesini önemseyen bireylerdir (Uğur, 2023).

2.2.1.2 Y kuşağı ve özellikleri

Y kuşağı 1980-1999 yıllar arasında doğan, teknoloji ile birlikte büyüyen kuşak olarak bilinmektedir. Bu kuşak “Milleniyum, dijital çağ, ağ kuşağı” gibi farklı isimlerle de anılmaktadırlar. Çalışma koşulları iyi yönetildiğinde zaman bir çok işi aynı anda yapabilme özelliğine sahiptirler (Mengi, 2009; Yılmaz 2022).

Y kuşağı (Millennials) tanımı, akademik literatürde farklılık göstermektedir. Örneğin, Pew Araştırma Merkezi (2010) ve Howe ve Strauss (2000) tarafından yapılan çalışmalarda, Y kuşağı 1980-1999 yılları arasında doğan bireyleri kapsamaktadır. Bununla birlikte, bazı kaynaklarda bu aralığın 1980-1995 yılları olarak sınırlandırıldığı görülmektedir (Twenge, 2010; Galambos, 2004). Bu çalışmada, Y kuşağının kapsamını belirlemede 1995 yılını referans alarak, bu yıl ve sonrasındaki doğumlu bireylerin de Y kuşağının bir parçası olarak ele alınması tercih edilmiştir. Bu yaklaşım, literatürdeki tanım farklılıklarını ve mevcut araştırmaların kapsamını yansıtmaya amacını taşımaktadır.

Y kuşağı bireyleri genellikle yüksek eğitim seviyelerine sahip olup sürekli öğrenme ve kişisel gelişime büyük önem vermektedir. Eğitim, hem kariyer hem de kişisel yaşam açısından merkezi bir rol oynamaktadır. Ayrıca, kişisel ifade ve yaratıcılık Y kuşağının

değer verdiği diğer önemli unsurlardır. İnternet, mobil teknolojiler ve sosyal medya platformları, bu kuşağın yaşam tarzını, iş yapma biçimlerini ve toplumsal etkileşimlerini belirgin bir şekilde etkilemiştir (Tapscott, 2014).

Y kuşağı, çeşitliliğe ve kapsayıcılığa yüksek bir değer atfeder; toplumsal cinsiyet eşitliği, ırkçılık karşıtı tutumlar ve diğer sosyal adalet konularına duyarlıdır. Çevre bilinci, Y kuşağının diğer önemli özelliklerinden biridir. Çevre dostu ürünleri tercih ederler ve çevre koruma konusunda toplumsal sorumluluk hissederler. Kariyer yaşamında ise esneklik arayışındadırlar; geleneksel çalışma saatleri ve ofis ortamlarından ziyade, uzaktan çalışma ve esnek çalışma saatlerini tercih edebilirler. İş ve yaşam dengesine büyük önem verirler, bu da iş tatmini ve genel mutlulukları üzerinde doğrudan bir etki yaratmaktadır (McCrindle; Wolfinger. 2011).

2.2.1.3 Z kuşağı ve özellikleri

2000 yılından sonra dünyaya göz açan, 10 yıllık dönem aralığında yaşayan bu bireyler Z kuşağı olarak adlandırılmaktadırlar. Doğdukları andan itibaren teknolojinin içinde büyümek onları birçok kaynaktan “Her Daim Çevrimiçi Kuşak, Kristal Nesil, Derin Duygusal” olarak da tanımlanmaktadır (Uğur, 2023). Bu çağın bireyleri teknolojinin getirdiği olumlu yönlerde kendilerini geliştirerek daha yaratıcı olmakla birlikte, sosyal ağlarda oluşan sanal toplum içinde yalnızlar olarak bilinmektedir. (Yılmaz, 2022).

En genç ve en yeni kuşak olan Z kuşağını anlayabilmek, iletişim kurarak anlaşabilmek önem arz etmektedir. Diğer kuşaklara göre az kardeşli, küçük aile yapılı ve eğitim seviyesi yükseldikçe evlilik yaşları artan bir kuşaktırlar.

Teknoloji ile bu kadar iç içe olmaları, sanal ortamda büyümeleri onları bu yönde geliştirmeye, standart işi sevmeyerek sanal ortamda başka çalışma yöntemleri arayarak teknoloji ile yeni ve farklı meslekler oluşturmaya yöneltmiştir. Teknolojinin getirdiği hıza alışan Z kuşağı her şeyin anında olmasını istemektedirler. Bu sebeple sabırsız, tahammülsüz ve doyumsuz kişiler olarak bilinirler. Hızın getirdiği diğer bir olumsuzluk ise bilgiye anında ulaşmaları nedeniyle çok hızlı büyümeleridir (Uğur, 2023).

2.2.2 Kuşaklararası farklılıklar ve benzerlikler

X Kuşağı, disiplin ve geleneklere değer veren, bağımsızlık ve bireysellik arayışında olan bir grup olarak öne çıkmaktadır. İstikrarlı ve güvenli bir yaşam sürdürmeyi tercih

eden bu kuşağın üyeleri, teknolojik değişimlere karşı daha muhafazakar bir yaklaşım sergileme ve genellikle mevcut durumdan memnun olma eğilimindedirler. Sosyal olarak, bu kuşak daha bireyselci ve pragmatiktir. Hem iş hem de kişisel yaşamda denge arayışı içindedir ve genellikle bağımsızlıklarını vurgularlar. Ayrıca, çocukluklarındaki sosyal değişimlerin etkisiyle, geleneksel değerlerin yerine daha esnek ve yenilikçi yaklaşımlar benimsemişlerdir (Twenge, 2020).

Y Kuşağı ise esnek çalışma koşullarını ve iş-yaşam dengesini önemsemektedir. Sosyal medyada aktif olan bu kuşak, teknoloji ve dijital platformlarda kendilerini ifade etme konusunda daha rahattır. Yenilikçi ve değişime açık bu kuşak, eski rutinlere bağlı kalmaktan kaçınarak sürekli yeni şeyler öğrenme peşindedirler. Ekonomik belirsizlikler, yüksek öğrenci borçları ve iş güvencesizliği gibi zorluklarla da karşı karşıyadır. Ancak, bu zorluklar, onların yaratıcı ve yenilikçi çözümler geliştirmelerine neden olmuştur. Ayrıca, bu kuşak, toplumsal normlarda ve kültürel değerlerde önemli değişiklikler yaşandığı bir dönemin parçasıdır. Bu değişiklikler, onların toplumsal rolleri, değerleri ve beklentileri üzerinde derin etkiler yaratmıştır (Howe; Strauss, 2020).

Z Kuşağı, tamamen dijital bir ortamda büyüdüğü için teknolojiyi su gibi içselleştirmiş oldukları görülür. Bu kuşak için teknoloji, sadece bir araç değil, aynı zamanda sosyal etkileşim ve kendini ifade etme biçimidir. Çok yönlü ve hızlı bilgi akışına adapte olan Z kuşağı, görsel ve estetik unsurlara oldukça duyarlıdır. Ayrıca, bu kuşak toplumsal ve çevresel sorunlara karşı daha bilinçli ve aktif bir tutum sergilemektedir.

Kuşaklar arası benzerlikler, sosyolojik incelemelerde giderek daha fazla dikkat çeken bir konudur. Günümüzde X, Y ve Z kuşaklarının yaşadıkları dönemlerdeki kültürel, ekonomik ve teknolojik değişiklikler farklılıkları belirginleştirse de birçok yönden benzer özellikler taşıdıkları görülmektedir. Bu benzerlikler, temel insan ihtiyaçlarından sosyal ilişkilere, teknolojik uyumdan çevresel bilince kadar geniş bir çerçevede incelenebilir.

Her şeyden önce, temel insan ihtiyaçları kuşaklar arasında büyük ölçüde ortaktır. Psikolog Abraham Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi teorisi, bireylerin her çağda güvenlik, aidiyet, sevgi ve başarı gibi evrensel ihtiyaçlara sahip olduğunu belirtir. Bu teori, modern toplumlardaki bireylerin de farklı kuşaklara ait olmalarına rağmen bu ortak değerlere göre hareket ettiklerini göstermektedir. Örneğin, her kuşak, sosyal

destek arayışı, topluma ait hissetme ve bireysel başarı elde etme gibi ortak duygusal ihtiyaçları paylaşır. Araştırmalar, bireylerin sosyal bağları güçlendirme, yaşamda bir anlam bulma gibi değerlerde ortak noktaları olduğunu ve bu ihtiyaçların kuşaklar arasında benzerlik gösterdiğini vurgular.

Çizelge 2.1’de görüldüğü gibi bu üç kuşak arasında benzerlikler olarak, her bir kuşağın kendine özgü bir şekilde bağımsızlık arayışı içinde olması ve sosyal etkileşimleri farklı platformlarda sürdürme istekleri gösterilebilmektedir.

Çizelge 2.1 : Kuşakların farklı ve benzer özellikler çizelgesi (Yılmaz, 2022).

Kuşaklar	Özellikler												
	Döneme Uyum Sağlama	Bağımsızlığa Düşkün	Disiplinli	Değere Bağlı	Teknoloji Kullanımı	Sabırlı	Yaratıcı	Sorgulayıcı	Amaca Odaklı	Sonuç Odaklı	Rekabet Gücü	Takım Çalışması	
X kuşağı	X	✓	X	✓	x	X	x	✓	✓	✓	✓	✓	
Y kuşağı	X	✓	X	x	✓	X	✓	✓	✓	x	✓	x	
Z kuşağı	X	✓	X	x	✓	X	✓	✓	✓	✓	✓	x	

Ancak, farklılıklar açısından bakıldığında, X kuşağının daha çok geleneksel değerlere bağlı kalırken, Y ve Z kuşaklarının bu gelenekleri yıkıp daha esnek ve dinamik yapılar kullanım eğiliminde oldukları görülmektedir. Z kuşağının, diğer iki kuşaktan farklı olarak, bilgiye ulaşma ve işleme hızında, aynı zamanda sosyal ve çevresel meselelere duyarlılıkta bir adım öne çıktığı söylenebilir. (Yılmaz, 2022).

2.3 Kamusal Mekan Algısı

2.3.1. Algı kavramı

Anthinson vd. (1995) mekan kavramında önemli terimlerden biri olan algı kavramını “Çevredeki uyaran örüntülerinin organizasyonu ve yorumlanması süreci” olarak tanımlamıştır. Hançerlioğlu (1993) algı kavramı; nesnel olarak tasavvur edilen dünyayı, duyu vasıtasıyla öznel bir bilince dönüşme serüveni olarak ifade etmiştir (Kolak, 2021). Duyu organları vasıtasıyla elde edilen bilgilerin, zihin parçalama ve

bütünleştirme yoluyla işlenen bellek sürecine algı denmektedir. Algı, duyular ile etrafi gözleme, veri toplama, belleğe kaydetme, davranış, amaç ve içgüdüler doğrultusunda organizmanın cevap vermesidir (Anıktar, 2008; Yılmaz, 2022).

Algılar her insan için farklılık gösterir. Bu farklılıklar elde edilen deneyimler ve bir çok duyumsamaların zihinde bıraktığı etkiler sebebiyledir. Mekan, insanların duyuları vasıtasıyla algılanması sonucu kendilerine hissettirdiklerinin zihninde oluşturduğu görüntülerdir. Zihinde oluşan bu görüntüler mekanla ilgili fikir sunarak, kişi ve mekan arasında bağ oluşturmaktadır (Yılmaz, 2022).

2.3.1.1 Algısal süreç ve farklılaşma

Gözlemlenen çevre sadece farkına varılan ile algılanmaz. Algılanan şey, o bağlamda varolan bir kısımdır. Algıda önemli olan ancak farkına varılan veya varılmayan herşey “algısal süreci” tanımlamaktadır (Asar, 2013). Pek çok birey ve çok sayıda bilim adamı algılamayı, çevrenin değişim ve gelişim taraflarına dikkat etmekten öte, yüksek derecede farkındalık olarak değerlendirir (Kolak, 2021).

Algı sadece duyularla oluşan bir deneyim veya bilgi verisi olarak açıklanamaz. Bu nedenle algı, tanımlarda ve kuramlarda belirtilen bütün unsurların toplamı ve bu unsurların birbiri ile olan karmaşık ilişkilerinin bütünüdür (Asar, 2013).

Bir nesnenin veya mekanın duyularımızla algılayarak zihnimize bütün haline gelebilmesi için şekil, form, ses veya görüntü gibi farklı şekillerdeki algı türleri devreye girer (Yılmaz, 2022). Beş duyu organımız, beş farklı algı oluşturur.

Görsel Algı; Görsel uyarıcıları fark ederek, ayırımı yapabilmek ve deneyimlenen tecrübelerle dayalı olarak bu uyarıcıları deşifre etmek görsel algı olarak tanımlanmaktadır (Beyoğlu,2015; Yılmaz, 2022).

İşitme Algısı; İşitmeye yönelik uyarılan algılama biçimi, yorumlama ve verilerin beyine gönderilerek oluşturulan uygun cevapla bütünleşmenin gerçekleştirilmesidir. Ses mekanı ölçerek onun ölçüğünü anlaşılır hale getirir (Pallasmaa ve Holl, 2013; Yılmaz, 2022).

Dokunma Algısı; Dokunma algısı ile nesnelere formu, ölçüsü ve sertlikleri algılanmaktadır. Dokunarak algılama tüm deneyimlerimizin kendi ilişki tecrübelerimizle entegre olan duygu tipidir (Asar, 2013; Yılmaz, 2022).

Tat ve Koku Algısı; Tat ve koku duyuları farklı birer algılama biçimi olarak, tatma ve koklama reseptörleri ve sinirlerinin fiziksel olarak beyne farklı şekilde iletilmesi ile oluşur. Buna bakmaksızın aynı anda uyarılmaları her birinin algılama yoğunluğuna tesir etmektedir.

2.3.1.2 Algılamayı etkileyen faktörler

Algı, insanın duyuları yorumlayıp anlamlandırma sürecidir. İnsanın çevreyi algılaması ise, bu çevreyi gözleme ve bilgi edinme sürecidir. Duyu organları ile ulaşılan bilgiler, bu bilgileri anlamlandırma, yorumlayarak değerlendirme yapmak ve bir tepki oluşturmak için belirli bir algılama süreci vardır. Açık veya kapalı mekan farketmeksizin algılamayı etkileyen faktörler iki grupta incelenmektedir. Kullanıcı ve çevresel faktörler (Yılmaz, 2022).

Kullanıcı Faktörler; Algılama beş duyu olarak tanımladığımız; işitme, görme, dokunma, tatma ve koku duyularıyla oluşan bilgilerin deneyimler, beklentiler ve benzeri duygularla değişiklik gösteren bir kavramdır. Her insanda farklı şekilde algılanan ve bu algının oluşmasında uyarılan duyu organlarının kullanıcı etkeni tarafından oluşan değişkenler; tanımlama, beklentiler ve etkileyici faktörler olarak üç bölüme ayrılmaktadır (Acaralp, 2009; Yılmaz, 2022).

Tanımlama; Algısal psikoloji, zihnimize gönderilen duyu organları sadeleştirilerek tanımlama, eşleştirme ve sınıflandırma yaparak algılama sürecini tanımlayıcı aşaması olarak adlandırılmaktadır. Algılama mekanizmasının bu evresinde, insanlar zihinlerinde görsel algıyı şekil zemin ilişkisi, benzerlik, yakınlık, devamlılık, tamamlama, simetri ve ortak ilkeler gibi prensipleri kullanarak gerçekleştirilmektedir (Acaralp, 2009).

Beklenti; Geçmiş tecrübelerimizle çevreden elde ettiğimiz bilgilerden istifade ederek zihnimizde dış dünyanın uzantılarını oluşturarak, sıradaki adıma hazırlayan bilişsel bir aşamadır (Yılmaz, 2022).

Etkileyici Faktörler; İçinde bulunulan ruh hali, çevresel unsurlar ve duygularımızı etkileyen diğer faktörler bizim bu uyarıyı algılayışımızın bilinç düzeyinin belirlenmesidir (Lam, 1977; Acaralp, 2006; Yılmaz, 2022).

Çevresel Faktörler; Temelde algı, çevreden bilgi edinme olarak tanımlanmaktadır (Kürkçüoğlu, 2009). Çevreden elde edilen uyarılar, psikolojik ve fiziksel süreçler ile

aynı zamanda insanların biyolojik özellikleri (yaş, cinsiyet vb.), eğitim seviyeleri, mekansal deneyimleri ve sosyo-kültürel / psikolojik yapılar tarafından etkilenir. Bu etkiler mekan ve mekanın algılanmasında önemli birleşenlerdir (Kürkçüoğlu, 2009). Çevre algısının oluşmasında birden fazla duyu organlarının kullanılması gerekebilmektedir. Fiziksel çevreyi anlamada nesnelerin zihinde anlamlı bir bütün haline gelmesi için; ışık ve renk, doku, ses ve koku, boyut, oran ve ölçek, düzen ve karmaşıklık, ritim ve süreklilik olarak bütünü oluşturan mekansal karakteristik parçalar sıralanabilir (Anıtkar, 2008; Yılmaz, 2022).

2.3.2 Mekansal algı yaklaşımları

Çevre ve birey arasındaki ilişki temelde psikoloji olmak üzere, sosyoloji, felsefe, mimarlık ve bir çok disiplinin inceleme konusu olabilmektedir. Psikolojinin başlıca ilgi alanı olarak bilinen algı, kentsel ve mimari yaklaşımlarda çevre algısı, mekan algısı ya da mekansal algı olarak ele alınmıştır.

Mekân algısı, fiziksel tasarım unsurlarının ötesine geçer ve mekânın sosyal, kültürel ve duygusal boyutlarını da kapsar. Bu algı, bireylerin mekânla olan etkileşimlerini, kullanım alışkanlıklarını ve mekânın toplumsal anlamını belirler (Sepe, 2013).

Fenomenoloji Yaklaşım; Fenomenoloji yaklaşım, mimarlıkta kullanılan bir felesefe disiplini olmakla birlikte, kullanıcı ve çevre ilişkilerinin açıklanmasında kullanılan bir yöntemdir (Özcan, 2003). Fenomenolojinin odak noktası insan deneyimini derinlemesine anlamaktır. Bu metodoloji, bireylerin belli bir kavramla ilişkilerini, duygularını, bakış açılarını ve algılarını ifade etmelerine yardımcı olur ve bu fenomeni nasıl deneyimlediklerini belirlemek için nitel bir araştırma yöntemi olarak kullanılabilir (Tekindal & Uğuz Arsu, 2020).

Sosyolojik-Psikolojik Yaklaşım; Bilim dallarında önem verilen konulardan biri de mekanın kullanıcıların davranışlarındaki etkileridir. Mimarlık, şehir planlama, eğitim, ve siyaset bilimleri gibi dallar da araştırmalar yapılarak teorik yaklaşımlar oluşturulmuştur. Sosyolojik-psikolojik yaklaşım içerisinde çevre ve birey arasındaki ilişki mimari mekan anlamlandırılması ve yorumlanmasında temel unsurdur.. Bu yaklaşımın üç temel katkısı vardır. Bunlar;

- Tasarlanmış fiziksel çevre ve “ben” in, “öteki” nin etkilediği ve onun içinde anlamını bulduğunu vurgular.

- Tasarlanmış fiziksel çevrenin bizim paylaşılan sembollerimizi ve anlamlarımızı nasıl içerdiğini ve ilettiğini gösterir.
- Tasarlanmış fiziksel çevrenin sadece davranışlarımızın arka perdesi olmadığını aksine bazı tasarlanmış fiziksel mekânların, yerlerin ve nesnelerin, düşüncelerimizi ve eylemlerimizi şekillendiren ajanlar gibi öz yansıtmaya (self reflection) davet ettiğini ifade eder (Solak, 2017).

Kent İmgesi; Lynch (1973)'e göre şehirde dolaşırken insanların zihninde kalan izler şehrin bir takım nesnelere ile zihinde mevcut olmasını açıklamaktadır. Şehir haritalarının çizimden akla ilk gelen sadeleştirilmiş bu nesnelere görsel algılamada sınırlar, bölgeler, düğüm noktaları, işaretler olmak üzere beş ana bileşenden oluşur.

Lynch (1973)'e göre, yolların; net, belirgin, konum bakımından anlaşılır olarak şehrin hareket güzergahına uygun olması, sınırların; bölgeleri birbirinden ayıran belirgin, açık, anlaşılır olması, bölgelerin; ayrı ayrı kendine has şekilde ilişkilendirilmesi, düğüm noktalarının; alandaki etkinlik ve etkileşim odaklarının çekici ve kolay erişilebilir olması, işaret öğelerinin; bina, iş levhası, dükkan gibi kolay tanımlanabilen noktasal bir referans kaynağı olması gerekmektedir.

2.4 Kuşaklararası Kamusal Mekan Algısı

Mekan algısında temel olan, bireylerin kullanıcı olarak ilk mekanın niteliklerini gözlemleyerek ve daha önceki mekansal deneyim ve bilgilerinden ilerleyerek mekana bağlı fonksiyonel, anlamsal çıkarımlara ulaşmalarıdır. İhtiyaç duyulan mekanların karşılanmasında kullanıcıların o mekanı tanıma ve tanımlama ilişkisi oluşturması, algılama sürecindeki fiziksel faktörlere çevrilmektedir. Kullanıcı deneyimi mekanı okuyabilme, algılayabilme açısından önem arz etmektedir. Deneyimlemeyle oluşan bilgiler algısal ve zihinsel mekanizmalarla yorumlanır ve bu yorum duyguların, hareketlerini ve durumları düzenler (Güzelkahraman, 2019).

Mekân algısının çok boyutlu bir olgu olduğunu ve çeşitli toplumsal, kültürel ve duygusal faktörlerin bu algıyı etkilediğini ortaya koymaktadır. Farklı kuşakların mekân algısındaki farklılıklar, mekânların tasarımı ve şehir planlaması süreçlerinde dikkate alınması gereken önemli unsurlardır (Sepe, 2013).

Araştırmanın bu bölümünde ele alınan kamusal mekân, kuşak ve algı kavramları, mevcut literatürdeki çalışmalarla desteklenerek ayrıntılı bir şekilde incelenecektir.

Literatür taramasında bu kavramların teorik temellerine inilecek; kuşaklar arası farklılıkların ve benzerliklerin, özellikle kamusal mekân algısı üzerindeki etkileri ortaya koyulacaktır. Böylelikle, X, Y ve Z kuşaklarının kamusal alanı algılama ve kullanma biçimlerine dair daha önce yapılmış olan çalışmalara değinilerek, kuşaklar arası perspektif farklarının nasıl şekillendiğine dair kapsamlı bir bakış sağlanacaktır.

2.4.1 X, Y ve Z kuşaklarının mekan algısı üzerine yapılan çalışmalar

Kuşakların kamusal mekan deneyimi konusunda yapılan çalışmalarını incelediğimizde birçok araştırmacının güncel olarak bu konu üzerinde araştırmalar yaptığını göremekteyiz.

Düzenli (2020), “X, Y, Z kuşağının kentsel açık mekan kullanımları” ile ilgili çalışmasında X kuşağının mekan tercihlerinde sakinlik, doğallık, ulaşılabilirlik, pasif açık mekan ve etkinlikler, mekan kullanımlarında; sohbet ve dinlenme için ağaçaltı oturma yerleri, sosyalleşmek için düz yeşil alanlar öne çıkarken,, Y kuşağı daha çok açıklık, doğallık, hareketlilik ve sosyal etkinlikler, açık yeşil mekanlar- eğlenme/ hareket özgürlüğü/ çevreyi seyretme, doğal yeşil tepeler, doğal alanlar- göletler/yeşil alanlar daha etkindir. Z kuşağı ise mekan tercihlerinde aktif etkinlikler, renklilik, hareketlilik ve etkinlikler, eğimli yeşil alanlar- farklı kotlarda yürüme/ etkinlik yapma, doğal alanların renklendirilmesi- yapay göletlerin kullanılması / farklı bitki çeşitleri önemli olduğunu görmekteyiz.

Gehl’in (2011) araştırma yöntemleri olarak, nicel ve nitel veri toplama tekniklerinin başarılı bir şekilde birleştirilerek gözlem, davranış haritalama, fotoğraf ve video analizi, anketler ve görüşmeler gibi yöntemleri kullanarak, insanların kamusal mekanları nasıl kullandığını ve bu kullanımın hangi faktörlerle şekillendiğini anlamaya çalışmıştır. Gehl, yaşlı kuşakların kamusal alanları kullanma şeklinin genellikle daha geleneksel ve sosyal odaklı olduğunu belirtmektedir. Bu kuşaklar, genellikle mahallelerinde bulunan sokakları, parkları ve meydanları günlük yürüyüşler yapmak, komşularıyla sohbet etmek ve sosyal etkinliklere katılmak için kullanmaktadırlar. Bu süre zarfında, kamusal mekanlarda sosyal bağlar kurma ve güçlendirme fırsatları ararlar. Bu nedenle, yaşlı kuşaklar için kamusal mekanların tasarımında, rahat oturma alanları, gölgelik yerler, kolay erişim ve güvenlik gibi unsurların dikkate alınması önermektedir. Genç kuşaklar, yani Y ve Z kuşaklar ise, kamusal mekanları daha çok eğlence, spor ve

sosyalleşme amacıyla kullanılmaktadırlar ve bu alanları dijital cihazlarıyla birlikte kullanarak sosyal medyada paylaşımlar yaparlar. Bu kuşakların, hareketli, esnek ve yenilikçi kamusal mekanlara olan ilgisi, bu alanların tasarımında dinamik ve çok işlevli olmalarını gerektirmektedir. Gehl, kuşaklar arasındaki bu farklılıkların, kamusal mekanların tasarımında dikkate alınması gerektiğini savunur. Her kuşağın farklı ihtiyaçları ve beklentileri olduğu için, kamusal mekanların esnek, erişilebilir ve çok işlevli olması gerektiğini belirtmektedir.

Diğer bir çalışmayı incelediğimizde Jacobs'ın (2016), kamusal mekan olarak sokakların şehirlerin kalbi olduğunu ve sağlıklı bir şehir yaşamı için sokakların canlı ve dinamik olması gerektiğini savunduğunu görmekteyiz. Jacobs'a göre, sokakların canlılığı, farklı yaş gruplarından insanların bu alanları nasıl kullandığına bağlıdır. Kuşaklar arasındaki farklar, sokakların nasıl deneyimlendiğini ve kullanıldığını belirler. Çocukların sokakları oyun alanı olarak gördüğünü ve bu alanları keşfetme, arkadaş edinme ve bağımsızlık kazanma süreçlerinde önemli bir yer olarak tanımladığını belirtmektedir. Çocuklar, sokakların fiziksel yapısına dikkat ederler; güvenli kaldırımlar, açık alanlar ve trafik yoğunluğunun düşük olduğu yerler onlar için ideal ortamlardır. Genç yetişkinler ve yetişkinler, sokakları hem sosyal etkileşim hem de ulaşım amacıyla kullanmaktadır. Bu grubun sokakları restoranlar, kafeler, mağazalar gibi sosyal toplanma noktaları olarak gördüğünü vurgular. Özellikle gençler, sokakları arkadaşlarıyla buluşma, sosyalleşme ve boş zamanlarını geçirme alanları olarak kullanır. Bu yaş grubu, hareketli, dinamik ve çeşitli aktivitelerin olduğu sokakları tercih eder. Jacobs, bu nedenle, sokakların gençler ve yetişkinler için çekici hale getirilmesi gerektiğini ve bu alanların sosyal etkileşimlere olanak tanıyacak şekilde tasarlanmasının önemini vurgulamaktadır. Yaşlıların sokakları daha çok sosyal gözlem ve günlük yürüyüşler için kullandığını belirtir. Yaşlılar ise, sokaklarda güvenlik, erişilebilirlik ve rahatlık ararlar. Oturma alanları, gölgelik yerler ve iyi aydınlatılmış yollar, yaşlıların bu alanlarda daha fazla vakit geçirmesine olanak tanır. Jacobs, yaşlıların kamusal alanlara erişimini kolaylaştıracak unsurların sokak tasarımında ön planda tutulması gerektiğini savunmaktadır (Jacobs, 2016).

Whyte'in çalışmasına baktığımızda, sokakların ve küçük kentsel mekanların farklı kuşaklar tarafından nasıl kullanıldığı ele almaktadır. Z kuşağı, kamusal mekanları genellikle buluşma ve sosyalleşme amacıyla kullanırken. özellikle dinamik ve hareketli mekânlar, gençlerin ilgisini çektiği vurgulanmaktadır. Onlar için bu alanlar,

sosyal medya gibi dijital platformlarla da entegre edilebilen birer sahne niteliğindedir. Y kuşağı bireyleri, kamusal mekanları daha çok işlevsel amaçlar için kullanarak genellikle işle ilgili toplantılar, alışveriş veya aile ile vakit geçirme gibi faaliyetler için bu alanları tercih etmektedirler. Whyte, bu grubun kentsel mekânları daha çok geçiş alanı olarak kullanma eğiliminde olduğunu gözlemlemiştir, ancak uygun oturma alanları ve gölgelikler sunulduğunda, bu kuşağın da kamusal mekanlarda daha uzun süre vakit geçirdiği görülmektedir. X kuşağı bireylerin ise kamusal mekanları daha çok dinlenme, gözlem yapma ve sosyal etkileşim kurma amacıyla kullandığı, güvenlik, konfor ve erişilebilirlik ön planda tutulmaktadır (White, 2013).

Kim Dovey (2016), sokakların ve kamusal mekanların farklı kuşaklar tarafından nasıl kullanıldığını analiz ederek, kentsel tasarımın daha kapsayıcı ve esnek olması gerektiğini vurgulamaktadır. Kentsel mekânların sadece fiziksel yapıların bir birleşimi olarak değil, aynı zamanda toplumsal etkileşimlerin bir ürünü olarak değerlendirilmesi gerektiğini savunur. Dovey, gençlerin kamusal mekanlarda daha hareketli ve etkileşim odaklı bir kullanım sergilediğini, bu yüzden kentsel mekânların dinamik, esnek ve çok işlevli olması gerektiğini, gençler için sokakların ve meydanların, spor yapabilecekleri, etkinliklere katılabilecekleri ve arkadaşlarıyla vakit geçirebilecekleri şekilde tasarlanması gerektiğini belirtir. Orta yaş grubu ise genellikle sokakları işlevsel amaçlarla kullanmaktadır. İşe gitme, alışveriş yapma ve günlük rutinlerinde sokaklar, onların geçiş yollarıdır. Bu yüzden, bu kuşağın güvenli, erişilebilir ve rahat kamusal alanlar aradığını vurgulanmaktadır.

Yaşlı kuşakların ise kamusal mekânları daha sakin, dinlendirici ve güvenli bir şekilde kullanmak istediğini ifade eder. Bu gruptaki insanlar, genellikle yaya yolları, parklar ve gölgelik alanlarda vakit geçirmeyi tercih ederler. Yaşlıların kamusal alanları rahat kullanabilmesi için ergonomik oturma alanları, gölgelikler, yeşil alanlar ve güvenli yaya geçitleri gibi unsurların tasarıma dahil edilmesi gerektiğini savunur (Dovey, 2016).

Hajer ve Reijndorp (2001), sokakların yeni kamusal mekanlar olarak nasıl yeniden tanımlandığını ve bu mekânların farklı kuşaklar tarafından nasıl kullanıldığını inceler. Özellikle sokakların, geleneksel toplumsal normlara meydan okuyan, daha özgür ve esnek bir kamusal alan olarak nasıl işlev gördüğünü vurgulamaktadırlar. Bu bağlamda, sokakların genç kuşaklar için birer performans alanı, orta yaşlılar için ise işlevsel geçiş yolları olarak kullanıldığını ifade etmektedirler.

Cresswell (2013) alışmasında, kamusal mekânların farklı kuşaklar tarafından nasıl algılandığı ve kullanıldığını da ele almaktadır. Farklı kuşaklar, teknolojik ve kültürel değişimlere bağlı olarak kamusal mekânları farklı şekillerde deneyimler ve kullanırlar. Örneğin, genç kuşaklar dijital medya ve teknoloji aracılığıyla kamusal mekânları daha farklı ve dinamik bir şekilde deneyimleyebilirken, daha yaşı kuşaklar geleneksel kullanım biçimlerini sürdürebilir. Her kuşağın kendine özgü fiziksel ve psikolojik anlamda istekleri, ihtiyaçları ve tercihleri yönünde farklılaşma mevcuttur. Bu farklılaşmanın izlenerek mekan üretim ve tasarımında toplum için daha kullanılabilir, istek ve tercihleri karşılayan kamusal mekan oluşturulması önem arz etmektedir.

Carmona (2010) ise, kamusal mekanların farklı kuşaklar tarafından nasıl kullanıldığını ele alarak kamusal mekanların tasarımında dikkate alınması gereken önemli unsurları vurgular. Yaptığı çalışmada X kuşağı, kamusal mekanları sosyal etkileşim, dinlenme ve gözlem amacıyla kullanır. Bu kuşaklar için, erişilebilirlik, güvenlik ve konfor ön plandadır. Yaşlıların rahatça hareket edebileceği, oturma alanları ve gölgeliklerin bulunduğu kamusal alanlar tasarlanmasını önermektedir. Y kuşağı bireyler, kamusal mekanları hem sosyal etkileşim hem de günlük işlevler için kullanmaktadır. Kamusal mekanları genellikle alışveriş, kültürel etkinlikler ve dinlenme gibi çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak için tercih etmektedirler. Dinamik ve çok işlevli mekanlar bu grup için önemlidir. Z kuşağı ise kamusal mekanları sosyal etkileşim, eğlence ve aktif yaşam için kullanır. Sosyal medyanın etkisiyle, gençler kamusal mekanları fotoğraf çekimi, buluşma ve etkinlikler için tercih ederler. Bu kuşaklar için, yenilikçi, dinamik ve teknolojik olarak entegre alanlar önemli olduğu belirlenmiştir.

Kamusal mekanların eleştirisi ve sınıflandırılmasının, mekânların toplumun farklı kesimleri tarafından nasıl kullanılabilceğini anlamada kritik bir rol oynamaktadır. Kamusal mekanların tasarımında kuşaklararası farklılıkların göz önünde bulundurulması, bu alanların daha kapsayıcı ve işlevsel hale gelmesini sağlar. Her kuşağın ihtiyaç ve beklentilerine uygun kamusal mekanlar tasarlamak, şehirlerin toplumsal bağları güçlendirmesine ve daha yaşanabilir hale gelmesine katkıda bulunur (Carmona,2010).

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Çalışmada saha araştırması olarak, Bursa ilinin en yoğun caddelerinden olan Osmangazi ilçesindeki Cumhuriyet caddesi, Nilüfer ilçesindeki Atatürk ve Akademi caddeleri belirlenmiştir. Araştırmada X, Y ve Z kuşaklarının kamusal mekan algısı, bu algıdaki farklılaşmanın nedenlerini tespit etmek ve merkez niteliği taşıyan bu caddeler üzerinde analiz etmek hedeflenmiştir. Bu amaçla kullanılacak materyaller ve yöntemler aşağıda belirtilmiştir.

3.1 Materyal

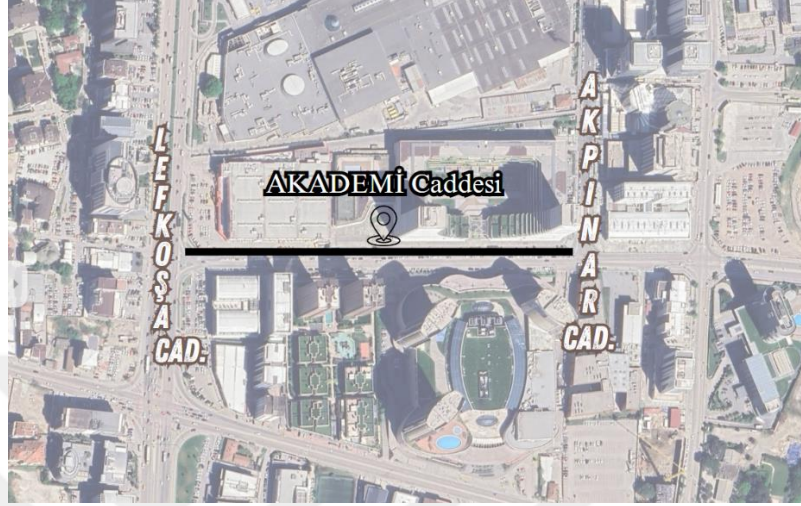
Çalışma alanı olarak, Bursa kentinin en yoğun caddelerinden olan Osmangazi ilçesindeki Cumhuriyet Caddesi, Nilüfer ilçesindeki Atatürk Caddesi ve Akademi Caddesi seçilmiştir. Caddeler bireylerin özel konutlarından kamusal alana geçişleri ile kamuya dahil olmalarında birincil platform görevi görmektedir. Bu bağlamda araştırma kapsamında mekan ve kullanıcı ilişkileri ele alınarak kamusal mekanların algılama ve bu algılamadaki farklılaşmayı inceleyerek, başka mekanlar üzerinde değişim, gelişim ve canlandırmaya yönelik planlamalara ışık tutmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ilk önce seçilen alanların sınırlarının belirlenmiştir. Çalışma alanının sınırları Şekil 3.1’de gösterilmiştir.

Şekil 3.1 : Cumhuriyet cadde çalışma alan sınırları. (Google Earth)

Cumhuriyet caddesi doğuda İnönü caddesi, batıda Cemal N. Caddesi, güneyde Tuz Pazarı mahallesi, kuzeyde Reyhan mahalleleri arasında uzanmaktadır.

Şekil 3.2’de harita üzerinde gösterilen Akademi Caddesi doğuda Akpınar Caddesi ile batıda Lefkoşa Caddesi arasında uzanmaktadır.

Şekil 3.2 : Akademi cadde alan sınırları. (Google Earth)

Şekil 3.3’de harita üzerinde belirtilen Atatürk Caddesi kuzeyden Fevzi Çakmak Caddesi, güneyde İzmir yolu arasında uzanmaktadır.

Şekil 3.3 : Atatürk caddesi çalışma alan sınırları. (Google Earth)

3.1.1 Çalışma alanlarının seçilme nedenleri

Dönemsel olarak gelişen olaylar sebebiyle Bursa şehrinin batıya doğru ilerleyerek hızla büyümesi, şehrin merkezinin saçaklanmasına ve diğer ilçelerde alt merkezler oluşmasına sebebiyet vermektedir. Bu bağlamda Bursa'nın en yoğun caddelerinden

olan Osmangazi ilçesindeki Cumhuriyet caddesi, Nilüfer ilçesindeki Atatürk ve Akademi caddeler gelişmekte olan, çok yönlü, kültür, tarih ve turistik açıdan önemli kamusal mekanlardır. Bu bölgelerin seçiminde en önemli etken, özellikle son yıllarda teknoloji ve zamanla uyumlu olarak hızla gelişen kamusal mekanların, kuşaklar tarafından algılama ve tercih etme etkenlerini kullanıcı yoğunlukları yönüyle analiz etmeye olanak sağlamasıdır. Kamusal mekan olarak tercih edilen bu caddeler, kullanıcı olarak kuşaklar bazında incelemek, farklı kuşakların tercih ve algılarını karşılaştırılmalı bir şekilde analiz etmek için seçilmiştir.

3.1.2 Çalışma alanlarının mekansal gelişimi

Bursa, Türkiye'nin nüfus yoğunluğuna göre 4. büyük şehri konumundadır. 1950li yıllardan itibaren ülkede sanayileşmenin artması kent merkezlerine yoğun göçlerin başlamasına sebep olmuştur (Markoç, 2012). Kent nüfusunun ve ekonomik faaliyetinin artması kentsel mekanda sosyal gruplar arasında ayrışma yanısıra yeni alt merkezlerin oluşumunu da tetiklemektedir. Bunun sonucunda çok merkezli bir kent yapısı ortaya çıkmaktadır. Çok merkezli bir yapının oluşması, kentsel nüfusun hızla artması ile doğru orantılıdır.. Seçilen üç caddenin mekansal gelişim süreci kullanıcıların farklılaşmasında da önemli bir etkidir.

3.1.2.1 Cumhuriyet Caddesi

Bursa'nın Cumhuriyet Caddesi, tarihsel süreçte önemli değişimlere sahne olmuş ve şehrin sosyal, ticari ve kültürel yaşamında önemli bir yer tutmuştur. Yüzyıllar boyunca Bursa ticaret merkezi'nin geçirdiği dönüşümler, Cumhuriyet Caddesi'nin hayati bir cadde olarak ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu cadde doğuda İnönü Caddesi, batıda Cemal Nadir Caddesi, güneyde Tuz Pazarı Mahallesi, kuzeyde Reyhan Mahalleleri arasında uzanmaktadır. 1950'lerden sonra, Türkiye'de artan sanayileşme ve kentleşme hareketleriyle birlikte Cumhuriyet Caddesi de hızla gelişmiştir. Alışveriş merkezleri, restoranlar, kafeler ve çeşitli ticaret fonksiyonları bu dönemde cadde üzerinde yerini almıştır. 2010 yılından sonra Bursa Hanlar Bölgesi için yapılan yeni kentsel tasarım ile cadde, araç trafiğine kapatılarak yayalaştırılmıştır. Bununla birlikte cadde üzerinde doğu-batı uzantılı tramvay hattı inşa edilerek, hem caddenin tarihi dokusu korunarak nostaljik açıdan ilişki kurulmuş, hem de toplu taşıma hizmeti sürdürülmeye devam etmiştir. Şekil 3.4'de görüldüğü gibi Tramvay hattının oluşturulmasına yönelik yayalaştırma projesi, Cemal Nadir Caddesi ile Gökdere arasındaki yaklaşık 1250

metrelik kısımda hayata geçirilmiş, daha sonra yoğun talep üzerine Yıldırım Davutkadı'ya kadar uzatılmıştır (Karadal, 2020).

Şekil 3.4 : Cumhuriyet Caddesi.

Çevresindeki sokalarda yapısal olarak labirent hissi oluşturan cadde çeşitli mekansal sürprizler sunarak çok yönlülüğünü ortaya koymaktadır. Cadde, Zafer Plaza önü ve Ertuğrul Bey Meydanı gibi belirli noktalarda aks üzerinde yanlara doğru taşarak kamusal açık alanlar oluşturmaya imkan vermektedir. Oturma alanları genellikle Zafer Plaza ve Ertuğrul Bey Meydanı çevresinde yoğunlaşmaktadır. Oturma alanlarının fazla olduğu bu alanlarda, yaya dinlenme ve sosyalleşme olanakları sağlamaktadır.

Şekil 3.5'i incelediğimizde cadde üzerinde yapılan Lynch analizini görmekteyiz.

Şekil 3.5 : Cumhuriyet Caddesi işaret öğeleri.

Lynch (1973)'in Kent İmgesi kitabında yer alan unsurlardan yola çıkarak kentin belirli bir noktasından kolayca tanınabilen ve kentin karakterini simgeleyen yapılar veya doğal unsurlar olarak Cumhuriyet Caddesi'ne bakıldığında; Zafer Plaza, Etrügrul Bey Meydan Kafe, Tramvay durağı düğüm noktaları olarak Ulu Cami, Koza Han'nın işaret ögeleri olarak öne çıktıkları söylenebilir (Şekil 3.4).

Cadde, kuzeyde Ankara Yolu ve güneyde Atatürk Caddesi arasında düz bir aks oluşturarak yaya hareketliliğini en üst seviyede sağlayan bir kamusal mekan özelliği taşır. Caddenin yaklaşık %1-2 olan eğimi, insan fizyolojisine ve yürünebilirlik endeksine uygundur. Çevresinde bulunan tarihi yapılar, hanlar, çarşılar ve camiler ile mekansal çeşitlilik olanağı tanımaktadır.

Pek çok butik, mağaza ve alışveriş merkezi çokluğu ile ticari alan olarak daha çok faaliyet göstermektedir. Daha çok yerel markaların bulunduğu mağazalar caddenin ticari hayatını canlı tutmaktadır. Cadde üzerinde yaklaşık 220 dükkan mevcuttur. Caddenin tarihsel dokusu, fiziki yapısı, ticaret alanları ve kamusal açık alanları, kullanıcılarına dinlenme, alışveriş, sosyalleşme gibi çeşitli deneyimler sunmaktadır (Demir, 2019; Karadal, 2020).

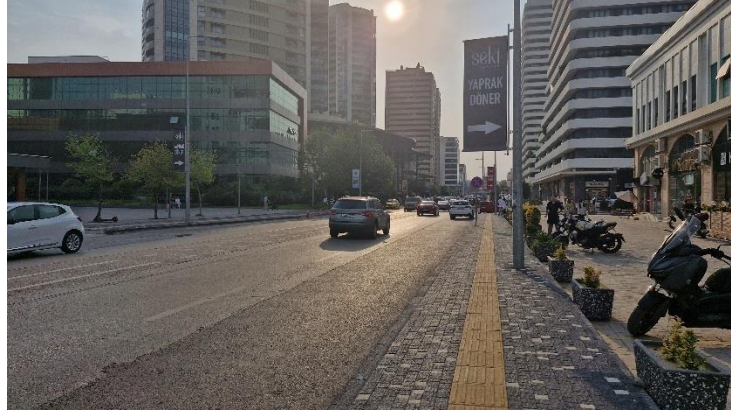
3.1.2.2 Akademi Caddesi

2000'li yıllardan itibaren Bursa kentinin konut anlayışı değişim göstermeye başlamıştır. Kentte var olan çok katlı apartmanlar yerine şehrin banliyölerinde az katlı, lüks yerleşkeler daha ilgi çekmeye başlamıştır. Sürekli gelişen ve yoğun nüfus artışına sahip kent, uzaklaşıp daha sakin bir yaşam sürmek isteyen bireyler tarafından şehir yoğunluğunun az olduğu yerleşim birimleri yaşamak için tercih edilmeye başlamıştır. Bu sebeple kentte yeni alt merkezler oluşmuştur.

Bursa'nın batı kısmında yer alan Nilüfer ilçesi diğer merkez ilçelere kıyasla daha planlı gelişmiş ve daha çok orta ve üst gelir grubunun tercih ettiği bir yer olarak öne plana çıkmıştır. Nüfusunun artmasıyla birlikte toplu konut projelerinin sıklıkla görüldüğü bir yerleşim bölgesine dönüşmüş ve Bursa'nın cazibe merkezi olmaya başlamıştır. İlçe orta ve üst gelir grubunun tercih ettiği prestijli bir yerleşim yeri haline geldiği için hem konut, hem de ticari bina yatırımlarında lüks ve prestij ön planda tutulmaktadır.

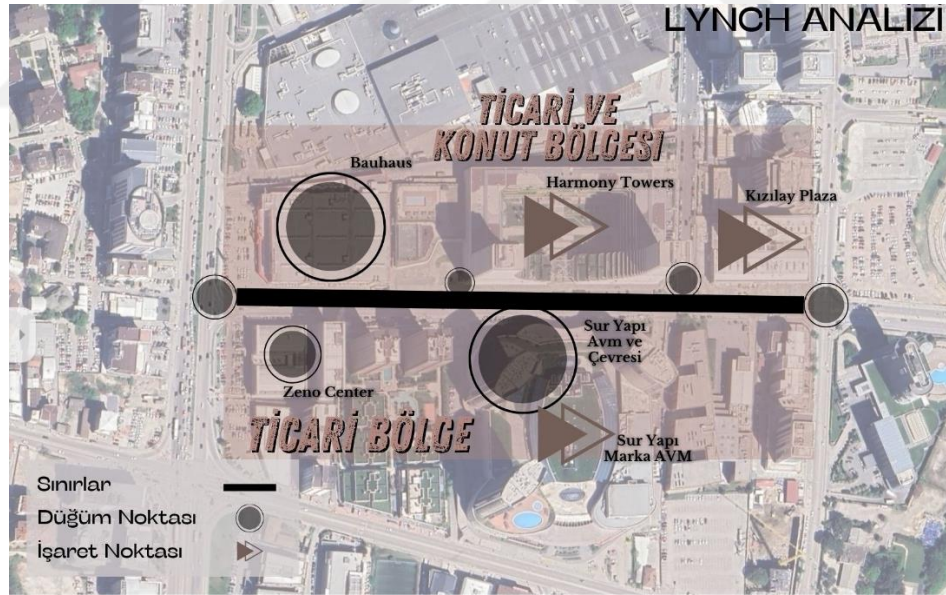
Şekil 3.6'da Akademi Caddesi'ne ait bir görsel verilmiştir. Ayrıca Nilüfer ilçesi, sanayi bölgeleri sayesinde bir sanayi ve üretim merkezi olarak hizmet vermekte olup,

gelişmesinde Uludağ Üniversite'nin varlığı önemli rol oynamıştır (Okan Ulutaş, 2018).

Şekil 3.6 : Akademi Caddesi.

Akademi Caddesinin olduğu bölgede Lynch'in kent imgesini tanımlayan unsurlarından önemli referans noktalarını tanımlayacak olursak, Sur Yapı Avm, Harmony Towers, Zeno Center, Bauhaus, Kızılay Plaza'nın ön plana çıktığı (Şekil 3.7) söyleyebiliriz.

Şekil 3.7 : Caddeyi simgeleyen yapılar.

Akademi Caddesi butik, ofis, mağaza ve alışveriş merkezi gibi çeşitli ticari fonksiyonların ağırlıkta olduğu bir kullanıma sahiptir. Caddenin her iki yanında yer alan yüksek bina tipolojisinde ofisler, alışveriş merkezleri ve rezidanslar kompakt bir şekilde yerleşmiştir (Bilir, 2020). Cadde doğuda Akpınar Caddesi, batıda Lefkoşa Caddesi ile sınırlıdır. Yerel ve uluslararası markaların bulunduğu mağazalar, caddenin ticari hayatını canlı tutmaktadır. Cadde üzerinde yaklaşık 50'den fazla özel marka

mağazaları bulunmakta ve sürekli bu sayı artış göstermektedir. Cadde üzerinde bulunan Sur Yapı AVMm 75.000 metrekarelik kiralanabilir alan sunarak, bünyesinde yaklaşık 250 mağaza bulundurmaktadır. Araç kapasitesi 3.500 olan otopark, cadde kullanıcılarının park sıkıntısını büyük oranda çözmektedir.

Ulusal ve uluslararası pek çok marka çeşitliliğini sunan giyim mağazaları, yiyecek içecek olarak restoran ve kafe yelpazesi, elektronik mağazalar, ev dekorasyon ve mobilya ürün mağazaları, supermarket, eğlence ve aktivite olanakları, güzellik ve bakım salonları gibi geniş bir hizmet sunan Sur Yapı AVM ulaşım kolaylığı ve bünyesinde barındırdığı çeşitli fonksiyonlar ile kamusal mekan olarak cadde üzerinde oldukça yoğun tercih edilen bir yer haline almıştır.

3.1.2.3 Atatürk Caddesi

Uludağ Üniversitesinin kurulması sebebiyle Bursa kenti çok yönlü bir şekilde gelişmeye başlamıştır. Üniversitenin Görükle Yerleşkesi konum olarak kentin batısında yer alması, Bursa'nın fiziksel anlamda batıya doğru büyümesine sebebiyet vermektedir. Üniversiteden kaynaklı kentin sosyal ve kültürel gelişimi büyük ölçekte ilerlemeye başlamıştır. Eğitim amacıyla bu üniversiteye farklı şehirlerden gelen öğrenciler ekonomik yönden de bu gelişmeye katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda Üniversite kampüsünün büyük oluşu çevrede öğrenci kitlesi yoğunluğu olarak geri dönüş sağlamaktadır (Markoç, 2017).

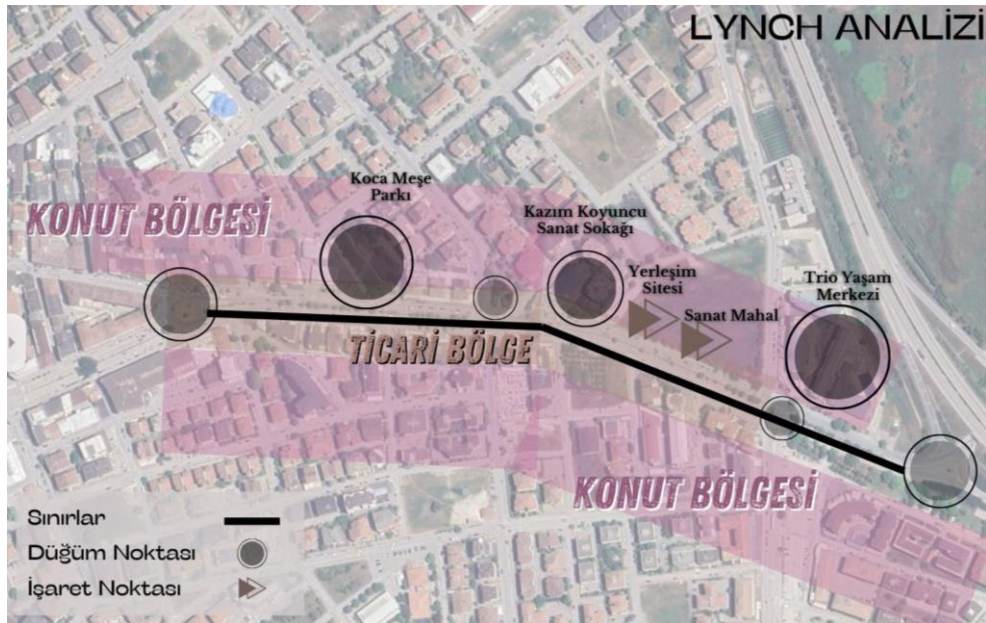
Cumhuriyet döneminde mübadele köyü olan Görükle, daha sonra göçmen nüfusunun artışı sebebiyle gelişmeye, ilerlemeye devam etmiştir. Yükseköğretim Kurulu'nun 2023-2024 yılı verilerine göre yaklaşık 73.000 öğrencinin kayıtlı olduğu Uludağ Üniversitesi'nde ciddi bir öğrenci yoğunluğu yaşanmaktadır. Görükle'nin Uludağ Üniversitesi Kampüsü'ne yakın bir yerde kurulması, öneminin artmasına katkıda bulunarak, ticari ve kültürel faaliyetlerin genişlemesine de yol açmıştır. Öğrenci odaklı konut ve konaklama talebi arttıkça emlak piyasası gelişmiş ve bunun sonucunda kentin konut ve ticari yapıları öğrenci nüfusunun ihtiyaçlarına uygun şekilde çeşitlenmiştir. Zamanla Görükle bölgesinde yaşayan muhacir nüfus yerini öğrencilere bırakmaya başlamıştır. Öte yandan, öğrenci nüfusunun yarattığı yeni ekonomik faaliyetler eski sakinlerince öğrencilerin daha fazla kabul görmesini de tetiklemiştir. Birbirinden karşılıklı olarak yararlanan bu iki grup, bir arada yaşamayı ve şehri paylaşmayı öğrenmiştir (Aydın, 2019).

Şekil 3.8'i incelediğimizde semtin üniversitenin hakim etkisiyle gelişmeye devam ederken, öğrenci nüfusunun taleplerini karşılayacak yeni kullanımlar Atatürk Caddesi boyunca hızla artmıştır. Cadde bir nevi Görükle semtinin sosyo-ekonomik kalbi halini almıştır.

Şekil 3.8 : Atatürk Caddesi.

Atatürk Caddesi'ni Lynch'in kent imgesini oluşturan referans noktaları açısından analiz ettiğimizde Şekil 3.9'da da gösterilen Trio Yaşam Merkezi, Sanat Mahal, Kazım Koyuncu Sanat Sokağı, Yerleşim Sitesi, Koca Meşe Parkı'nın ön plana çıktığı söylenebilir.

Şekil 3.9 : Caddeyi simgeleyen yapılar.

Cadde üzerinde bulunan Trio Yaşam Merkezi bir aktivite alanıdır. Üst katlarında öğrenci yurtları bulunurken, alt katlarında ticari birimler, yeme- içme mekanları yer

almaktadır. Buraya sosyalleşmek, kahve içmek, ders çalışmak, bazı zamanlar etkinlik ve konsere katılmak için gelen öğrencilerin buluşma yeri olarak hizmet vermektedir. Hemen bitişiğinde ise belirli günlerde tiyatro oyunları, söyleşiler ve çeşitli etkinliklerin yapıldığı Sanat Mahal yer almaktadır. Kültürel aktiviteleri gerçekleştiği bu yer de aynı zamanda önünde bulunan meydanda sosyalleşme ortamı tanımaktadır.

Cadde üzerinde diğer önemli bir işaret noktası da Yerleşim Sitesi'dir. Atatürk Caddesi'ne bakan zemin katları ticari birimler olarak kullanılmaktadır. Kazım Koyuncu Sanat Sokağı ise içinde bulundurduğu kafeler ve öğrencilerin sosyal etkinlikler yapabildiği mekanlar ile yoğun bir şekilde tercih edilmektedir. Çocuk parkı, oturma alanı, yeşil alan ve kafeden oluşan Koca Meşe Parkı da hem rekreatif hem de ticari fonksiyonları ile caddeye canlılık katan noktalardandır(Aydın, 2019).

Görükle'nin en hareketli aksı olan Atatürk Caddesi, ticaret ve hizmet fonksiyonlarını içinde bulunduran ve eski köy yerleşkesine doğru bağlanan önemli bir yoldur. Görükle'deki en fazla toplu taşıma durakları bu cadde üzerinde bulunmaktadır. Atatürk Caddesi alandaki en eski ticaret aksıdır. Ancak bölgedeki ihtiyaçları karşılamak amacıyla ticaret alanlar oluşturulurken iç kısımlara kadar yayılmıştır. Konut yapılarının zemin katlarında ticaret birimlerinin uygulanması iç kısımlardaki yaşamın yeniden canlandırılmasına katkı sağlamıştır.

3.2 Yöntem

Çalışma kapsamında, belirlenen caddeler üzerindeki kullanıcılar ile anket ve derinlemesine görüşme yapılmıştır.. Anket dört ana kısımdan oluşmaktadır.

3.2.1 Çalışmada uygulanan araştırma yöntemi

X, Y ve Z kuşaklarının mekansal algısını ölçmek ve bu algıdaki farklılaşma üzerinde inceleme yapmak için alan olarak, Bursa'da çevre düzeni planı ve nazım imar planlarında MİA olarak ve alt merkezler olarak tanımlanan üç alan içinde kullanıcı yoğunluğu fazla olan üç cadde seçilmiştir. Bunlar; Osmangazi ilçesindeki Cumhuriyet Caddesi ile Nilüfer ilçesindeki Atatürk ve Akademi Caddeleridir. Çalışmada, kentteki kamusal mekân algısının ve kullanımının kuşaklararası farklılıklar içerip içermediği ve bunun kamusal mekanın hangi niteliklerine bağlı olarak kuşakların tercihlerinde etkili olduğu analiz edilmeye çalışılmıştır. Alanlarda farklı kuşaklardan tespit edilen 60'ar kişi üzerinde uygulanan anketler ile caddeler üzerinde her kuşaktan 2 kişi olmak

üzere 18 katılımcıyla derinlemesine görüşme yapılmıştır. Nicel analiz olarak toplanan verilerin SPSS istatistiksel programı, nitel analiz olarak toplanan veriler QDA Miner (Lite) programı ile analiz edilerek elde edilen bulgular doğrultusunda kentteki kamusal mekan algısının kuşaklararası geçişindeki etkisi incelenmiştir. Çalışma, kuşak, algı, kamusal mekan olmak üzere üç kavram üzerine oturmaktadır. Bu kavramların oluşturduğu çerçeve doğrultusunda, özellikle farklı kamusal mekanların farklı kullanıcılar tarafından algılanması ve mekanın niteliği arasında bir neden-sonuç ilişkisi aranmıştır. Çalışmada, anket yolu ile elde edilen niteliksel verilerin istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar ortaya koyacak şekilde niceliksel veri yöntemleri sonucu elde edilen bulgular değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın ilk aşamasında, tez konusunu oluşturan ana başlıkların araştırmaları yapılmıştır. Kavramsal çerçevede kamusal mekân, kuşak ve algı kavramlarının literatür çalışmaları kapsamında incelenmiştir. Mekân algısındaki yaklaşım ve kuramlar ile mekân algısını ölçmek için kullanılan yöntemler ele alınmıştır. 2. Aşama olarak X, Y ve Z kuşaklarının kamusal mekan algısını ölçmek için anket çalışması ve derinlemesine görüşme yapılmıştır.

3.2.2 Anket çalışması

Anket çalışması dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm, cadde kullanıcılarının demografik bilgilerine yöneliktir. Demografik bilgiler doğrultusunda cinsiyet, yaş, eğitim durumu, aylık gelir gibi bilgiler sorgulanmıştır. İkinci bölümde katılımcıların kamusal mekan ve kamusal mekan tercihlerinde önem verdiği unsurlar hakkında genel görüşlerini elde etmeye yönelik sorular hazırlanmıştır. Üçüncü bölümde kullanıcıların kamusal mekan algısı üzerinde durularak, kamusal mekan kullanımını etkileyen parametrelerinden oluşturulan 5'li likert ölçeğine dayalı önem analizi yapılmıştır. Dördüncü bölümde ise katılımcıların kamusal mekana dair olumlu ve olumsuz görüşlerini elde etmeye yönelik sorular sorulmuştur. Bu doğrultuda anket çalışmasında caddeler üzerindeki kamusal mekan algısı, kamusal mekân algısının fiziksel ve psikolojik boyutlarını, kentsel deneyimlerin mekân algısındaki etkilerini ve kuşaklararası kamusal mekân algısındaki farklılıkları ölçmek vb. verileri analiz etmemize ve saptamamıza rehber görevi görecektir.

Anket yapılacak kişiler çalışma alanındaki X, Y ve Z kuşağından seçilmiştir.. Her kuşaktan 60'ar kişi olmak üzere toplamda 180 kişilik anket uygulanmıştır. Veri

toplama süreçlerinden sonra verilerin analizi gerçekleştirilmiştir. Toplanan anket verileri, SPSS programında istatistiksel analizlere tabi tutulmuştur. Verilerin analizinde Ki-kare testi, T testi, Anova ve Korelasyon analizi kullanılmıştır.

3.2.3 Derinlemesine görüşme çalışması

Derinlemesine görüşme çalışmasının amacı, her üç kuşağın kamusal mekanlara yönelik algılarındaki farklılıkları ortaya koymaktır. Bu bağlamda, Cumhuriyet, Akademi ve Atatürk caddelerinde X, Y ve Z kuşaklarından her birinden ikişer kişiyle görüşme yapılmıştır. Toplamda 18 kişiyle gerçekleştirilen bu görüşmelerde, katılımcılardan kamusal mekanlara yönelik kişisel algılarını, bu mekanları ne şekilde ve hangi amaçlarla kullandıklarını ve mekanlara dair memnuniyet veya memnuniyetsizliklerini açıklamaları istenmiştir.

Görüşmeler, her bir katılımcının bireysel deneyimlerini derinlemesine incelemek üzere yapılandırılmıştır. Görüşme sırasında katılımcılara, kamusal mekanları nasıl kullandıkları, bu mekanların hangi özelliklerinin onları çektikleri ve hangi eksikliklerle karşılaştıkları gibi sorular yöneltilmiştir. Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiş ve her bir görüşme ortalama 15 dakika sürmüştür. Katılımcılara, görüşmelerin içeriği hakkında bilgi verilmiş ve bu görüşmelerin anonim tutulacağı vurgulanmıştır. Görüşmelerin tamamlanmasının ardından, ses kayıtları çözülerek metne aktarılması ve QDA Miner Lite yazılımı kullanılarak bu metinler üzerinde tematik analiz yapılmıştır. Elde edilen bulgular, katılımcıların ortak deneyimlerine dayalı olarak gruplandırılmış ve temalar halinde sınıflandırılmıştır. QDA Miner Lite analiz sonucu grafik ve kelime bulutu halinde aktarılmıştır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde anketler sonucu elde edilen bulgular kavramsal çerçeve ile ilişkilendirilerek yorumlanmaya çalışılmıştır.

4.1 Anket Veri Analizi

Yapılan ankete 180 kişi katılmıştır. Yaş gruplarının dağılımı ve anket sorularına verilen cevaplara ilişkin veriler tablolar halinde verilmiştir. 180 kişinin katıldığı anketteki yaş dağılımı çizelge 4.1’de görüldüğü gibidir. Her bir caddede 60’ar kişiye anket uygulanmış ve kullanıcılar amaç doğrultusunda kuşakları temsil edecek şekilde seçilmiştir. Caddelerdeki yaş grupları arasındaki eşit dağılım, çalışmanın sonuçlarının her kuşağın görüşlerini dengeli bir şekilde yansıtmasına olanak tanır. Ayrıca anket zamanı Atatürk Caddesi’nde, öğrencilerin yoğun olarak bulunduğunu ve Y kuşağının soruları yanıtlamaya daha istekli olduğunu gözlemlenmiştir. Akademi Caddesi’nde ise, birçok kuşağın ankete katılımında isteksiz olduğu, ancak Z kuşağının daha katılımcı olduğu öngörülmüştür. Cumhuriyet Caddesi’nde ise, yaşlıların anketle daha fazla ilgilendiğini ve soruları yanıtlamak konusunda aktif olduklarını gözlemlenmiştir. Bu durum, her caddenin sosyal yapısının, katılımcıların anketle olan ilgisini etkilediğini göstermektedir.

Kamusal mekan kavramı bazı bireylere ilk kez anket çalışması ile tanıtılırken, bazılarının ise yalnızca kamu binaları ile ilişkilendirilmektedir. Tezin odak noktası olan kamusal mekan algısı farklı yaş grupları arasında farklılık göstermektedir. İlginçtir ki ankete gösterilen ilgi düzeyi yaş grubuna göre farklılıklar ortaya koymaktadır. X, Y ve Z kuşaklarının etkisi anket sorularına verdikleri farklı yanıtlarda açıkça görülmektedir. Kamusal mekan deyince akıllarına ne geldiğini açıklamaları istendiğinde katılımcılar kamu binalarına odaklanma eğilimindedirler. Ancak gerçekte kullandıkları mekanlar sorulduğunda çoğunlukla açık ve yeşil alanlar üzerinde durmuşlardır.

İnsanlar genellikle kentte dolaşırken ve aktivitelerini düzenlerken kamusal bir mekanın farkında değildirler, çünkü bu kavram genellikle resmi binaları çağrıştırmaktadır. Bu durum, Bursa’daki Z kuşağının kapalı mekanları (alışveriş

merkezleri, tiyatro, sinema) tercih etmesiyle, Y kuşağının açık mekanları (meydanlar, yeşil alanlar, sahil şeritleri) tercihi arasında belirginleşmektedir. X kuşağı ise kamu binalarını (belediye, valilik, kaymakamlık, emniyet) önemli bulmaktadır. Ayrıca katılımcılar, temiz hava ve doğal ortam eksikliği nedeniyle yapılaşmış alanlardan şikayetçi olduklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 4.1'i incelediğimizde çalışma için anket sorusuna katılan katılımcıların her kuşaktan 60'ar kişi olduğunu değerler üzerinden doğrulamaktayız.

Çizelge 4.1 : Katılımcı sayıları.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	60	33,3	33,3	33,3
2,00	60	33,3	33,3	66,7
3,00	60	33,3	33,3	100,0
Total	180	100,0	100,0	

Ankete katılan katılımcıların cinsiyet dağılımlarının dikkatlice incelendiğinde, kadınların ankete katılım oranlarının erkeklere göre daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, toplumsal cinsiyet rollerinin davranışları nasıl şekillendirdiği hakkında önemli ipuçları sunmaktadır. Çizelge 4.2'de sunulan verilere göre, kadın katılımcıların çekimser davranışları, karar verme süreçlerinde erkeklerden onay alma eğilimleri ile ilişkilendirilebilir.

Çizelge 4.2 : Katılımcıların cinsiyet dağılımı.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	79	43,9	43,9	43,9
2,00	101	56,1	56,1	100,0
Total	180	100,0	100,0	

"Cinsiyete göre kamusal mekan tercihi değişiyor mu?" sorusunu Çizelge 4.3'den ele alarak, verilen analiz sonuçlarına göre yorum yapabiliriz.

Çizelge 4.3 : Anket soru verileri.

Group Statistics				
SMEAN(cinsiyet)	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Erkek	79	1,5063	,50315	,05661
Kadın	101	1,4801	,49960	,04971

T testi sonucu, cinsiyetin bulunulan caddenin mekansal kalitesi algısı üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını gösteriyor. T testi sonucu p-değeri 0.989'dur ve bu, 0.05 anlamlılık düzeyinden çok daha yüksektir. Bu da, cinsiyetler arasında mekansal kalite algısında anlamlı bir fark olmadığını belirtmektedir. Erkekler ve kadınlar kamusal alanlarda mekansal kaliteyi benzer şekilde algılamaktadırlar.

Bu sonuç, her iki cinsiyet için mekan seçimlerinde estetik ve işlevsellik gibi özelliklerin benzer derecede önemli olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, cinsiyete özel tasarım ve planlama yapılırken, mekansal kalite algısının farklılaşmadığını göz önünde bulundurarak her iki cinsiyetin ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak şekilde dengeli bir yaklaşım benimsenmelidir.

İnsanların mekansal çevreyi algılama biçimleri, bireysel deneyimlerden, kültürel arka plandan ve toplumsal normlardan etkilenebilir. Cinsiyete göre farklılıklar, bu algısal çeşitliliğin bir parçası olarak değerlendirilip değerlendirilmediğine bakalım.

Çizelge 4.4'de cinsiyete göre caddenin mekansal kalitesinin algılanışının değişip değişmediğini belirlemek amacıyla yapılan T testi, ilginç sonuçlar ortaya koymuştur. Test sonucu, erkekler ve kadınlar arasında mekansal kalite algısında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir; p-değeri 0.989 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, anlamlılık eşiği olan 0.05'ten çok daha yüksek olduğu için, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığını ifade eder.

Çizelge 4.4 : Anket soru verileri.

Group Statistics					
	SMEAN(cinsiyet)	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Bu caddenin mekansal kalitesini nasıl değerlendirirsiniz?	Erkek	79	3,4244	,69909	,07865
	Kadın	101	3,4257	,66853	,06652

Independent Samples Test						
Levene's Test for Equality of Variances						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Bu caddenin mekansal kalitesini nasıl değerlendirirsiniz?	Equal variances assumed	,499	,481	-,013	178	,989
	Equal variances not assumed			-,013	164,031	,990

Ankete katılan katılımcıların eğitim durumunu incelediğimizde, farklı eğitim seviyelerinden geniş bir dağılım olduğu görülmektedir. Çizelge 4.5'te belirtildiği üzere, okur-yazar olmayan 1 kişi, ilkokul mezunu 17 kişi, ortaokul mezunu 50 kişi, lise mezunu 21 kişi, üniversite mezunu 77 kişi, yüksek lisans mezunu 12 kişi ve doktora mezunu 2 kişi bulunmaktadır.

Çizelge 4.5 : Katılımcıların eğitim durumu.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	1	,6	,6	,6
2,00	17	9,4	9,4	10,0
3,00	50	27,8	27,8	37,8
4,00	21	11,7	11,7	49,4
5,00	77	42,8	42,8	92,2
6,00	12	6,7	6,7	98,9
7,00	2	1,1	1,1	100,0
Total	180	100,0	100,0	

Bu çeşitlilik, katılımcıların eğitim seviyelerinin kamusal mekanlar ve hizmetler hakkındaki görüşlerini nasıl etkileyebileceğini anlamak için geniş bir perspektif sunmaktadır. En yüksek katılımın üniversite mezunlarından gelmesi, bu grubun kamusal mekanlar konusunda daha fazla bilgiye ve farkındalığa sahip olduğunun bir göstergesi kabul edilebilir.

Eğitim düzeyi, bireylerin toplumsal katılım ve kamusal mekanlardaki beklentilerini önemli ölçüde şekillendiren bir etkiye sahiptir. Eğitim seviyesindeki bu çeşitlilik, çalışmanın sonuçlarının farklı bakış açılarını kapsamasını sağlamaktadır.

Katılımcıların meslek dağılımı Çizelge 4.6'da incelendiğinde, farklı meslek gruplarının temsil edildiği görülmektedir.

İşçi olarak çalışan 22 kişi, serbest meslek sahibi 11 kişi, özel sektörde çalışan 32 kişi, ev hanımı 20 kişi, memur 3 kişi, esnaf 8 kişi, emekli 12 kişi, öğrenci 52 kişi, işsiz 13 kişi ve diğer mesleklerden 7 kişi bulunmaktadır. Bu dağılım, çalışmanın geniş bir mesleki yelpazeyi kapsadığını ve çeşitli iş sektörlerinden bireylerin kamusal mekanlar hakkındaki görüşlerini içerdiğini göstermektedir. Öğrenci sayısının yüksek olması, genç nüfusun kamusal hizmetlere ve mekanlara olan ilgisini ortaya koymaktadır. Özel sektörde çalışanların yüksek katılımı ise, bu grubun çalışma koşulları ve kamusal hizmetler konusunda belirli beklentilere sahip olduğuna işaret edebilir. Ev hanımlarının katılımı, toplumsal cinsiyet rolleri ve aile içindeki sorumlulukların

kamusal mekanlara olan bakış açısını nasıl şekillendirdiğini anlamak açısından önemlidir.

Çizelge 4.6 : Katılımcıların meslek dağılımı.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	22	12,2	12,2	12,2
	2,00	11	6,1	6,1	18,3
	3,00	32	17,8	17,8	36,1
	4,00	20	11,1	11,1	47,2
	5,00	3	1,7	1,7	48,9
	6,00	8	4,4	4,4	53,3
	7,00	12	6,7	6,7	60,0
	8,00	52	28,9	28,9	88,9
	9,00	13	7,2	7,2	96,1
	10,00	7	3,9	3,9	100,0
	Total		180	100,0	100,0

Bu çeşitlilik, kamusal mekanların farklı meslek gruplarının ihtiyaçlarını nasıl karşılayabileceğini analiz etmek için önemli veriler sunmaktadır.

Ankete katılan katılımcıların aylık gelir durumunu Çizelge 4.7’de incelediğimizde, çeşitli gelir seviyelerinden katılımcıların olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.7 : Katılımcıların aylık gelir dağılımı.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	78	43,3	43,3	43,3
	2,00	58	32,2	32,2	75,6
	3,00	31	17,2	17,2	92,8
	4,00	12	6,7	6,7	99,4
	5,00	1	,6	,6	100,0
	Total		180	100,0	100,0

Çizelge 4.7’de belirtildiği üzere, çalışmayan 78 kişi, asgari ücret veya altında gelir elde eden 58 kişi, 18.000-30.000 TL arasında gelir elde eden 31 kişi, 31.000-50.000 TL arasında gelir elde eden 12 kişi, 51.000-70.000 TL arasında gelir elde eden 1 kişi ve 71.000 TL üzerinde gelir elde eden 1 kişi bulunmaktadır. Orta ve yüksek gelir gruplarındaki katılımcıların sayısının daha az olması, bu grupların kamusal mekanlar konusunda farklı beklentilere sahip olabileceğini ve daha fazla özel hizmetlerden yararlandıklarını düşünülebilmektedir.

Bu ekonomik çeşitlilik, yerel yönetimlerin, farklı gelir gruplarının ihtiyaçlarına yönelik hizmetler sunmalarını sağlamak için dikkate alınması gereken önemli bir faktördür. Gelir dağılımındaki bu çeşitlilik, kentsel tasarım çalışmalarının geniş bir yelpazedeki ekonomik koşullara sahip bireylerin kamusal mekanlar hakkındaki görüşlerini kapsaması gereğine işaret etmektedir.

Kayıp değer analizi istatistiksel analizlerde ve veri biliminde sıklıkla karşılaşılan bir sorun olan eksik veriler, analizin doğruluğunu ve veri setinin kullanılabilirliğini önemli ölçüde etkileyebilmektedir. Bu nedenle, kayıp değer analizi, eksik verilerin doğru bir şekilde ele alınmasını sağlayarak daha sağlıklı sonuçlar elde etmek için kritik bir öneme sahiptir. Bu doğrultuda anketin 2. bölümüne geçmeden önce Çizelge 4.8 ve Şekil 4.1'e baktığımızda kayıp değer analiz sonucunu değerlendirmek gerekmektedir.

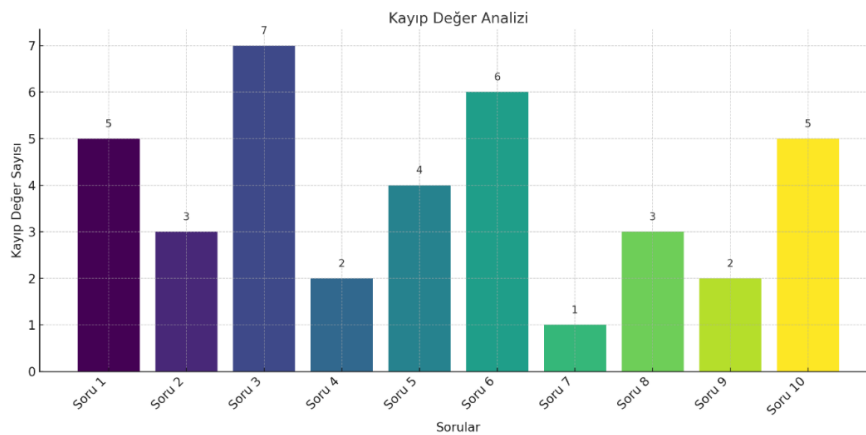
Çizelge 4.8 : Kayıp değer çizelgesi.

kma1_ulasimkol ayligi	kma2_internetler isimi	kma3_mobilyav arligi	kma4_kmekang uvenlik	kma5_yesilalan coklugu	kma6_sanatese rivetasarim	kma7_tarihiyapi
3,1268	3,6972	3,8380	3,7042	3,1056	3,1549	3,2887

a. Little's MCAR test: Chi-Square = 81,097, DF = 92, Sig. = ,785

Katılımcıların bazı sorulara cevap vermediği görülmüştür. Dolayısıyla analize geçmeden önce bu kayıp verilerin yerine atama yapabilir yapamayacağımızı test etmek amacıyla **Kayıp Değerlere İlişkin** analizi yapılmıştır.

Analiz sonucunda bu değerlerin rassal olarak dağıldığı (**Significant 0.785 > 0.05 anlamlılık düzeyi**) görülmüştür ve bu da kayıp değerlerin yerine atama yapabileceğimiz anlamına gelir. Kayıp değerlerin yerine serinin ortalaması kullanılarak atama yapılmıştır.

Şekil 4.1 : Kayıp değer grafiği.

Çalışmanın alt sorularından olan “kamusal mekânı bireyler, kamu binaları mı yoksa açık ve kapalı alanların nitelendirdiği mekanlar olarak mı algılıyor?” sorusu anket çalışmasının ilk sorusu ile cevaplanmıştır.

Kamusal mekanın bireyler üzerinde yarattığı algıyı katılımcıların verdikleri yanıtlar ile Çizelge 4.9’da detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Kuşaklar arasındaki farklılıkları değerlendirmek için yapılan Ki-Kare testi sonuçları, kamusal mekanın her kuşakta farklı çağrışımlara neden olduğunu göstermiştir (Significant < 0.05 Anlam Düzeyi).

Çizelge 4.9 : Kamusal mekan sizlere ne hatırlatıyor?

		Kamusal Mekan size ne hatırlatıyor ?				
		Kamu binaları (Belediye, Valilik, Kaymakamlık, Emniyet vb.)	1,36	Kentsel açık mekanlar (Meydanlar, Yeşil alanlar, Sahil şeridi)	Kapalı mekanlar (Avm, tiyatro, kafe, vb.)	Total
SMEAN(yaş)	18-23 (Z Kuşağı)	25	0	6	29	60
		34,0	,3	13,7	12,0	60,0
	24-43 yaş (Y Kuşağı)	27	1	30	2	60
		34,0	,3	13,7	12,0	60,0
44-58 yaş (X Kuşağı)		50	0	5	5	60
		34,0	,3	13,7	12,0	60,0
Total		102	1	41	36	180
		102,0	1,0	41,0	36,0	180,0

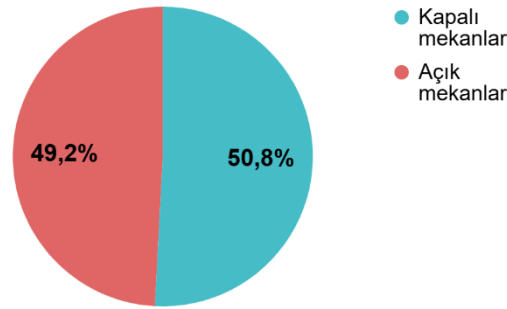
Z Kuşağı katılımcılarının büyük çoğunluğu, kamusal mekan denince kapalı mekanları (Alışveriş merkezleri, tiyatrolar, sinemalar vb.) düşünmektedir. Bu durum, gençlerin sosyal etkileşimlerini ve günlük aktivitelerini genellikle kapalı ve modern mekanlarda gerçekleştirdiklerini ortaya koymaktadır. Öte yandan, Y Kuşağı katılımcıları, kamusal mekanları daha çok açık mekanlar (Meydanlar, yeşil alanlar, sahil şeritleri vb.) olarak algılamaktadır. Bu, orta yaş grubunun doğa ile iç içe olma ve açık alanlarda vakit geçirme eğilimlerini yansıtmaktadır. X Kuşağı katılımcıları ise kamusal mekanları genellikle kamu binaları (Belediye binaları, valilikler, kaymakamlıklar, emniyet müdürlükleri vb.) olarak tanımlamaktadır. Bu grup, kamusal mekanları daha çok resmi kurumlar olarak görmektedir.

Bu bulgular, kuşaklar arasındaki yaşam tarzı ve beklenti farklılıklarını ortaya koymaktadır. Genç bireyler, daha modern ve sosyal aktiviteler için dizayn edilmiş kapalı mekanları tercih ederken, orta yaş grubu doğal ve sosyal etkileşimin yoğun olduğu açık alanları tercih etmektedir.

Daha olgun yaş grubu ise kamusal mekanları resmi işler için kullanılan alanlar olarak görmektedir. Kuşaklararası bu farklılıklar, kamusal alanların planlanması ve tasarımında dikkate alınması gereken önemli ipuçları sunmaktadır.

Lefebvre'nin mekân temsilleri bir diğer tanımla tasarlanan mekânları yorumlamaya yönelik anket soruları “boş zamanlarınızda hangi mekânları kullanıyorsunuz?”, “bu mekânlara ne sıklıklara gidersiniz?”, “yaşadığınız bölgede en çok kullandığınız kamusal mekan?”, “bu mekanları tercih etme sebebiniz nelerdir?”, “kamusal mekan tercihlerinizde en önemli faktör nedir?”, “kamusal mekan seçiminde sizin için aşağıdakilerinden hangisi daha önemlidir?”, “kamusal mekanlardaki hangi özellik sizi o mekanı tercih etmenize üstünlük sağlar?” olarak gruplandırılabilir.

Şekil 4.2'ye dikkatli bir şekilde incelendiğinde anket sonuçlarına göre, katılımcıların %50,8'i boş zamanlarında açık alanları (parklar, bahçeler, meydanlar) tercih ederken, %49,2'si kapalı alanları (alışveriş merkezleri, kafeler, sinemalar) tercih etmektedir. Bu durum, katılımcıların doğa ile iç içe olma isteği ile modern sosyal mekânlarda vakit geçirme tercihleri arasında bir denge olduğunu göstermektedir.

Şekil 4.2 : Yaşadığınız bölgeden en çok kullandığınız kamusal mekan.

Çizelge 4.10'da kamusal mekanda vakit geçirme sıklığını analiz ederken, çoğu katılımcının kamusal mekanlarda ortalama olarak 1-2 saat zaman geçirdiği görülmektedir.

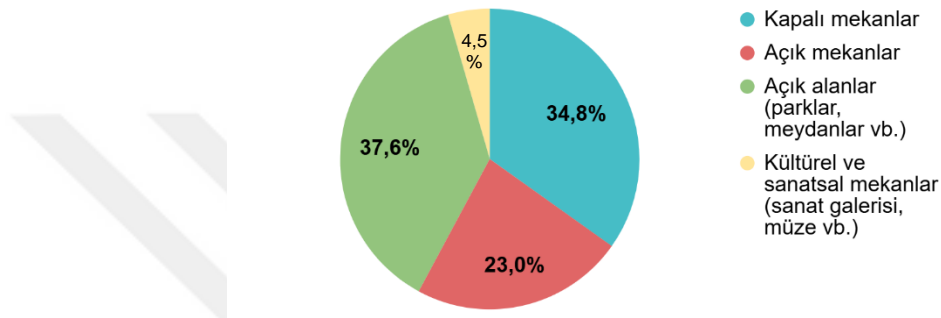
Çizelge 4.10 : Kamusal mekan ne kadar zaman vakit geçiriyorsunuz?

vakit geçirme sıklığı ^a	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
0-30 dk	3	1,7%	1,7%
30-60 dk	21	11,7%	11,7%
1-2 saat	108	60,3%	60,3%
Yarım gün	40	22,3%	22,3%
Tam gün	7	3,9%	3,9%

Bu süre, genellikle hafif dinlenme, kısa süreli sosyal etkileşimler veya hızlı alışveriş gibi faaliyetler için yeterlidir. Bu durum, kamusal alanların günlük hayat içinde aktif olarak kullanıldığını ancak uzun süreli aktiviteler için tercih edilmediğini göstermektedir.

Ayrıca, daha uzun süreler orada kalan bireylerin varlığı da, kamusal alanların bazı kullanıcılar için daha çekici ve işlevsel olduğunu gösterir.

Şekil 4.3'deki "Yaşadığımız bölgede en çok kullandığımız kamusal mekan?" anket sorusuna baktığımızda katılımcılarının %37,6'sı yaşadıkları bölgede en çok park ve bahçeleri kullandıklarını belirtirken, %34,8'i restoran ve kafe, %23'ü alışveriş merkezini, %4,5'i ise kültürel ve sosyal etkinlik alanlarını (tiyatro, konser salonu) kullandıklarını ifade etmiştir. Bu veriler, kamusal yeşil alanların bireyler için önemli bir buluşma ve dinlenme mekanı olduğunu ortaya koymaktadır.

Şekil 4.3 :Yaşadığımız bölgede en çok kullandığımız kamusal mekan.

Çizelge 4.11'de yapılan Ki Kare analizine göre yaşanan bölgede en çok kullanılan sosyal mekan 2 kuşak arasında değişmektedir(Significant <0.05).

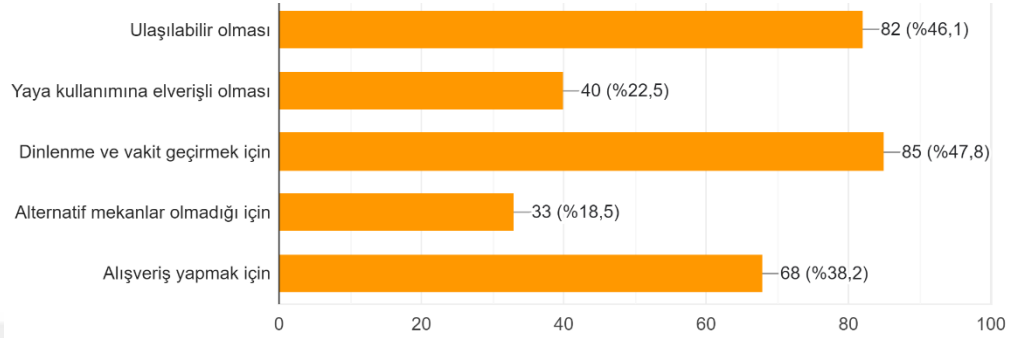
Çizelge 4.11 :En çok kullanılan sosyal mekan.

		Yaşadığınız bölgede en çok kullandığınız kamusal mekan?					
		Alışveriş merkezi	Restoran-Kafe	2,24	Açık alanlar (parklar, meydanlar vb.)	Kültürel ve sanatsal mekanlar (sanat galerisi, müze vb.)	
SMEAN(yas)	18-23 (Z Kuşağı)	Count	15	27	0	14	4
		Expected Count	13,0	20,0	,7	24,0	2,3
	24-43 yaş (Y Kuşağı)	Count	10	15	1	32	2
		Expected Count	13,0	20,0	,7	24,0	2,3
	44-58 yaş (X Kuşağı)	Count	14	18	1	26	1
		Expected Count	13,0	20,0	,7	24,0	2,3
Total		Count	39	60	2	72	7
		Expected Count	39,0	60,0	2,0	72,0	7,0

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	14,977 ^a	8	,042
Likelihood Ratio	16,008	8	,032
Linear-by-Linear Association	,617	1	,432
N of Valid Cases	180		

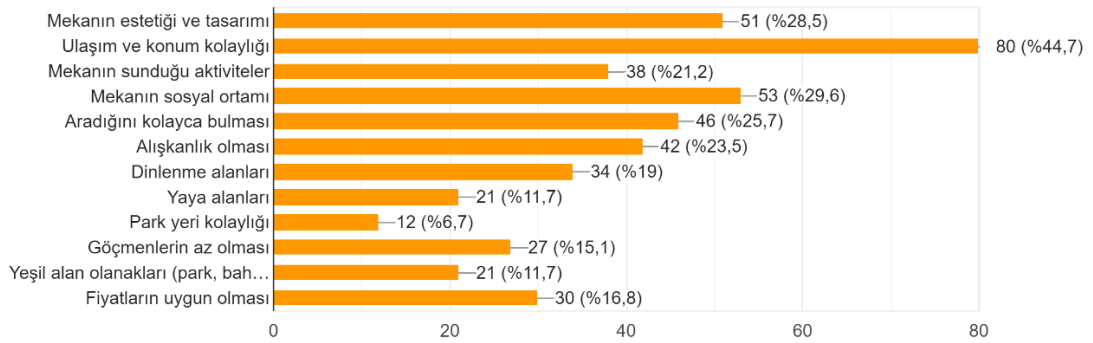
Z kuşağı restoran ve kafeleri tercih ederken , Y ve X kuşağı açık alanları tercih etmektedir.

Şekil 4.4’de “Bu mekanları tercih etme sebebiniz nelerdir?” sorusuna katılımcıların %40’ı bu mekânları rahatlama ve stres atma amacıyla tercih ettiğini belirtirken, %35’i sosyal etkileşim ve arkadaşlarıyla buluşma, %25’i ise spor ve fiziksel aktivite yapmak amacıyla tercih ettiğini ifade etmiştir. Bu bulgular, kamusal alanların çok yönlü kullanım amacını göstermektedir.

Şekil 4.4 : Bu mekanı tercih etme sebebiniz nelerdir?

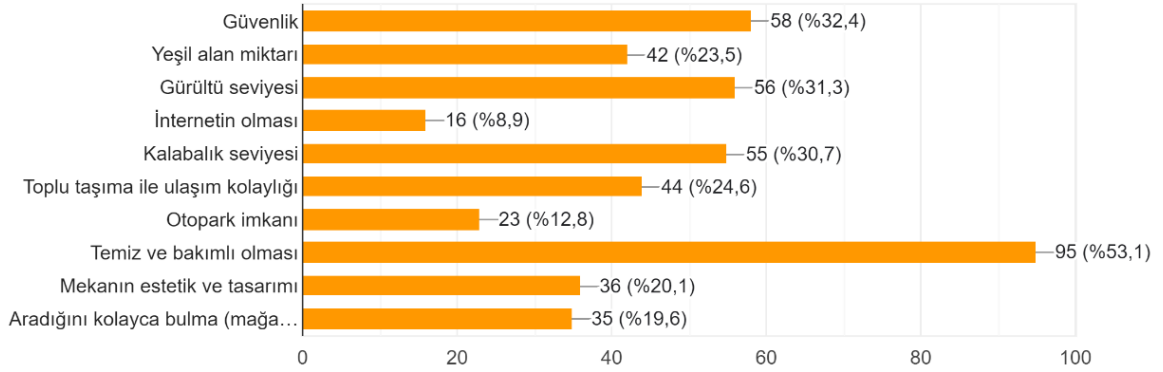
“Kamusal mekan tercihlerinizde en önemli faktör nedir?” Şekil 4.5’i incelediğimizde katılımcıların %38’i kamusal mekân tercihinde temizliğin en önemli faktör olduğunu belirtirken, %27’si güvenlik, %20’si erişilebilirlik, %15’i ise sosyal etkinlik olanaklarının en önemli faktör olduğunu ifade etmiştir. Bu veriler, kamusal mekanların planlanmasında daha çok ulaşılabilir alana ihtiyaç duyulduğu ve dinlenmek ve vakit geçirmek , alışveriş yapmak için genellikle rahatça erişebilecekleri alanı tercih etmelerinin dikkate alınması gerektiğini göstermektedir.

Şekil 4.5 : Kamusal mekan tercihlerinizde en önemli faktörler nelerdir?

“Kamusal mekan seçiminde sizin için aşağıdakilerden hangisi daha önemlidir?” Şekil 4.6’deki anket sonuçlarına göre, katılımcıların %45’i yeşil alanların varlığını en önemli kriter olarak belirtirken, %30’u sosyal tesislerin (kafe, restoran) varlığı, %15’i kültürel aktivitelerin düzenlenmesi, %10’u ise spor alanlarının varlığını önemli bulmaktadır. Bu sonuçlar, farklı bireylerin kamusal mekan seçiminde farklı önceliklere sahip

olduğunu, genel olarak ulaşılabilir alanların daha çok kullanıldığı saptanmıştır. Bunlara ek olarak mekanın estetiği ve tasarımı , mekanın sosyal ortamı da oldukça önem taşımaktadır.

Şekil 4.6 : Kamusal mekan seçiminde sizin için aşağıdakilerden hangisi daha önemlidir?

Çizelge 4.12 gösterdiği verileri inceleyerek ulaşılabilirliğin kuşaklar açısından önemine bakalım.

Çizelge 4.12 : Ulaşılabilirliğin kuşaklar açısından önemi.

		Ulaşılabilir olması			
		,00	Evet	Hayır	
SMEAN(yas)	18-23 (Z Kuşağı)	Count	1	52	7
		Expected Count	,3	51,7	8,0
	24-43 yaş (Y Kuşağı)	Count	0	55	5
		Expected Count	,3	51,7	8,0
	44-58 yaş (X Kuşağı)	Count	0	48	12
		Expected Count	,3	51,7	8,0
Total		Count	1	155	24
		Expected Count	1,0	155,0	24,0

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,727 ^a	4	,220
Likelihood Ratio	5,838	4	,212
Linear-by-Linear	2,434	1	,119

Yapılan Ki Kare analizine göre kamusal mekan tercih etmesinde önemli bir rol oynayan ulaşım kolaylığı kriteri kuşaktan kuşağa farklılık göstermemektedir. (Significant > 0.05 Anlam Düzeyi) Kamusal mekan tercihinde X , Y ve Z kuşakları ulaşım kolaylığı olan caddeleri tercih etmektedir.

Üçüncü bölümde katılımcıların kamusal mekan ve kamusal mekan tercihlerinde önem verdiği unsurlar hakkında genel görüşlerini elde etmeye yönelik sorular hazırlanmıştır. Çizelge 4.13 verileri doğrultuda kuşakların kamusal mekan olarak daha çok neyi tercih ettikleri algısal olarak anket sonuçlarına baktığımızda sorular ortalama olarak “Bilmiyorum” cevabı vermişlerdir. Başka bir tabirle bu unsurlar için orta düzeyde önemli olduğu kanısına varabilmekteyiz.

Çizelge 4.13 : Kuşakların kamusal mekanda önem verdiği unsurlar

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	1	,6	,6	,6
1,36	1	,6	,6	1,1
1,45	1	,6	,6	1,7
1,64	1	,6	,6	2,2
1,82	1	,6	,6	2,8
1,91	1	,6	,6	3,3
2,00	3	1,7	1,7	5,0
2,09	2	1,1	1,1	6,1
2,18	1	,6	,6	6,7
2,27	2	1,1	1,1	7,8
2,36	4	2,2	2,2	10,0
2,45	2	1,1	1,1	11,1
2,55	1	,6	,6	11,7
2,64	4	2,2	2,2	13,9
2,73	3	1,7	1,7	15,6
2,82	3	1,7	1,7	17,2
2,91	8	4,4	4,4	21,7
3,00	20	11,1	11,1	32,8
3,09	6	3,3	3,3	36,1
3,18	13	7,2	7,2	43,3
3,27	9	5,0	5,0	48,3
3,36	8	4,4	4,4	52,8
3,45	12	6,7	6,7	59,4
3,55	10	5,6	5,6	65,0
3,64	12	6,7	6,7	71,7
3,73	6	3,3	3,3	75,0
3,82	10	5,6	5,6	80,6
3,91	6	3,3	3,3	83,9
4,00	8	4,4	4,4	88,3
4,09	1	,6	,6	88,9
4,18	4	2,2	2,2	91,1
4,27	3	1,7	1,7	92,8
4,36	9	5,0	5,0	97,8
4,45	1	,6	,6	98,3
4,64	1	,6	,6	98,9
5,00	2	1,1	1,1	100,0
Total	180	100,0	100,0	

Anketin 4. bölümdeki sorular katılımcıların buldukları caddeler hakkında tercih etme sebeplerini, olumlu ve olumsuz genel görüşlerini elde etmeye yönelik

hazırlanmıştır. Bu bölümdeki sorular, katılımcıların mekânla olan ilişkilerini ve bu alanları nasıl algıladıklarını anlamak için kritik veriler sağlamayı amaçlamaktadır. Böylece, tercih sebepleri ile mekânsal algı arasındaki bağlantılar daha iyi analiz edilebilecektir.

Lefebvre'nin mekân temsilleri bir diğer tanımla tasarlanan mekânları yorumlamaya yönelik anket sorularını “Bu caddeyi ne sıklıkla kullanırsınız?”, “Bu caddede genellikle günün hangi saat diliminde bulunursunuz?”, “Bu caddeyi kullanma sebebiniz nedir?”, “Caddeye genellikle nasıl ulaşım sağlıyorsunuz?”, “Caddeyi ilk deneyimlediğinizde mekan algınız ne oldu?”, “Bu caddenin hangi özelliklerini beğeniyorsunuz?”, “Bu caddede görmek istediğiniz başka özellikler veya iyileştirmeler nelerdir?”, “Caddede yaşadığınız sorunlar nelerdir?”, “Caddeyi dolaşırken kendinizi özgür hissediyor musunuz?”, “Büyüğünüz veya küçüğünüzle caddeyi rahat kullanabiliyor musunuz?” olarak gruplandırılabilir.

Çizelge 4.14’de her bir cadde için kuşakların cadde tercihlerine ilişkin istatistiksel analiz verilerini inceleyebiliriz.

Çizelge 4.14 : Kuşakların cadde tercihlerine ilişkin istatistiksel analizi.

	Bulduğunuz cadde		
	Cumhuriyet Caddesi	Akademi Caddesi	Atatürk Caddesi
Z kuşağı (18-23 yaş)	13	21	26
Y kuşağı (24-43 yaş)	20	28	12
X kuşağı (44-58 yaş)	27	11	22
Toplam	60	60	60

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,900 ^a	4	,012
Likelihood Ratio	13,475	4	,009
Linear-by-Linear Association	4,028	1	,045
N of Valid Cases	180		

Yaptığımız analiz sonucunda kuşaklar arasında bulunulan caddeye göre farklılaşma söz konusudur.(Significant <0.05)

Veriler farklı kuşakların Bursa'daki üç ana cadde (Cumhuriyet Caddesi, Akademi Caddesi, Atatürk Caddesi) tercihleri üzerine yapılan istatistiksel analiz sonuçlarını

sunmaktadır. Analiz kapsamında, X, Y ve Z kuşaklarının her birinin bu caddeler üzerindeki kullanım sıklıkları, tercih nedenleri ve bu tercihler ile kuşakların sosyo-kültürel özellikleri arasındaki olası ilişkiler derinlemesine incelenmiştir.

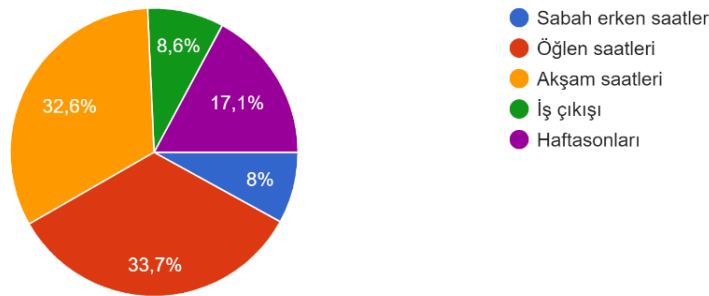
Ki-Kare testinin sonuçları, p-değerinin 0.05'ten küçük olması nedeniyle, farklı kuşakların cadde tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir. Özellikle Pearson Ki-Kare değeri 12.900 ve 0.012'lik anlamlılık düzeyi, kuşakların cadde tercihleri arasında belirgin farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır.

Cumhuriyet Caddesi: Z Kuşağı katılımcılarının %21.7'si, Y Kuşağı katılımcılarının %33.3'ü ve X Kuşağı katılımcılarının %45'i tarafından tercih edilmiştir. Bu cadde, X Kuşağı ve Y Kuşağı tarafından en çok tercih edilen cadde olup, Z Kuşağı tarafından da dikkate değer bir tercih olarak görülmektedir.

Akademi Caddesi: Z Kuşağı katılımcılarının %35'i, Y Kuşağı katılımcılarının %46.7'si ve X Kuşağı katılımcılarının %18.3'ü tarafından tercih edilmiştir. Y Kuşağı tarafından en çok tercih edilen cadde olup, Z Kuşağı tarafından da önemli bir tercih olarak görülmektedir.

Atatürk Caddesi: Kuşağı katılımcılarının %43.3'ü, Y Kuşağı katılımcılarının %20'si ve X Kuşağı katılımcılarının %36.7'si tarafından tercih edilmiştir. Bu cadde, Z Kuşağı tarafından en çok tercih edilen cadde olup, X Kuşağı tarafından da önemli bir tercih olarak görülmektedir.

Aşağıdaki Şekil 4.7'de “Bu caddeyi ne sıklıkla kullanırsınız?” ve “Bu caddede genellikle günün hangi saat diliminde bulunursunuz?” soruları yanıtlanmıştır.

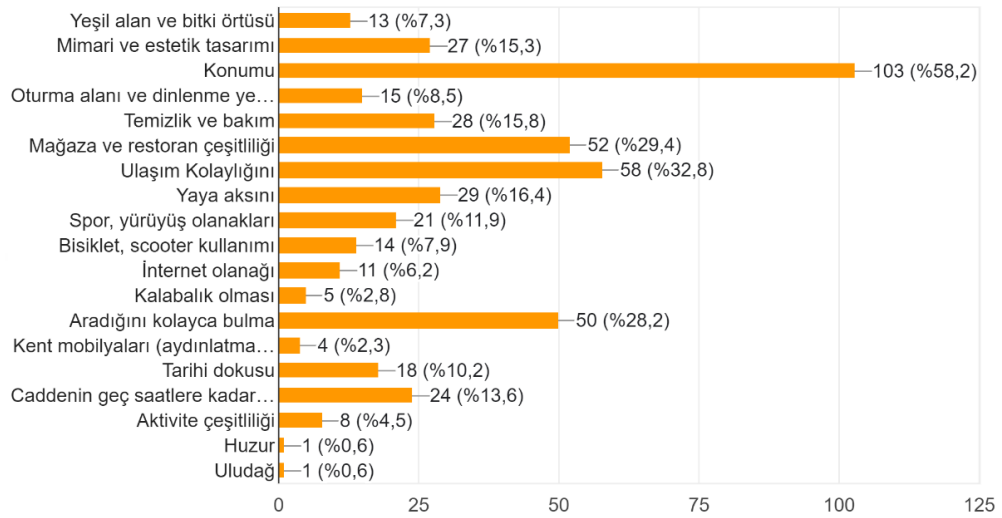
Şekil 4.7 : Bu caddede genellikle günün hangi saat diliminde bulunursunuz?

Verilen yanıtlarda katılımcıların %34'ü caddeyi her gün kullanırken, %29'u haftada birkaç kez, %20'si ayda birkaç kez ve %17'si nadiren kullanmaktadır.

Bu sıklık, caddenin günlük yaşamda ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Günün saat dilimi olarak, %45'lik bir kesim öğleden sonra, %30'u akşam, %15'i sabah ve %10'u gece saatlerinde caddeyi kullanmaktadır. Bu dağılım, caddenin hem gündüz hem de akşam saatlerinde aktif olarak kullanıldığını göstermektedir. İnsanların genellikle akşam ve öğlen saatlerinde bu caddeleri aktif olarak kullandığı görülmüştür. Sabah erken saatler ve iş çıkışı saatlerinin periyodik olarak tekrarlanması işe giden insanların bu caddeyi kullandıklarını da göstermektedir.

“Bu caddenin hangi özelliklerini beğeniyorsunuz?” sorusuna Şekil 4.8’de verilen yanıtları inceleyebiliriz.

Analiz verileri doğrultusunda katılımcıların %40'ı caddenin çeşitli mağaza ve restoran seçeneklerini, %25'i temizliğini ve düzenini, %20'si yeşil alan ve dinlenme yerlerini ve %15'i güvenliğini beğendiklerini belirtmişlerdir.

Şekil 4.8 : Bu caddenin hangi özelliklerini beğeniyorsunuz?

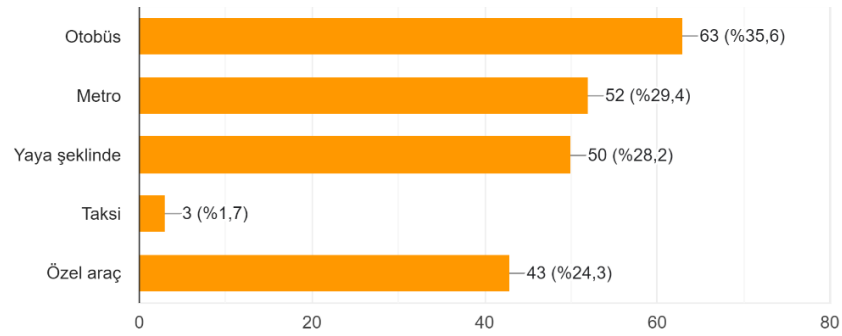
Bu özellikler, caddenin kullanıcılar tarafından çeşitli açılardan olumlu değerlendirildiğini göstermektedir. Bu grafikten, katılımcıların bir caddede öncelikle erişilebilirlik, konum ve çeşitli olanaklara odaklandığı, yeşil alanlar, internet olanakları ve huzur gibi faktörlerin ise daha az önemsendiği sonucunu çıkarabiliriz. Mekanı güzel kılan bir diğer faktör ise mekanın konumudur. Mekanların konumlarını insanların dikkatini çekecek şekilde dizayn etmek, ulaşım kolaylığını sağlamak günlük aktifliği artırabilirliği bu unsurlar arasında yer almaktadır.

Çizelge 4.15’e bakıldığında ulaşım, işe yakınlık, çeşitli aktivite ve çok yönlü bir cadde olması, caddeyi daha aktif kılarak ve tercih sebebi yapmaktadır.

Çizelge 4.15 : Kullanıcıların caddeyi tercih etme sebepleri veri analizi.

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Bu caddenin hangi özelliklerini beğeniyo ^a	SMEAN(yas)	60	11,1%	33,5%
	Yeşil alan ve bitki örtüsü	13	2,4%	7,3%
	Mimari ve estetik tasarımı	27	5,0%	15,1%
	Konumu	103	19,1%	57,5%
	Oturma alanı ve dinlenme yerleri	15	2,8%	8,4%
	Temizlik ve bakım	28	5,2%	15,6%
	Mağaza ve restoran çeşitliliği	52	9,6%	29,1%
	Ulaşım Kolaylığı	58	10,7%	32,4%
	Yaya aksını	29	5,4%	16,2%
	Spor, yürüyüş olanakları	21	3,9%	11,7%
	Bisiklet, scooter kullanımı	14	2,6%	7,8%
	İnternet olanağı	11	2,0%	6,1%
	Kalabalık olması	5	0,9%	2,8%
	Aradığını kolayca bulma	50	9,3%	27,9%
	Kent mobilyaları (aydınlatma, çöp kovası, bank vb.)	4	0,7%	2,2%
	Tarihi dokusu	18	3,3%	10,1%
	Caddenin geç saatlere kadar aktif olması	24	4,4%	13,4%
	Aktivite çeşitliliği	8	1,5%	4,5%

“Caddeye genellikle nasıl ulaşım sağlıyorsunuz?” sorusuna Şekil 4.9’de bakıldığında verilen yanıtlar, katılımcıların %35’i caddeye yürüyerek, %30’u toplu taşıma ile, %20’si özel araç ile ve %15’i bisiklet veya scooter gibi alternatif ulaşım araçları ile ulaşmaktadır.

Şekil 4.9 : Caddeyi ne sıklıkla kullanıyorsunuz?

Bu dağılım, caddenin ulaşım açısından erişilebilir olduğunu ve yaya dostu bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. İnsanlar caddeye genellikle otobüs, metro, yaya, özel araç, taksi ile önem sırasına göre ulaşım sağlamaktadır. Bunun temel sebebi az önce de bahsettiğimiz gibi ulaşım kolaylığından kaynaklanmaktadır.

Her bir caddenin farklı kuşaklar tarafından ne kadar tercih edildiğini ve bu tercihlerde ulaşım ve konum kolaylığının rolünü anlamak için verilere baktığımızda Çizelge 4.16 doğrultusunda şu sonuçlara varabiliriz.

Çizelge 4.16 : Kuşaklara göre caddeler üzerinde ulaşım ve konum kolaylığı

		Bulunulan Caddenin Ulaşım ve Konum Kolaylığı	
		Evet	Hayır
Cumhuriyet Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	11	2
	24-43 yaş (Y kuşağı)	14	7
	44-58 yaş (X kuşağı)	11	15
	Toplam	36	24
Akademi Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	12	9
	24-43 yaş (Y kuşağı)	13	13
	44-58 yaş (X kuşağı)	7	6
	Toplam	32	28
Atatürk Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	20	6
	24-43 yaş (Y kuşağı)	10	3
	44-58 yaş (X kuşağı)	10	11
	Toplam	40	20

Cumhuriyet Caddesinde Z Kuşağı katılımcılarının %78'i ulaşım ve konum kolaylığını beğenirken, %22'si beğenmemiş, Y Kuşağının %67'si beğenirken, %33'ü beğenmemiştir. X Kuşağının %58'i beğenirken, %42'si beğenmemiştir. Toplamda katılımcıların %58'i ulaşım ve konum kolaylığını beğenirken, %42'si beğenmemiştir. Z ve Y Kuşaklarının beklentilerini büyük ölçüde karşılarken, X Kuşağı için daha düşük bir memnuniyet seviyesine sahiptir.

Akademi Caddesinde Z Kuşağı katılımcılarının %57'si ulaşım ve konum kolaylığını beğenirken, %43'ü beğenmemiş, Y Kuşağının %50'si beğenirken, %50'si beğenmemiş, X Kuşağının %54'ü beğenirken, %46'sı beğenmemiştir. Katılımcıların %53'ü ulaşım ve konum kolaylığını beğenirken, %47'si beğenmemiştir. Akademi Caddesi ulaşım ve konum açısından her 3 kuşağın beklentisini ortalama seviyede karşılamaktadır.

Atatürk Caddesinde Z Kuşağı katılımcılarının %77'si ulaşım ve konum kolaylığını beğenirken, %23'ü beğenmemiştir. Y Kuşağı katılımcılarının %71'i beğenirken, %29'u beğenmemiştir. X Kuşağı katılımcılarının %48'i ulaşım ve konum kolaylığını beğenirken, %52'si beğenmemiştir. Toplamda katılımcıların %67'si ulaşım ve konum kolaylığını beğenirken, %33'ü beğenmemiştir. Atatürk Caddesi, Z ve Y Kuşakları için

yüksek oranda beklentileri karşılarken, X Kuşağı için ortalamanın altında bir memnuniyet oranına sahiptir.

Çizelge 4.17 verilerinden kuşakların temizlik ve bakım yönünden farklılaşması ölçüleceğiz. Alt kısımda yer alan Ki-kare testi sonuçlarına göre, bu yaş grupları arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı değerlendirilmektedir. Pearson Ki-kare değeri 0,695, buna ait p-değeri ise 0,706'dır. Ayrıca, Olabilirlik Oranı testi de benzer sonuçlar vermekte (0,690 ve 0,708), Lineer-by-Linear Association testi ise 0,359'luk bir değere sahip olup p-değeri 0,549 olarak bulunmuştur.

Tüm bu p-değerleri 0,05'in üzerinde olduğundan, yaş gruplarının temizlik ve bakım algısı konusunda anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmaktadır. Başka bir deyişle, Z, Y ve X kuşakları arasında temizlik ve bakım hakkındaki görüşler istatistiksel olarak birbirine yakın olup, dikkate değer bir farklılık göstermemektedir.

Yapılan Ki Kare analizi sonucunda caddelerin temiz ve bakımlı olmasının kuşaklar arasındaki önemi farklılaşmadığına karar verilmiştir (Significant >0.05). Caddelerin temizlik ve bakımı konusunda X , Y ve Z kuşakları önemli derecede hemfikir olduğu sonucuna varılmıştır.

Çizelge 4. 17 : Caddelerin temizlik ve bakım yönünden analizi.

		Temizlik ve bakım		
		Evet	Hayır	
SMEAN(yaş)	18-23 (Z Kuşağı)	Count	43	17
		Expected Count	42,3	17,7
	24-43 yaş (Y Kuşağı)	Count	44	16
		Expected Count	42,3	17,7
	44-58 yaş (X Kuşağı)	Count	40	20
		Expected Count	42,3	17,7
Total	Count	127	53	
	Expected Count	127,0	53,0	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	,695 ^a	2	,706
Likelihood Ratio	,690	2	,708
Linear-by-Linear Association	,359	1	,549
N of Valid Cases	180		

Çizelge 4.18'e baktığımızda ise her bir caddenin farklı kuşaklar tarafından ne kadar tercih edildiğini ve bu tercihlerde temizlik ve bakım olmasının rolünü anlamak için Çizelgede verilen verileri inceleyelim.

Çizelge 4.18 : Caddelerin kuşaklara göre temizlik ve bakım yönünden analizi.

		Bulunulan Caddenin Temiz ve Bakımlı Olması	
		Evet	Hayır
Cumhuriyet Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	10	3
	24-43 yaş (Y kuşağı)	14	7
	44-58 yaş (X kuşağı)	15	11
	Toplam	39	21
Akademi Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	8	13
	24-43 yaş (Y kuşağı)	6	20
	44-58 yaş (X kuşağı)	3	10
	Toplam	17	43
Atatürk Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	14	12
	24-43 yaş (Y kuşağı)	7	6
	44-58 yaş (X kuşağı)	15	6
	Toplam	36	24

Cumhuriyet Caddesi'nde temizlik ve bakım açısından, Z Kuşağı katılımcılarının %69'u beğenirken, %31'i beğenmemiştir. Y Kuşağı katılımcılarının %76'sı beğenirken, %23'ü beğenmemiştir. X Kuşağı katılımcılarının %65'i beğenirken, %35'i beğenmemiştir. Toplamda katılımcıların %70'i caddenin temiz ve bakımlı olmasını beğenirken, %30'u beğenmemiştir. Cadde kuşakların beklentisini karşılamaktadır.

Akademi Caddesi'nde temizlik ve bakım açısından, Z Kuşağı katılımcılarının %38'i beğenirken, %62'si beğenmemiştir. Y Kuşağı katılımcılarının %77'si beğenirken, %23'ü beğenmemiştir. X Kuşağı katılımcılarının %46'sı beğenirken, %54'ü beğenmemiştir. Toplamda katılımcıların %47'si caddenin temiz ve bakımlı olmasını beğenirken, %53'ü beğenmemiştir. Akademi Caddesi, Y kuşağının beklentisini karşılar, Z ve X kuşakları için düşük seviyede değerlendirilmiştir.

Atatürk Caddesi'nde temizlik ve bakım açısından, Z Kuşağı katılımcılarının %54'ü beğenirken, %46'sı beğenmemiştir. Y Kuşağı katılımcılarının %54'ü beğenirken, %46'sı beğenmemiştir. X Kuşağı katılımcılarının %71'i beğenirken, %29'u beğenmemiştir. Toplamda katılımcıların %60'ı temiz ve bakımlı olması yönüyle caddeyi beğenirken, %40'ı beğenmemiştir. Atatürk Caddesi'nin, X kuşağının

beklentilerini büyük oranda karşılarken, Z ve Y kuşaklarının beklentilerine tam karşılık vermediği söylenebilir..

Çizelge 4.19'da her bir cadde için X, Y ve Z kuşakları için mekan estetik ve tasarım algısını analiz ettiğimizde alınan verileri ile sonuçları inceleyebiliriz. Çıkan sonuçlar kuşakların caddeler üzerindeki algısını belirlemede önemli rol oynamaktadır.

Çizelge 4.19 : Caddelerin kuşaklara göre mekan estetiği ve tasarım algı analizi.

		Mekanın Estetik ve Tasarımı	
		Evet	Hayır
Cumhuriyet Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	6	7
	24-43 yaş (Y kuşağı)	17	4
	44-58 yaş (X kuşağı)	21	5
	Toplam	44	16
Akademi Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	17	4
	24-43 yaş (Y kuşağı)	16	10
	44-58 yaş (X kuşağı)	5	8
	Toplam	38	22
Atatürk Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	7	19
	24-43 yaş (Y kuşağı)	4	9
	44-58 yaş (X kuşağı)	5	16
	Toplam	16	44

Cumhuriyet Caddesi'nde mekanın estetiği ve tasarımını, Z Kuşağı katılımcılarının %46'sı beğenirken, %54'ü beğenmemiştir. Y Kuşağı katılımcılarının %81'i beğenirken, %19'u beğenmemiştir. X Kuşağı katılımcılarının %80'i beğenirken, %20'i beğenmemiştir. Toplamda katılımcıların %71'i beğenirken, %29'u beğenmemiştir. Cumhuriyet Caddesi, tüm kuşaklar arasında yüksek oranda beğeni kazanmıştır. Cumhuriyet Caddesi, mekanın estetiği ve tasarımını açısından Y ve X kuşaklarının beklentisini büyük ölçüde karşılarken, Z kuşağı için orta düzeyde bir karşılamak söz konusudur..

Akademi Caddesi'nde mekanın estetiği ve tasarımını , Z Kuşağı katılımcılarının %82'i beğenirken, %18'i beğenmemiştir. Y Kuşağı katılımcılarının %62'si beğenirken, %38'i beğenmemiştir. X Kuşağı katılımcılarının %38'i beğenirken, %62'si beğenmemiştir. Toplamda katılımcıların %64'ü beğenirken, %36'sı beğenmemiştir. Akademi Caddesi, Z ve Y kuşaklarının beklentisini karşılarken, X kuşağı için düşük seviyededir.

Atatürk Caddesi'nde mekanın estetiği ve tasarımını, Z Kuşağı katılımcılarının %27'si beğenirken, %73'ü beğenmemiştir. Y Kuşağı katılımcılarının %31'i beğenirken, %69'u beğenmemiştir. X Kuşağı katılımcılarının %24'ü beğenirken, %76'sı beğenmemiştir.

Toplamda katılımcıların %27'si beğenirken, %73'ü beğenmemiştir. Atatürk Caddesi, tüm kuşaklar için düşük seviyede değerlendirilmiştir.

Çizelge 4.20'de her bir caddede dinlenme alan değerlendirmesini inceleyebiliriz.

Çizelge 4.20 : Caddelerin kuşaklara göre dinlenme alanı değerlendirme analizi.

		Dinlenme Alanı	
		Evet	Hayır
Cumhuriyet Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	2	11
	24-43 yaş (Y kuşağı)	8	13
	44-58 yaş (X kuşağı)	3	23
	Toplam	13	47
Akademi Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	6	15
	24-43 yaş (Y kuşağı)	1	25
	44-58 yaş (X kuşağı)	3	10
	Toplam	10	50
Atatürk Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	4	22
	24-43 yaş (Y kuşağı)	4	9
	44-58 yaş (X kuşağı)	2	19
	Toplam	10	50

Cumhuriyet Caddesi'nde dinlenme alan yeterliliğini, Z Kuşağı katılımcılarının %15'i beğenirken, %85'i beğenmemiş, Y Kuşağı katılımcılarının %38'i beğenirken, %62'si beğenmemiş, X Kuşağı katılımcılarının %12'si beğenirken, %88'i beğenmemiştir. Toplamda katılımcıların %22'si dinlenme alanlarını beğenirken, %78'i beğenmemiştir. Cumhuriyet Caddesi, dinlenme alanları açısından tüm kuşakların beklentisini karşılamamaktadır.

Akademi Caddesi'nde dinlenme alan yeterliliğini, Z Kuşağı katılımcılarının %29'u beğenirken, %71'i beğenmemiş, Y Kuşağı katılımcılarının %4'ü beğenirken, %96'sı beğenmemiş, X Kuşağı katılımcılarının %24'ü beğenirken, %76'si beğenmemiştir. Toplamda katılımcıların %17'si dinlenme alanlarını beğenirken, %83'ü beğenmemiştir. Akademi Caddesi, tüm kuşaklar için yetersiz seviyede değerlendirilmiştir.

Atatürk Caddesi'nde dinlenme alan yeterliliğini, Z Kuşağı katılımcılarının %15'i beğenirken, %85'i beğenmemiştir. Y Kuşağı katılımcılarının %30'u beğenirken, %70'i beğenmemiştir. X Kuşağı katılımcılarının %10'u beğenirken, %90'ı beğenmemiştir.

Toplamda katılımcıların %15'i beğenirken, %85'i beğenmemiştir. Atatürk Caddesi de tüm kuşaklar için yetersiz değerlendirilmiştir.

Çizelge 4.21'de her bir caddede için mekanın sosyal ortam algısını kuşaklara göre analiz verileri ile inceleyebiliriz.

Çizelge 4.21 : Caddelerin kuşaklara göre sosyal ortam değerlendirme analizi.

		Mekanın Sosyal Ortamı	
		Evet	Hayır
Cumhuriyet Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	7	6
	24-43 yaş (Y kuşağı)	15	6
	44-58 yaş (X kuşağı)	25	1
	Toplam	47	13
Akademi Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	16	5
	24-43 yaş (Y kuşağı)	16	10
	44-58 yaş (X kuşağı)	4	9
	Toplam	36	24
Atatürk Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	11	15
	24-43 yaş (Y kuşağı)	2	12
	44-58 yaş (X kuşağı)	7	16
	Toplam	20	40

Cumhuriyet Caddesi'nde mekanın sosyal ortamını , Z Kuşağı katılımcılarının %54'ü beğenirken, %46'sı beğenmemiş, Y Kuşağı katılımcılarının %71'i beğenirken, %29'u beğenmemiş, X Kuşağı katılımcılarının %96'sı beğenirken, %4'ü beğenmemiştir. Toplamda katılımcıların %78'i mekanın sosyal ortamını beğenirken, %22'si beğenmemiştir. Cumhuriyet Caddesi, sosyal ortam açısından Y ve X kuşaklarının beklentisini karşılarken, Z kuşağı için ortalama seviyededir.

Akademi Caddesi'nde mekanın sosyal ortamını , Z Kuşağı katılımcılarının %76'sı beğenirken, %24'ü beğenmemiş, Y Kuşağı katılımcılarının %62'si beğenirken, %38'i beğenmemiş, X Kuşağı katılımcılarının %69'u beğenirken, %31'i beğenmemiştir. Toplamda katılımcıların %60'ı mekanın sosyal ortamını beğenirken, %40'ı beğenmemiştir. Akademi Caddesi, Z ve X kuşaklarının beklentisini karşılarken, Y kuşağı için yetersiz seviyededir.

Atatürk Caddesi'nde mekanın sosyal ortamını , Z Kuşağı katılımcılarının %42'si beğenirken, %58'i beğenmemiştir. Y Kuşağı katılımcılarının %14'ü beğenirken, %86'sı beğenmemiştir. X Kuşağı katılımcılarının %30'u beğenirken, %70'i beğenmemiştir. Toplamda katılımcıların %33'ü beğenirken, %67'si beğenmemiştir.

Atatürk Caddesi, tüm kuşaklar için mekanın sosyal ortam algısı yetersiz seviyede değerlendirilmiştir.

Çizelge 4.22'de her bir caddede için mekanın kalabalık olmasını kuşaklara göre algıya analiz verilerini inceleyebiliriz.

Çizelge 4.22 : Cadde kalabalığının kuşaklara göre değerlendirme analizi.

		Bulunulan Caddenin Kalabalık Olması	
		Evet	Hayır
Cumhuriyet Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	8	5
	24-43 yaş (Y kuşağı)	10	11
	44-58 yaş (X kuşağı)	16	10
	Toplam	34	26
Akademi Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	5	16
	24-43 yaş (Y kuşağı)	8	18
	44-58 yaş (X kuşağı)	8	8
	Toplam	18	42
Atatürk Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	6	20
	24-43 yaş (Y kuşağı)	5	8
	44-58 yaş (X kuşağı)	6	15
	Toplam	17	43

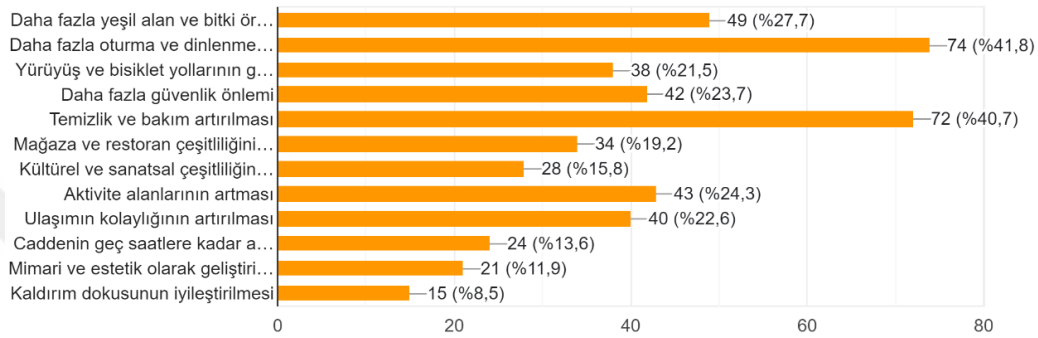
Cumhuriyet Caddesi'nin kalabalık olmasını, Z Kuşağı katılımcılarının %62'si önemserken, %38'i önemsememiş, Y Kuşağı katılımcılarının %48'i önemserken, %52'si önemsememiş, X Kuşağı katılımcılarının %62'si önemserken, %38'i önemsememiştir. Toplamda katılımcıların %57'si kalabalık ortamı beğenirken, %43'ü beğenmemiştir. Caddenin kamusal mekan olarak kalabalık olması açısından Z ve X kuşaklarının beklentisini karşılarken, Y kuşağı için ortalama seviyededir.

Akademi Caddesi'nde kalabalık olmasını, Z Kuşağı katılımcılarının %24'ü önemserken, %76'sı önemsememiş, Y Kuşağı katılımcılarının %28'i önemserken, %72'si önemsememiş, X Kuşağı katılımcılarının %38'i önemserken, %62'si önemsememiştir. Toplamda katılımcıların %57'si kalabalık ortamı beğenirken, %43'ü beğenmemiştir. Caddenin kamusal mekan olarak kalabalık olması açısından Z ve X kuşaklarının beklentisini karşılarken, Y kuşağı için ortalama seviyededir.

Atatürk Caddesi'nde kalabalık olmasını, Z Kuşağı katılımcılarının %23'ü önemserken, %77'si önemsememiştir. Y Kuşağı katılımcılarının %38'i önemserken, %62'si önemsememiştir. X Kuşağı katılımcılarının %29'u önemserken, %71'i önemsememiştir. Toplamda katılımcıların %28'i önemserken, %72'si

önemsememiştir. Atatürk Caddesi kamusal mekan olarak kalabalık olması açısından tüm kuşaklar için olumsuz şekilde değerlendirilmiştir.

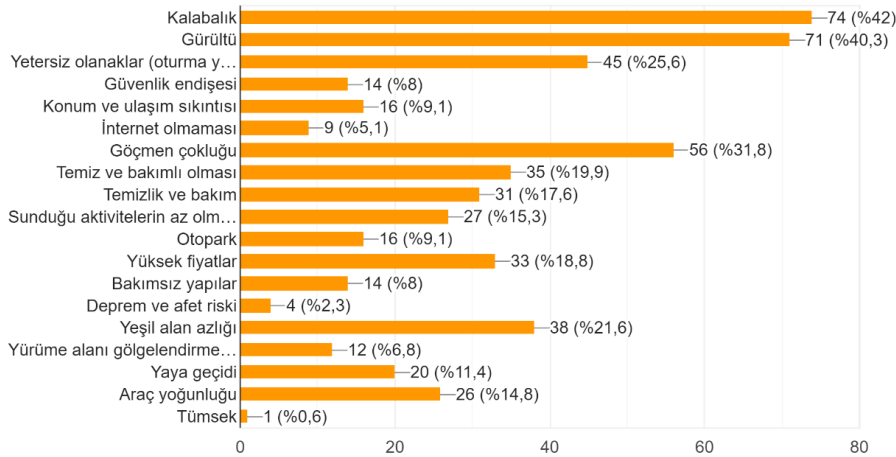
“Bu caddelerde görmek istediğiniz başka özellikler veya iyileştirmeler nelerdir?” sorusuna verilen yanıtlar Şekil 4.10 doğrultusunda inceleyerek katılımcıların %35'i daha fazla oturma alanı ve yeşil alan talep ederken, %30'u etkinlik ve kültürel aktiviteler için alanların artırılmasını, %20'si bisiklet yolları ve %15'i ise daha fazla temizlik ve güvenlik önlemleri alınmasını istemektedir.

Şekil 4.10 : Bu caddelerde görmek istediğiniz başka özellikler veya iyileştirmeler nelerdir?

Tablodan anlaşılacağı gibi haftasonlarının bu caddeleri tercih edilmeme sebeplerinden oturma ve dinlenme alanlarının yetersiz olduğu gerekçe gösterilebilir. Bu talepler, caddelerin kullanıcılar tarafından daha yaşanabilir hale getirilmesi için önemli ipuçları sunmaktadır.

Şekil 4.11’de “Caddelerde yaşadığınız sorunlar nelerdir?” sorusuna verilen yanıtlar katılımcıların %40’ı kalabalık ve gürültü, %25’i park yeri sıkıntısı, %20’si temizlik sorunları ve %15’i güvenlik endişelerini dile getirmiştir.

Şekil 4.11 : Caddelerde yaşadığınız en büyük sorun nedir?

Bu sorunlar, caddelerin daha düzenli ve kullanıcı dostu bir hale getirilmesi için dikkate alınması gereken alanları göstermektedir. Caddelerde yaşanan en büyük sorun genel olarak birbirine bağlı kalabalık ve gürültüdür.

Caddelerin geniş tutulması ve araçlar için yeterli otopark alanlarının sağlanması, şehir içi trafik sorununu büyük ölçüde rahatlatacaktır.

Bunun yanı sıra, çeşitli caddelerin daha insan odaklı ve çekici hale getirilmesi, insanların belirli bir cadde üzerinde yoğunlaşmasını önleyerek daha dengeli bir dağılım sağlayacaktır.

Çizelge 4.23'te kuşaklar açısından "Caddenin geç saatlere kadar aktif olması önemli midir?" sorusunun verileri görülmektedir.

Çizelge 4.23 : Caddelerin geç saatlere kadar aktif olmasının önemi.

Caddelerin geç saatlere kadar açık olması		
	Evet	Hayır
18-23 yaş (Z kuşağı)	40	20
24-43 yaş (Y kuşağı)	29	31
44-58 yaş (X kuşağı)	10	50
Toplam	79	101

Yapılan Ki Kare analizi sonucunda caddelerin geç saatlere kadar aktif olması kuşaklar arasında önem derecesi açısından farklılık gösterdiği sonucuna varılabilir. (Significant<0.05 Anlam Düzeyi).

Z kuşağı caddelerin geç saatlere kadar aktif olmasını önemli bir kriter olarak kabul ediyorken, Y kuşağı caddelerin geç saatlere kadar aktif olmasını ne önemli ne de önemsiz olarak kabul etmektedir. X kuşağı ise caddelerin geç saatlere kadar aktif olmasını önemsiz bulmaktadır.

Z kuşağı caddelerin geç saatlere kadar aktif olmasını önemli bir kriter olarak kabul ediyorken, Y kuşağı caddelerin geç saatlere kadar aktif olmasını ne önemli ne de önemsiz olarak kabul etmektedir. X kuşağı ise caddelerin geç saatlere kadar aktif olmasını önemsiz bulmaktadır.

Göçmen varlığının kuşaklar üzerindeki etkisine katılımcılardan alınan yanıtların dağılımı Çizelge 4.24'te ayrıntılı olarak sunulmaktadır. Bu çizelgede kuşakların göçmen varlığını algılama biçimleri incelenmiştir.

Çizelge 4.24 : Göçmen varlığının etkisi

Göçmenlerin az olması		
	Evet	Hayır
18-23 yaş (Z kuşağı)	48	12
24-43 yaş (Y kuşağı)	48	12
44-58 yaş (X kuşağı)	45	15
Toplam	141	39

Yapılan Ki Kare kamusal mekan tercihinde göçmenlerin az olmasını önemli unsur olarak görenler kuşaktan kuşağa farketmemektedir (Significant>0.05 Anlam Düzeyi).

Çizelge 4.25’de X , Y ve Z kuşakları genellikle kamusal mekan tercihinde göçmenlerin az olmasını önemli unsur olarak görmektedirler .

Çizelge 4.25 : Göçmen varlığının cadde kullanımındaki etkisi (Ki Kare testi)

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	,589 ^a	2	,745
Likelihood Ratio	,580	2	,748
Linear-by-Linear Association	,439	1	,507

Bu bağlamda her bir caddeyi Çizelge 4.26’daki cevaplara göre ayrı ayrı ele aldığımızda X , Y ve Z kuşakları için göçmenlerin az olmasının önemi ortaya konulabilir..

Çizelge 4.26 : Cadde tercihlerinde göçmen varlığının etkisi.

Bulunulan caddede göçmenlerin az olması			
		Evet	Hayır
Cumhuriyet Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	11	2
	24-43 yaş (Y kuşağı)	19	2
	44-58 yaş (X kuşağı)	20	6
	Toplam	50	10
Akademi Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	20	1
	24-43 yaş (Y kuşağı)	20	6
	44-58 yaş (X kuşağı)	11	2
	Toplam	51	9
Atatürk Caddesi	18-23 yaş (Z kuşağı)	17	9
	24-43 yaş (Y kuşağı)	9	4
	44-58 yaş (X kuşağı)	14	7
	Toplam	40	20

Cumhuriyet Caddesi'nde göçmen varlığının az olmasını, Z Kuşağı katılımcılarının %85'i önemserken, %15'i önemsememiştir. Y Kuşağı katılımcılarının %90'ı önemserken, %10'u önemsememiştir. X Kuşağı katılımcılarının %78'si önemserken, %22'si önemsememiştir. Toplamda katılımcıların %83'ü önemserken, %17'si önemsememiştir. Cumhuriyet Caddesinde göçmenlerin az olması açısından tüm kuşakların beklentisini aynı yöndedir.

Akademi Caddesi'nde göçmen varlığının az olmasını, Z Kuşağı katılımcılarının %95'i önemserken, %5'i önemsememiştir. Y Kuşağı katılımcılarının %75'i önemserken, %25'ü önemsememiştir. X Kuşağı katılımcılarının %85'i önemserken, %15'i önemsememiştir. Toplamda katılımcıların %85'i önemserken, %15'i önemsememiştir.

Akademi Caddesinde göçmenlerin az olması açısından Z ve X kuşaklarının beklentisi aynı orandayken, Y kuşağı için daha düşük bir seviyededir.

Atatürk Caddesi'nde göçmen varlığının az olmasını, Z Kuşağı katılımcılarının %65'i önemserken, %35'i önemsememiştir. Y Kuşağı katılımcılarının %69'u önemserken, %31'i önemsememiştir. X Kuşağı katılımcılarının %67'si önemserken, %33'ü önemsememiştir. Toplamda katılımcıların %67'si önemserken, %33'ü önemsememiştir.

Atatürk Caddesinde göçmenlerin az olması açısından tüm kuşaklar için orta seviyededir.

“Caddeyi dolaşırken kendinizi özgür hissediyor musunuz?” ve “Büyüğünüz veya küçüğünüzle caddeyi rahat kullanabiliyor musunuz?” sorularına verilen yanıtlar doğrultusunda katılımcıların %60'ı caddeyi dolaşırken kendilerini özgür hissettiklerini, %25'i kısmen özgür hissettiklerini ve %15'i özgür hissetmediklerini belirtmiştir. Ayrıca, %70'i büyüğü veya küçüğü ile caddeyi rahat kullanabildiklerini, %20'si kısmen rahat kullanabildiklerini ve %10'u rahat kullanamadıklarını ifade etmiştir. Bu veriler, caddelerin genel olarak kullanıcı dostu bir yapıya sahip olduğunu, ancak bazı iyileştirmelerin gerektiğini göstermektedir.

Caddeyi dolaşırken bireylerin büyük bir çoğunluğunun kendini güvende hissettiği öngörülmüştür. Kendini güvende hissetmeyen bireylerin göçmenlerin çokluğundan kaynaklanmaktadır. Güven oranını arttırmak isteniyorsa göçmen sorununa çözüm bulmak gerekmektedir. Cadde kullanımında çoğunlukla büyüğünüz veya küçüğünüzle rahat kullanıldığı saptanmıştır.

4.2 Anket Bulgularının Değerlendirmesi

Gerçekleştirilen analizler, farklı kuşakların kamusal mekan algıları ve tercihleri konusunda önemli bulgular ortaya koymaktadır. X, Y ve Z kuşaklarının kamusal mekanları nasıl algıladıkları ve bu mekanları hangi özellikler nedeniyle tercih ettikleri, şehir planlaması, kentsel tasarım ve sosyo-kültürel çalışmalar açısından değerli bilgiler sunmaktadır.

X Kuşağı, kamusal mekanlarda temizlik ve düzenin önemli olduğunu belirtmiştir. Yapılan Ki-Kare analizi sonucunda, caddelerin temiz ve bakımlı olmasının bu kuşak için büyük önem taşıdığı, ancak bu konuda Y ve Z kuşakları ile benzer görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir (Significant > 0.05).

Bu kuşak için bir diğer önemli kriter ise ulaşım kolaylığıdır. Kamusal mekan tercihlerinde ulaşım kolaylığı önemli bir rol oynar ve X Kuşağı, ulaşımı kolay olan mekanları tercih etmektedir. Ayrıca, bu kuşak için kamusal mekanlarda göçmenlerin az olması da önemli bir unsurdur, ancak bu kriter diğer kuşaklarla benzerlik göstermektedir (Significant > 0.05).

Y Kuşağı, kamusal mekanları algılamakta daha çok açık mekanlara (meydanlar, yeşil alanlar, sahil şeritleri vb.) önem vermektedir. Bu kuşak, doğayla iç içe olmayı ve sosyal etkileşimler için geniş alanları tercih etmektedir.

Bu kuşağın kamusal mekan seçiminde de temiz ve bakımlı alanlara verdiği önem X ve Z kuşakları ile benzerdir. Bununla birlikte, Y Kuşağı, sosyal aktivitelerin ve etkinliklerin düzenlendiği mekanları tercih etme eğilimindedir. Bu mekanlar, kafeler, restoranlar ve çeşitli etkinlik alanlarını içermektedir.

Y Kuşağı için ulaşım kolaylığı yine önemli bir kriterdir. Ancak, bu kuşak, kamusal mekanlarda daha çok sosyal etkileşim ve aktiviteleri göz önünde bulundurarak tercih yapmaktadır. Dinlenme ve vakit geçirme, alışveriş yapma ve sosyalleşme gibi faaliyetler Y Kuşağı'nın kamusal mekanlarda daha fazla zaman geçirmesine neden olmaktadır.

Z Kuşağı, kapalı mekanları (alışveriş merkezleri, tiyatro, sinema vb.) tercih etmektedir. Bu, gençlerin modern ve teknolojiyle iç içe mekanlara olan ilgilerini yansıtmaktadır. Z Kuşağı, kapalı mekanları sosyal buluşma noktaları ve eğlence merkezleri olarak görmektedir.

Z Kuşığı, caddenin geç saatlere kadar aktif olmasını önemli bir kriter olarak kabul etmektedir (Significant < 0.05). Bu, gençlerin gece hayatına ve sosyal etkinliklere olan ilgilerini yansıtmaktadır. Z Kuşığı, aktif ve hareketli bir sosyal yaşamı destekleyen mekanları tercih etmektedir.

Temizlik ve bakım, Z Kuşığı için de önemli bir kriterdir ve bu konuda diğer kuşaklarla benzer görüşlere sahiptirler. Ancak, Z Kuşığı, kamusal mekanlarda daha çok sosyal medya uyumlu, estetik ve fotojenik alanlara önem vermektedir. Bu mekanlar, gençlerin sosyal medya hesaplarında paylaşmak için fotoğraf çektikleri ve arkadaşlarıyla buluştukları alanlardır.

Z Kuşığı'nın kamusal mekan tercihlerinde ulaşım kolaylığı da önemli bir rol oynamaktadır. Ancak, bu kuşak için estetik ve modern tasarım unsurları da tercih sebebidir. Yani, ulaşımın yanı sıra mekanın görsel ve işlevsel özellikleri de Z Kuşığı için kritik öneme sahiptir.

Sonuç olarak genç kuşakların (Z Kuşığı) estetik, tasarım, temizlik ve sosyal ortam gibi konulara daha fazla önem verdikleri görülmektedir. Orta yaş kuşakları (Y Kuşığı) ise ulaşım ve konum kolaylığı, temizlik ve bakımlı olma gibi konulara odaklanmaktadır. X Kuşığı ise daha geleneksel değerlere sahip olup, temizlik ve bakımlı olma, sosyal ortam ve göçmenlerin az olması gibi kriterlere önem vermektedir.

4.3 Derinlemesine Görüşme

Caddelerin kamusal mekan olarak kuşaklar üzerinde oluşturduğu mekansal algı etkisini incelemek amacıyla cadde üzerinde derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Derinlemesine görüşmelerde özellikle dikkat edilen unsur, bireylerin uzun yıllar Bursa'da yaşamış kişiler olmasıdır. Görüşmede toplam altı soru sorulmuştur. Bunlar:

- Kaç senedir Bursa'da yaşıyorsunuz?
- Caddeyi tercih etme sebebiniz nedir?
- Cadde üzerinde kendinizi güvende hissediyor musunuz?
- Cadde üzerinde sizi rahatsız eden unsurlar nelerdir?
- Cadde yapılmasını istediğiniz iyileştirmeler nelerdir?

Cadde üzerinde her kuşaktan iki birey olarak toplamda 18 katılımcı ile görüşme yapılmıştır. Yapılan derinlemesine görüşmelerden toplanılan veriler tümdengelsel bir yöntem ile kod sistemi oluşturulmuştur. Görüşmelerde en çok tekrarlanan kelimeler belirlenerek bir kodlama sistemi geliştirilmiştir.

Buna göre öncelikli temalar belirlenerek ilgili alt kategoriler oluşturularak kod sistemi üzerinde titiz bir çalışma yapılmıştır. En sık kullanılan kodlar ve kategoriler tablola haline getirilmiştir.

4.3.1 Cumhuriyet Caddesi'ne ilişkin elde edilen bulgular

Cumhuriyet Caddesi üzerinde yapılan görüşmelerde kuşakların ayrı ayrı sorulara verilen yanıtlar incelendiğinde Çizelge 4.27'de görüldüğü gibi X, Y ve Z kuşaklarının caddeyi tercih etme sebeplerinin alışveriş yapmak ve cadde üzerinde her şeyin ulaşılabilir olması şeklinde ortaya çıkmıştır.

Çizelge 4.27: Cadde kullanım sebepleri.

Kod	Katılımcı
Alışveriş	X ₁ , X ₂ , Y ₂ , Z ₁
Ulaşılabilir olması	Y ₁ , Z ₂

Cumhuriyet Caddesi'nde görüşülen X kuşağı katılımcıları, bu mekânda uzun süredir ikamet eden ve caddeye dair derin bir deneyim geliştirmiş bireylerdir. X kuşağı katılımcıları caddenin aşırı kalabalık olmasından şikayetçidir.

“38 senedir burada yaşıyorum. Yürüyüş yapmak için iyi bir yer değil. Cadde çok kalabalık. Genellikle alışveriş yapmak için geliyorum. Dükkanların vitrinleri, kafelerin masa ve sandalyeleri dışarda geçişi engelliyor. Oturma alanı, banklar artsın. Kafe ve restoran çok fazla.”(X₁)

Çizelge 4.28'de cadde üzerinde kuşakların kamusal mekan olarak gördükleri sorunlar yer almaktadır. Ayrıca X kuşağı için cadde üzerinde fiziksel engeller olarak dükkanların vitrinleri ve kafelerin masa-sandalyelerinin dışarıya konumlandırılması, yaya geçişini zorlaştıran unsurlar olarak ifade etmiştir.

“27 senedir burada yaşıyorum. Alışveriş yapmak için kullanıyorum. Restoranların masalarının dışarda olması caddeyi daraltıyor. Restoran çalışanları yol üzerinde yemek için çağrı yapması rahatsız ediyor.”(X₂)

Çizelge 4.28 : Kamusal mekan sorunları.

Kod	Katılımcı
Kalabalık	X ₁ , X ₂ , Y ₂ , Z ₁ , Z ₂
Sosyal rahatsızlık	Y ₂ , X ₂ , Z ₂
Fiziksel engeller	X ₁ , X ₂
Mekan çokluğu	X ₁
Motosiklet kullanımı	Y ₂

Cumhuriyet Caddesi'nde görüşülen Y kuşağı katılımcıları, caddeyi daha çok alışveriş amacıyla kullandıklarını ve caddenin sunduğu olanaklardan memnun olduklarını ifade etmektedir. İlk katılımcı Y₁, 15 yıldır bu caddeyi kullandığını belirterek, alışveriş olanaklarının kolay erişilebilir olmasını olumlu bir faktör olarak değerlendirmektedir.

“15 senedir burada yaşıyorum. Caddeyi genel olarak alışveriş için kullanıyorum. Her şeyin ulaşılır olması çok iyi. Hem açık hem kapalı olan kafeler olsa güzel olur.” (Y₁)

İkinci Y kuşağı katılımcısı ise 3 yıldır Cumhuriyet Caddesi'nde yaşamakta ve alışveriş amacıyla bu alanı sık sık kullanmaktadır. Ancak, caddenin aşırı kalabalık olmasından ve özellikle restoran çalışanlarının ısrarlı davetlerinden rahatsız olduğunu ifade etmektedir. Bu katılımcı aynı zamanda caddede motosikletlerin varlığının yaya güvenliği ve konforu açısından problem yarattığını belirtmektedir.

“3 senedir burada yaşıyorum. Caddeyi genellikle alışveriş için kullanıyorum. Fazla kalabalık bazen yürünmesi çok zorlaştırıyor. Cadde üzerindeki kafelerin yemek yeme için ısrarla çağırması rahatsız edici. Motosiklet de geçmese daha iyi olur bence.”(Y₂)

Cumhuriyet Caddesi'nde görüülen Z kuşığı katılımcıları, caddenin kalabalık olmasından rahatsızlık duymakla birlikte, alışveriş olanakları ve ulaşılabilirliğini olumlu bulmaktadır. İlk Z kuşığı katılımcısı, 4 yıldır bu caddeyi kullandığını ve erken saatlerde caddeyi daha rahat hissettiğini belirtmiştir. Ancak, caddenin genel olarak kalabalık olması nedeniyle kamusal alanın kullanımında zorluklar yaşadığını ifade etmektedir.

“4 senedir burada yaşıyorum. Caddeyi alışveriş yapmak için kullanıyorum. Erken saatlerde kullandığım için caddede rahat hissediyorum. Genellikle kalabalık olması rahatsız ediyor.”(Z₁)

İkinci katılımcı Z₂ ise doğduğundan beri bu bölgede yaşadığını ve caddenin sunduğu ulaşılabilirlik avantajlarını olumlu bulmaktadır. Ancak, kalabalık nedeniyle yürüyüş için caddenin uygun olmadığını ve özellikle caddedeki kafelerin reklam yaparak ısrarcı bir şekilde sürekli olarak rahatsızlık verdiğini vurgulamaktadır.

“Doğduğumdan beri burada yaşıyorum. Caddeyi daha çok ihtiyaçlarımı kolaylıkla ulaşabildiğim için kullanıyorum. Kalabalık olduğu için yürüyüş için tercih etmiyorum. Cadde üzerindeki reklamcılar beni rahatsız ediyor.”(Z₂)

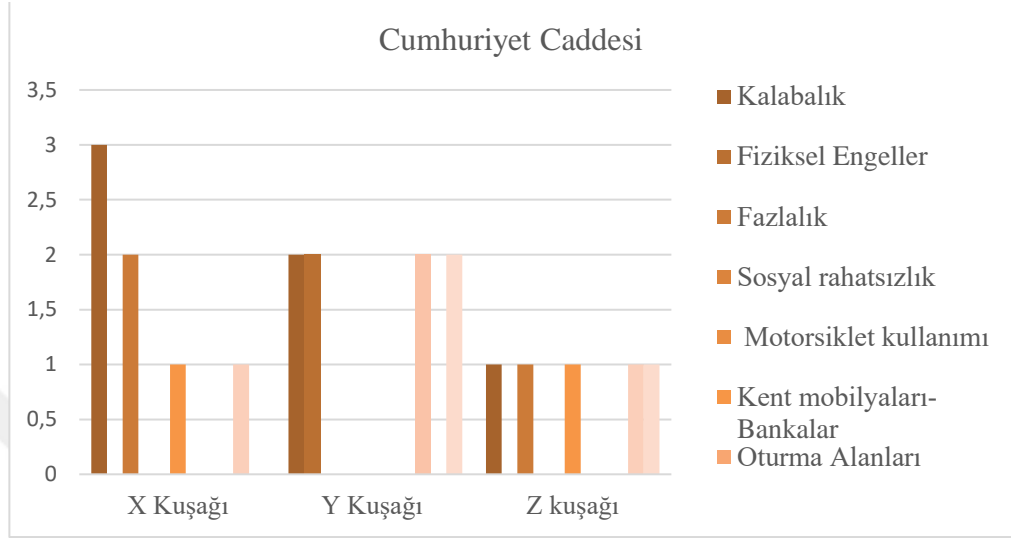
Ayrıca Çizelge 4.29'a baktığımızda, kuşakların kamusal mekanda oturma alanlarının yetersizliğine ve bank gibi kent mobilyalarının eksikliğine dikkat çekerek kafelerin hem açık hem kapalı alan sunması yönündeki önerisi, kamusal mekanların daha esnek ve çeşitli kullanım imkanları sunması gerektiğine dair bir beklentiyi işaret etmektedir.

Çizelge 4.29 : Kamusal mekan iyileştirmeleri.

Kod	Katılımcı
Kent mobilyaları	X ₁ , X ₂
Oturma alanları	X ₂ , X ₁
Açık / kapalı mekanlar	Y ₁

Çizelge 4.30 ve Şekil 4.13’de Cumhuriyet Caddesi’nde X, Y ve Z kuşaklarının kamusal mekân algısına ilişkin faktörlerin dağılımını ve derinlemesine görüşme indekslerine göre hazırlanan kelime bulutu göstermektedir.

Çizelge 4.30 : Kuşaklarının kamusal mekân algısına ilişkin faktörlerin dağılımı.

Şekil 4.13: Derinlemesine görüşme indekslerine göre hazırlanan kelime bulutu

4.3.2 Akademi Caddesi’ne ilişkin elde edilen bulgular

Akademi Caddesi’nde X, Y ve Z kuşaklarından her birinden ikişer kişi ile yapılan görüşmeler sonucunda, caddenin fiziksel, sosyal ve mekânsal bileşenleri farklı kuşaklar arasında nasıl algılandığı değerlendirilmiştir. Akademi Caddesi, kalabalık, göçmen yoğunluğu ve alışveriş olanakları gibi unsurlar açısından farklı tecrübeler ve yorumlarla karşılanmaktadır.

Akademi Caddesi’nde X, Y ve Z kuşaklarından yapılan görüşmeler, kuşaklar arasında mekânsal kullanım alışkanlıklarının nasıl farklılaştığını ortaya koymaktadır. X kuşağı, kalabalık ve özellikle göçmen yoğunluğu nedeniyle caddeyi daha az kullanma eğilimindedir. Y kuşağı ise caddenin sosyal olanaklarından yararlanmakta ve alışveriş

için kullanmaktadır. Z kuşağı ise caddenin sunduğu ticari olanaklardan memnuniyet duymaktadır.

“10 senedir burada yaşıyorum. Caddeyi sadece ara sıra geçiş için kullanıyorum. Fazla kalabalık olduğu için kullanmayı pek tercih etmiyorum.”(X₁)

Çizelge 4.31’e baktığımızda kuşakların caddeyi kullanma sebeplerini görebilmekteyiz.

Çizelge 4.31 : Cadde kullanım sebepleri

Kod	Katılımcı
Alışveriş	Z ₂ , Y ₁ , Y ₂
Aktivite	Y ₁ ,
Güvenli	Z ₁ , Z ₂ , Y ₁
Geçiş	X ₁

Y kuşağı alışveriş yapmak, Z kuşağı hem güvenli ve rahat hissettiği için tercih ederken, hem de alışveriş yapmak, X kuşağı ise sadece geçiş için kullanmayı tercih etmektedir.

Çizelge 4.32’de cadde üzerindeki kamusal mekan sorunlarını kuşaklar bakımında incelediğimizde X kuşağının ilk katılımcısı X₁, caddenin kalabalık olması, bu kuşağın kullanımını sınırlayan en temel faktör olarak öne çıkmaktadır. Katılımcı, kalabalıktan dolayı caddeyi tercih etmediğini açıkça ifade etmiştir.

Çizelge 4.32: Kamusal mekan sorunları

Kod	Katılımcı
Kalabalık	Y ₁ , X ₁ , X ₂
Mekan çokluğu	Z ₁
Göçmen çokluğu	Z ₁ , X ₂

İkinci X kuşağı katılımcısı X₂ ise her ne kadar caddeye yakın otursa da caddeyi nadiren kullanmaktadır. Bununla birlikte, çocuklarının caddeyi sık sık kullandığını belirterek kalabalık ile göçmen yoğunluğunun rahatsızlık verici olduğunu eklemektedir. Z kuşağı katılımcıları eğlence mekânlarının eksikliği ve göçmen yoğunluğu ile ilgili olumsuz geri bildirimlerde bulunmaktadır.

“Eskiden buralar tarlaydı. Ben 10 sene de bir gelirim buralara yakında oturmama rağmen ama bizim çocuklar sürekli buraları kullanırlar. Buranın kalabalığından ve göçmenden rahatsızım.”(X₂)

Z kuşağı katılımcıları, Akademi Caddesi'nin sunduğu olanaklar açısından daha olumlu bir bakış açısına sahiptir. İlk katılımcı Z₁, doğduğundan beri bu bölgede yaşamakta ve cadde kullanımının rahat olduğunu belirtmektedir. Ancak, caddede göçmenlerin yoğun olmasından rahatsızlık duymakta ve bu durumu sosyal bir sorun olarak görmektedir. Katılımcı ayrıca, caddedeki restoran ve mağaza sayısının yeterli olduğunu düşünmektedir, bu da caddenin ticari ve sosyal mekânların yeterli sayıda bulunduğuna işaret eder.

“Doğduğumdan beri burada yaşıyorum. Cadde kullanımı rahat. Cadde üzerinde sadece göçmen çokluğu rahatsız ediyor beni. Yeterince restoran ve mağaza olduğunu düşünüyorum.”(Z₁)

İkinci Z kuşağı katılımcısı Z₂ ise 3 yıldır bu bölgede yaşamaktadır ve caddeyi yalnızca alışveriş yapmak için kullanmaktadır. Caddenin kullanımını rahat bulmakla birlikte, eğlence merkezlerinin eksikliğinden şikâyet etmektedir.

Bu durum, Z kuşağının sosyal etkileşim ve eğlence arayışının caddeler üzerindeki kullanım tercihlerini etkilediğini göstermektedir.

“3 senedir burada yaşıyorum. Bu cadde evime uzak. Sadece alışveriş için geliyorum. Cadde kullanım olarak rahat. Eğlence merkezlerin artırılmasını isterim.”(Z₂)

Çizelge 4.33'e baktığımızda kuşakların cadde üzerinde kamusal mekan iyileştirme unsurunu görebiliriz. Özellikle Z kuşağı, caddede eğlence ve sosyalleşme olanaklarının artırılması gerektiğini belirtmekte, bu da gelecekte kentsel mekânların genç kullanıcılar için daha çeşitli ve etkileşim odaklı düzenlemeler gerektirdiğini ortaya koymaktadır.

Çizelge 4.33 : Kamusal mekan iyileştirmeleri

Kod	Katılımcı
Eğlence merkezi	Z ₂

Akademi Caddesi'nde görüŖülen Y kuŖađı katılımcıları, caddenin sosyal olanaklarından faydalanan ve mekânsal esneklikten memnuniyet duyan bireylerdir. İlk katılımcı Y₁, doğduğundan beri burada yaŖadığını ve caddeyi arkadaşlarıyla vakit geçirmek ve alışveriş yapmak amacıyla kullandığını ifade etmektedir.

Özellikle hafta içi caddenin çok kalabalık olmamasını olumlu bir unsur olarak değerlendirmekte ve caddenin kullanım açısından rahat olduğunu belirtmektedir. Bu durum, Y kuŖađının sosyal etkileşimler için mekân arayışında caddeleri tercih etme eğiliminde olduğunu göstermektedir.

“Doğduğumdan beri burada yaşıyorum. Caddeyi daha çok arkadaşlarımla vakit geçirmek ve alışveriş için kullanıyorum. Hafta içi çok kalabalık olmaması iyi. Cadde kullanım olarak rahat buluyorum.” (Y₁)

İkinci Y kuŖađı katılımcısı Y₂ ise caddeye dair olumlu ya da olumsuz bir tutum geliŖtirmemiŖ, ancak genel olarak bölgeyi çok sevmemesine rağmen alışveriş olanakları nedeniyle caddeyi kullandığını belirtmiŖtir.

“8 senedir burada yaşıyorum. Heykelde oturuyorum. Buraları çokta sevmiyorum. Sadece alışveriş yapmak için geliyorum.” (Y₂)

Y kuŖađı açısından cadde, hem sosyal etkileşim hem de alışveriş için kullanılabilen bir mekân olarak değerlendirilmektedir.

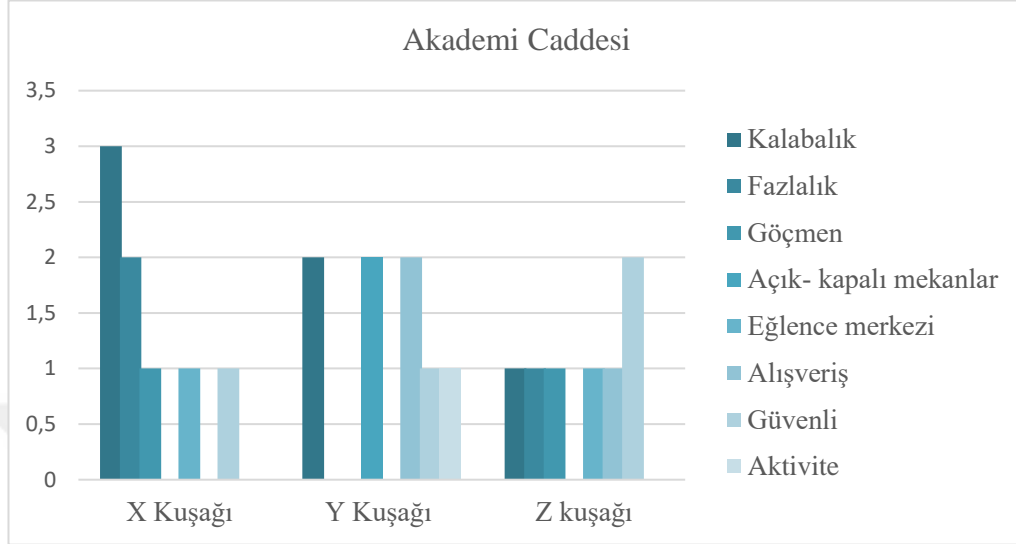
Ŗekil 4.14'ü incelediğimizde derinlemesine görüşme indekslerine göre hazırlanan kelime bulutunu görmekteyiz.

Geçiş için kullanım
Göçmen çokluğu
Alışveriş
Mekan çokluğu Eğlence merkez eksikliği
Kalabalık
Aktivite yapma

Ŗekil 4.14 : Derinlemesine görüşme indekslerine göre hazırlanan kelime bulutu

Çizelge 4.34'te Cumhuriyet Caddesi'nde X, Y ve Z kuşaklarının kamusal mekân algısına ilişkin faktörlerin dağılımını göstermektedir.

Çizelge 4.34 : Kuşaklarının kamusal mekân algısına ilişkin faktörlerin dağılımı

4.3.1 Atatürk Caddesi'ne ilişkin elde edilen bulgular

Atatürk Caddesi, Bursa'nın önemli arterlerinden biri olup, hem yerel halk hem de dışardan gelen insanlar tarafından sıkça kullanılan bir alan olarak öne çıkmaktadır. Görüşmelerde X, Y ve Z kuşakları arasında caddenin kullanım şekli ve algısı açısından belirgin farklılıklar gözlemlenmiştir. Çizelge 4.35'de caddenin kullanım sebepleri belirtilmiştir. X kuşağı, caddede uzun yıllardır yaşayan ve genellikle caddenin eski hâlini de bilen bireylerden oluşmaktadır. Bu kuşak, caddede daha çok alışveriş yapma ve işlerine ulaşım amacıyla bulunmaktadır.

“10 senedir burada yaşıyorum. Cadde üzerinde yürüyüş yapmayı sevmiyorum rahat değil. Caddeyi alışveriş yapmak için tercih ediyorum. Cadde de temizlik sorunu var. Çöp kutularının sayısı artırılması gerektiğini düşünüyorum. Çok fazla eğlence merkezi varlığının getirisi kapalı olduğum için rahatsız ediyor.”(X₁)

Çizelge 4.35 : Cadde kullanım sebepleri

Kod	Katılımcı
Alışveriş	X ₁ , Y ₁
Güvenli	X ₂
Geçiş	X ₂ , Y ₁

X kuşağı katılımcısı caddede yürüyüş yapmanın rahat olmadığını belirtirken, diğer bir katılımcı, caddeyi yalnızca işe giderken kullandığını ve mağaza ile kafe yoğunluğundan memnun olduğunu ifade etmiştir.

“9 senedir burada yaşıyorum. Caddeyi işe giderken kullanıyorum. Cadde üzerinde kendimi rahat hissediyorum. Kaldırımların düzeltilmesi gerek. Mağaza ve kafe yeterince var.”(X₂)

Y kuşağı caddeyi daha çok iş ve alışveriş amacıyla caddeyi kullanmaktadır. Z kuşağı ise caddenin daha çok yemek yeme, gezme ve alışveriş amacıyla kullanıldığını belirtmiştir. Bu kuşak, caddenin kalabalık olmasından ve fiziksel engellerden memnun olmadığını ifade etmiş, ancak genel olarak mekânsal talepleri daha eğlence ve sosyal aktivitelere yönelik olmuştur.

“10 senedir burada yaşıyorum. Cadde sadece işim olursa kullanıyorum. Caddeyi dükkanlar, alışveriş için kullanıyorum. Caddeyi kullanırken güvenli hissetmiyorum. Çevre düzenleme, ağaçlandırma, ışıklandırma düzeltilmeli. Esnaf kaldırımları işgal ediyor. Caddeyi temiz de bulmuyorum.”(Y₁)

Kuşakların cadde üzerindeki kamusal mekan sorunları olarak neleri belirttiklerini Çizelge 4.36’ya baktığımızda X kuşağı katılımcısı caddede yürüyüş yapmanın rahat olmadığını belirtirken, diğer bir katılımcı, caddeyi yalnızca işe giderken kullandığını ve mağaza ile kafe yoğunluğundan memnun olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, bu kuşak caddenin temizlik sorununa da dikkat çekmiş, çöp kutularının sayısının artırılması gerektiğini dile getirmiştir. Temizlik ve kaldırım düzeni gibi fiziksel altyapı sorunları, bu kuşak için önemli bir endişe kaynağıdır.

Çizelge 4.36 : Kamusal mekan sorunları

Kod	Katılımcı
Kalabalık	X ₁ , Y ₁ , Y ₂
Mekan çokluğu	X ₁ , X ₂
Temizlik	X ₁ , Y ₁
Kaldırım	X ₁ , X ₂
Güvensizlik	Y ₁
Fiziksel engeller	Y ₁ , Y ₂

Y kuşağı caddenin genel fiziksel düzenlemelerinin iyileştirilmesi gerektiğine vurgu yaparken, güvenlik sorunlarının da altını çizmiştir. Bir Y kuşağı katılımcısı, caddeyi güvenli bulmadığını ve özellikle ağaçlandırma ile ışıklandırmanın düzeltilmesi gerektiğini ifade ederken, diğer katılımcı ise öğrencilerin oluşturduğu kalabalıktan ve çocuk parklarının eksikliğinden şikâyet etmiştir. Y kuşağı, caddede hem fiziksel hem de sosyal alanların eksikliğini hissederken, özellikle aileler için uygun mekânların artırılması gerektiğine dikkat çekmiştir.

“4 senedir burada yaşıyorum. Alışveriş için Pazar veya kent meydanını kullanıyorum. Öğrenci kalabalığı beni rahatsız ediyor. Çocuk parklarının artırılmasını isterim. Sadece bir tane park var orada arabalardan dolayı çok tozlu dumanlı. Çocuklar için lunapark olmasını isterim. Lunapark için 1,5 saat yol gitmek zorundayız. Küçük çocuklar için aktivite yerleri artırılmalı. Arabaları çok içe park ediyorlar çocuk arabasıyla kaldırımda yürürken zorlanıyoruz.”(Y₂)

Z kuşağı ise caddenin daha çok yemek yeme, gezme ve alışveriş amacıyla kullanıldığını belirtmiştir. Bu kuşak, caddenin kalabalık olmasından ve fiziksel rahatlıktan memnun olmadığını ifade etmiş, ancak genel olarak mekânsal talepleri daha eğlence ve sosyal aktivitelere yönelik olmuştur.

“1 senedir burada yaşıyorum. Aileyle yaşıyorum. Caddeyi daha çok yemek yeme için kullanıyorum. Caddenin kalabalık olması rahatsız ediyor. Mağazaların sayısının artmasını isterdim.”(Z₁)

Çizelge 4.37’ye baktığımızda kuşakların cadde üzerinde kamusal mekan iyileştirme unsurunu görebiliriz. Bir Z kuşağı katılımcısı, mağazaların sayısının artırılmasını isterken, diğer katılımcı da caddenin sosyal ve ticari olanaklarının geliştirilmesi gerektiğini dile getirmiştir.

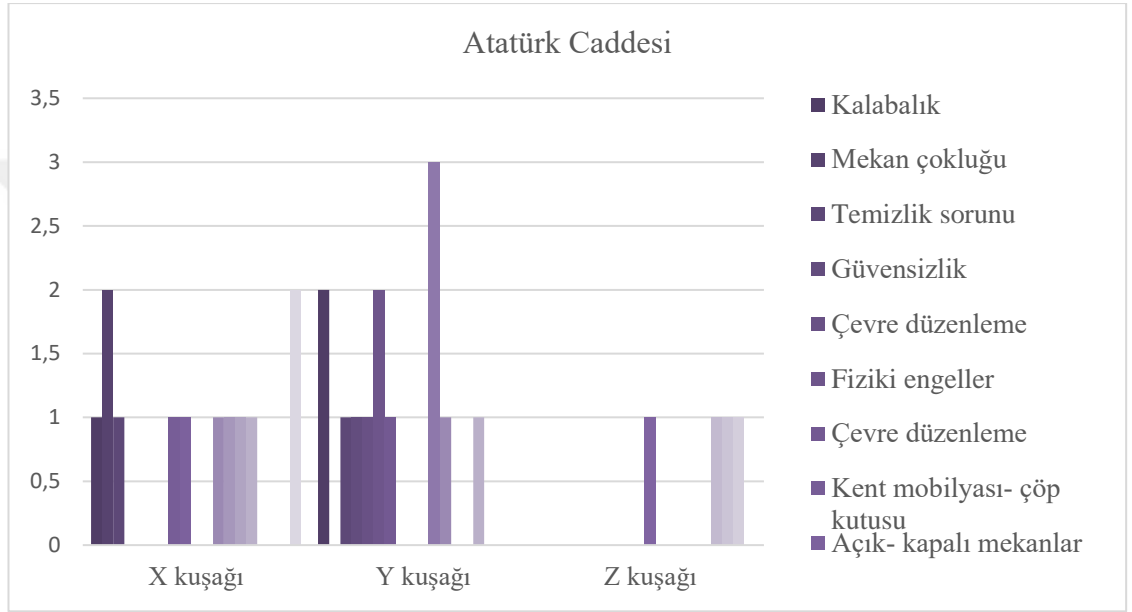
Çizelge 4.37 : Kamusal mekan iyileştirmeleri

Kod	Katılımcı
Eğlence merkezi	Z ₂
Kent mobilyası- çöp kutusu	X ₁
Çevre düzenleme	Y ₁
Çocuk parkları	Y ₂

“7 senedir burada yaşıyorum. Caddeyi daha çok gezmek için tercih ediyorum. Cadde de gezerken kendimi çok da rahat his etmiyorum. Cadde üzerinde giyim mağazasının artmasını isterdim..”(Z₂)

Çizelge 4.38’de Cumhuriyet Caddesi’nde X, Y ve Z kuşaklarının kamusal mekân algısına ilişkin faktörlerin dağılımını göstermektedir.

Çizelge 4.38 : Kuşakların kamusal mekan algısına ilişkin faktörlerin dağılımı

Şekil 4.15’te Atatürk caddesinin derinlemesine görüşme sonuçlarından oluşan kelime bulutunu görülmektedir..

Şekil 4.15 : Derinlemesine görüşme indekslerine göre hazırlanan kelime bulutu

4.4 Derinlemesine Görüşme Bulgularının Değerlendirmesi

Çalışmanın amacı, farklı kuşakların kamusal mekan kullanımına ve mekânsal algısına dair tutumlarını analiz etmektir. Bu bağlamda, her kuşaktan katılımcının caddeleri nasıl kullandığı, kamusal mekânlara olan yaklaşımı ve sosyal etkileşim biçimleri üzerine sorular sorulmuştur. Görüşme ve analiz süreci, X, Y ve Z kuşaklarının mekânsal tercihlerinin caddelere yönelik tutum ve davranışlarıyla nasıl etkileşimde bulunduğunu ortaya koymuştur. Özellikle, sosyal mekân kullanımı, bireysel alan tercihleri ve toplumsal etkileşim boyutları bu kuşaklar arasında farklılık göstermektedir.

X kuşağı, genellikle uzun yıllardır bu caddelerde yaşayan bireylerden oluşmakta ve mekânı daha çok alışveriş ya da işlevsel amaçlarla kullanmaktadır. Kalabalık, güvenlik, temizlik ve düzensiz yapılaşma bu kuşağın en çok şikâyet ettiği unsurlar arasında yer alıyor. Örneğin, Atatürk Caddesi'nde bir X kuşağı üyesi, eğlence merkezlerinin fazlalığından ve temizlik eksikliğinden şikâyet ederken, Cumhuriyet Caddesi'nde bir diğer katılımcı, restoranların dışarıda çok fazla yer kapladığını ve yaya geçişini engellediğini belirtmiştir. Akademi Caddesi'nde ise kalabalık ve göçmen yoğunluğu öne çıkıyor. X kuşağının kamusal mekân algısında nostaljik bir bakış açısı, temizlik ve düzen gibi talepler ön plandadır. Genel olarak, X kuşağı caddeleri işlevsel bir geçiş alanı olarak kullanmakta, ancak geçmişle kıyaslayarak rahatsızlıklarını dile getirmektedir. X kuşağı için mekânsal deneyim, genellikle uzun yıllara dayalı bir perspektiften değerlendirilmektedir. Görüşmelerde X kuşağı katılımcılarının caddelerin mevcut durumunu eleştirirken, geçmişteki durumlarıyla karşılaştığı gözlemlenmiştir. Bir katılımcı, Akademi caddesinin eskiden daha boş ve tarım arazisi gibi olduğunu, ancak bugün çok daha kalabalık ve göçmen yoğunluğu olduğunu vurgulamaktadır. Bu katılımcı için caddenin artan kalabalığı ve göçmen sayısı, caddenin kullanımını sınırlayan ve rahatsızlık veren unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, mekânsal aidiyetin azalmasına neden olmakta ve caddenin kullanım sıklığını etkilemektedir. X kuşağının diğer bir üyesi, caddenin geçiş için kullanıldığını, ancak kalabalık nedeniyle pek tercih edilmediğini belirtmiştir. Bu ifade, X kuşağının kamusal alanları daha işlevsel ve geçici kullanma eğiliminde olduğunu ortaya koymaktadır. Yani, mekânsal rahatlık ve kalabalık gibi faktörler, bu kuşağın mekânı kullanma sıklığını ve biçimini belirlemektedir.

Y kuşağı için kamusal mekânlar hem sosyal hem de işlevsel amaçlarla kullanılmaktadır. Bu kuşak, caddeleri arkadaşlarıyla buluşmak, alışveriş yapmak ve zaman geçirmek için tercih etmektedir. Bununla birlikte, temizlik ve güvenlik gibi sorunlar bu kuşak için de önemli bir rahatsızlık kaynağıdır. Atatürk Caddesi'nde bir Y kuşağı katılımcısı, caddeyi güvenli bulmadığını, ışıklandırma ve ağaçlandırma gibi düzenlemelere ihtiyaç olduğunu vurgulamıştır. Yine Cumhuriyet Caddesi'nde motosiklet trafiği ve restoran çalışanlarının ısrarla müşteri çekme çabası bu kuşağı rahatsız etmektedir. Y kuşağı genel olarak, kamusal mekânların daha düzenli, rahat ve sosyal faaliyetlere elverişli olmasını talep etmektedir. Aynı zamanda alışveriş olanaklarının çeşitliliği ve ulaşılabilirlik bu kuşağın cadde kullanımında öne çıkan faktörlerdir.

Z kuşağı, caddeleri daha çok eğlence, alışveriş ve yemek için kullandığını belirtmekte, ancak özellikle kalabalık ve sosyal rahatsızlıklar bu kuşağı olumsuz etkilemektedir. Z kuşağı, diğer kuşaklara kıyasla mekânsal kullanımda daha gençlik odaklı bir eğilim göstermektedir. Örneğin, Atatürk Caddesi'nde bir Z kuşağı üyesi, caddenin kalabalık ve düzensiz olmasından şikâyet ederken, daha fazla eğlence merkezi ve giyim mağazası talep etmektedir. Akademi Caddesi'nde de benzer şekilde, caddenin genel olarak rahat olduğunu, ancak göçmen sayısının fazlalığının rahatsız edici olduğunu dile getirmektedirler. Z kuşağı, kamusal mekânları gençlik kültürüne uygun, eğlence odaklı bir şekilde kullanmak isterken, sosyal rahatsızlıklar ve düzensizlikler bu kuşağın mekânsal deneyimini olumsuz etkilemektedir.

Her üç cadde için yapılan görüşmelerde öne çıkan ortak temalar arasında kalabalık, temizlik eksikliği, güvenlik sorunları ve fiziksel düzenlemeler bulunmaktadır. Tüm kuşaklar, caddelerdeki aşırı kalabalıktan şikâyetçi olup, caddelerin geçiş ve kullanım rahatlığını olumsuz etkileyen unsurlar olarak değerlendirmektedir. Ayrıca, temizlik ve düzen konusundaki eksiklikler, özellikle X ve Y kuşakları için caddelerin kullanımını sınırlayan unsurlar arasında yer almaktadır.

Her üç kuşağın da kamusal mekândan farklı beklentileri vardır. X kuşağı, daha nostaljik bir bakış açısıyla temizlik, düzen ve geçmişin huzurlu ortamını talep etmektedir. Y kuşağı, caddeleri hem sosyal hem de işlevsel amaçlarla kullanırken, daha düzenli ve güvenli bir kamusal mekân talebinde bulunmaktadır. Z kuşağı ise mekânı eğlence ve sosyal amaçlarla kullanmakta, gençlik kültürüne uygun eğlence merkezleri ve mağazaların artmasını istemektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Şehirlerin dinamik doğası ve burada yaşayanların yaşamları, çeşitli faktörlere bağlı olarak sürekli bir değişime uğramaktadır. Şehirler genişledikçe ve geleneksel kentsel çerçevelerinden uzaklaştıkça, yalnızca fiziksel zorluklarla değil, aynı zamanda sakinlerinin yaşamlarını etkileyen sosyal sorunlarla da karşılaşmaktadırlar. Şehir sakinleri ve çevreleri arasındaki etkileşimin azalması, belirgin bir kentsel olgunun ortadan kalkmasına yol açmaktadır. Kent yaşamının oluşması toplumsal sürekliliğe bağlı olup, tüm öğelerini kapsayan, her deneyimi kendi içinde kabul eden uyumlu bir yapıyı gerektirir. Kentin yeniden yapılandırılması, kapsadığı farklı yaşamları dikkate almalı ve kavramalıdır. Bu çerçevede kentli ile kent arasındaki iletişimin temel aracı olan kamusal mekanlar incelemelerin odak noktası haline gelmektedir.

Farklı çağlar boyunca kuşakların sınıflandırılması, her biri bireyler için farklı çağrışımlar taşıyan çeşitli mekan tanımlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. İnsanların yaşamlarındaki mekan algısı ve kentsel çevredeki deneyimleri pek çok unsur ve talepten etkilenmektedir. Ortak alan olarak hizmet veren kamusal mekanlar, farklı kuşakların tercih ve isteklerine uyum sağlayarak değişkenlik göstermektedir. Bu mekanlar günlük rutinlerde, sosyal etkileşimlerde veya zorunlu aktivitelerde insanların yaşamının her alanını kapsamaktadır.

Bu çalışmada X, Y, Z kuşağının kamusal mekân algısını ve kuşaklararası mekân kullanım farklılaşması ele alınarak, kamusal mekan kullanım tercihlerini anlamak ve buna göre iyileştirme önerileri sunmak amacı ile Bursa kentinin kamusal mekan olarak yoğun kullanılan üç alanında; Cumhuriyet caddesi, Atatürk caddesi ve Akademik cadde üzerinde inceleme yapılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda alanlarda X, Y ve Z kuşaklarının her birini temsil eden 60'ar kişi ile toplamda 180 anket çalışması ve 18 adet derinlemsine görüşme gerçekleştirilmiştir.

Bulgulara göre; kamusal mekan algı ve tercihlerinde Z kuşağı genellikle kapalı mekanları (Avm, tiyatro, sinema vb.) tercih etmektedir. Caddelerin geç saatlere kadar aktif olmasını önemli bulmakta, ancak temizlik ve bakımla ilgili konularda diğer kuşaklarla hemfikirdirler. Kamusal mekan tercihinde göçmenlerin az olmasını da

önemli bir unsur olarak görmektedirler. Y kuşağı açık mekanları (meydanlar, yeşil alanlar, sahil şeritleri vb.) tercih etmekte ve caddelerin geç saatlere kadar aktif olmasını ne önemli ne de önemsiz bulmaktadır. Temizlik ve bakımla ilgili konularda diğer kuşaklarla bir ayrışma yoktur. Ulaşım kolaylığının kamusal mekan tercihlerinde önemli bir rol oynadığını belirtmişlerdir. X kuşağı kamusal mekanları kamu binalarını (belediye, valilik, kaymakamlık, emniyet vb.) olarak algılamaktadır. Kamusal mekan olarak caddeler düşünüldüğünde ise caddelerin geç saatlere kadar aktif olmasını önemsiz bulmaktadır. Temizlik ve bakımla ilgili konularda diğer kuşaklarla hemfikirdirler. Aynı zamanda göçmenlerin az olmasını önemli bir unsur olarak görmektedirler.

Demografik olarak incelediğimizde çalışmada yer alan 79 erkek ve 101 kadın katılımcının yaş, eğitim ve meslek dağılımı analiz edilmiştir. Her kuşaktan 60 katılımcının yer aldığı çalışmada, eğitim seviyeleri arasında büyük farklar bulunmuş, özellikle üniversite mezunlarının yüksek oranı dikkat çekmiştir. Cinsiyete göre kamusal mekan tercihlerine baktığımızda anlamlı bir farklılaşma olmadığı, ancak erkeklerin kadınlara göre ekonomik durumunun daha iyi olduğu (daha fazla maaş aldıkları) tespit edilmiştir. Bu durumun, ev hanımlarının rolünden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bir diğer dikkate değer bulgu ise kamusal mekanın temizlik ve bakım açısından tüm kuşaklar için önemli olduğu, caddelerin temiz ve bakımlı olmasının kamusal mekan tercihlerini etkilediğidir.. Ulaşım konusunda kamusal mekanların ne kadar önem kazandığı, ulaşım kolaylığının, kamusal mekan tercihlerinde kuşaklar arasında farklılık göstermediği, ancak genel olarak önemli bir kriter olduğu belirlenmiştir. Mekan kullanım tercihlerinde Z kuşağı restoran ve kafeleri tercih ederken, Y ve X kuşağı açık alanları tercih etmektedir. Bu durum, kuşakların sosyal mekan kullanımındaki farklılıkları ortaya koymaktadır.

Derinlemesine görüşmelerden elde ettiğimiz sonuçlara baktığımızda X kuşağı, kamusal mekânları daha çok işlevsel ve nostaljik bir perspektiften değerlendirmektedir. Caddeleri, alışveriş yapmak ya da işe gitmek gibi günlük gereksinimleri karşılamak amacıyla kullanmakta, ancak bu mekânları fazla kalabalık, düzensiz ve güvensiz bulmaktadır. X kuşağı için, kamusal mekânlarda temizlik, düzen ve güvenlik unsurları ön plandadır. Özellikle geçmişteki sakin ve düzenli ortamları özlemle anan bu kuşak, modern kamusal mekânlarda artan ticari faaliyetlerden ve sosyal karmaşadan rahatsızlık duymaktadır. Cumhuriyet Caddesi'nde kafe ve

restoranların yayaların geçişini engelleyen yapıları ya da Atatürk Caddesi'ndeki temizlik eksiklikleri, bu kuşağın olumsuz mekân algısına katkıda bulunan unsurlardır.

Y kuşağı, kamusal mekânları hem sosyal hem de işlevsel amaçlarla kullanmakta ve bu mekânlara yönelik algıları daha dinamik ve pragmatiktir. Alışveriş, arkadaş buluşmaları ve sosyal aktiviteler bu kuşak için caddelerin başlıca kullanım amaçlarıdır. Y kuşağının kamusal mekân algısında rahatlık, erişilebilirlik ve güvenlik unsurları belirleyicidir. Ancak bu kuşak da X kuşağı gibi güvenlik ve temizlik konularında rahatsızlık yaşamaktadır. Atatürk Caddesi'nde kaldırım işgalleri ve ışıklandırma yetersizliği gibi fiziksel sorunlar Y kuşağı için cadde kullanımını olumsuz etkileyen faktörlerdir. Buna karşın, bu kuşak, kamusal mekânların sosyal işlevselliğini artıran yapısal iyileştirmeler ve düzenlemelere ihtiyaç duymaktadır.

Z kuşağı, kamusal mekânları daha çok gençlik kültürü, eğlence ve sosyal faaliyetler odağında değerlendirmektedir. Caddeler, bu kuşak için alışveriş, yemek ve eğlence gibi aktiviteler için birer buluşma noktasıdır. Ancak Z kuşağı da tıpkı diğer kuşaklar gibi aşırı kalabalık ve düzensizlikten rahatsızdır. Göçmen yoğunluğu, eğlence merkezlerinin yetersizliği ve mağaza çeşitliliğinin azlığı, Z kuşağının bu kamusal alanlarda eksiklik hissettiği başlıca konular arasında yer almaktadır. Özellikle Cumhuriyet Caddesi'nde yaşanan sosyal rahatsızlıklar ve motosiklet trafiği gibi unsurlar, bu kuşağın mekân kullanımını sınırlayan faktörlerdir. Z kuşağı, daha fazla eğlence ve sosyal mekân talep etmekte, caddelerin gençlik kültürüne uygun bir şekilde düzenlenmesini beklemektedir.

Saha çalışmasında kuşakların kamusal mekan algısı doğrultusunda caddeleri incelediğimizde, Atatürk caddesinin temizlik ve bakım yönünden büyük eksikler olduğu, kaldırımların iyileştirilmesi gerektiği, bisiklet yollarının yeniden onarılması, oturma-dinleme alanlarının artırılması gerektiği gözlemlenmiştir. Aynı şekilde Akademi caddesini incelediğimizde yaya alanlarının genişliği tanımsızlık oluşturması, oturma-dinlenme alan azlığı, yaya geçidi sorunsal dikkate çarpmaktadır. Cumhuriyet caddesini bu bağlamda yorumladığımızda temizlik ve bakım konusunda yetersiz olması, oturma-dinlenme alanlarının artırılması kamusal mekanın iyileştirme önerileri olarak sunulmaktadır.

Cumhuriyet Caddesi: Z Kuşağı ve X Kuşağı'nın beklentilerini karşılayacak şekilde düzenlenmesi, özellikle X Kuşağı'nın en fazla tercih ettiği cadde olarak, bu kuşağın

ihtiyaçlarına özel önem verilmelisi gerekmektedir. Akademi Caddesi: Z ve Y kuşaklarının yoğun ilgisi göz önünde bulundurularak genç ve orta yaş nesillere hitap edecek düzenlemeler yapılması, Y Kuşağı'nın en fazla tercih ettiği cadde olarak, bu kuşağın sosyal ve estetik beklentileri karşılması kamusal mekan olarak caddenin canlandırılmasına katkı sağlayacaktır.

Atatürk Caddesi: Z Kuşağı'nın en çok tercih ettiği cadde olup, bu kuşağın dinamik ve sosyal yaşam beklentilerine uygun düzenlemeler yapılması, aynı zamanda X Kuşağı için de çekici hale getirilmesi caddenin kamusal mekan kalitesinin arttıracaktır.

Çalışmada elde edilen bulgulara göre, X kuşağı bireylerinin daha geleneksel bir mekân kullanımına sahip olduğu görülmektedir. X kuşağı, literatürde de belirtildiği gibi (Twenge, 2010; Karaibrahimoğlu, 2021), sakin, doğaya yakın ve huzurlu alanları tercih etmektedir. Yılmaz'ın (2022) çalışmasında olduğu gibi, X kuşağının bireysel deneyimlere odaklandığı ve daha çok sosyal etkileşimden ziyade bireysel aktiviteler için kamusal alanları kullandığı tespit edilmiştir. Bu çalışmanın özgün bulgusu, X kuşağının Bursa'daki caddelerde özellikle yeşil alanların azlığından şikayet etmesi ve bu nedenle kamusal alanları tam olarak benimseyememesidir. Bu durum, Türkiye'deki kentsel planlamada yeşil alanların öncelikli olmadığı gerçeğiyle örtüşmektedir (Uğur, 2023).

Y kuşağı ise literatürde sıkça vurgulanan sosyal etkileşim odaklı mekân kullanımını doğrular nitelikte bulgular sunmaktadır. Y kuşağı, geniş açık alanlar ve sosyal etkinliklerin yapılabileceği kamusal mekânları tercih etmekte, bu nedenle meydanlar ve sosyal merkezler bu kuşak için cazip gelmektedir. Whyte (2013) ve Dovey (2016) de genç kuşakların kamusal mekânları daha çok sosyalleşme ve etkinlikler için kullandığını belirtmektedir. Ancak bu çalışma, Y kuşağının yalnızca sosyalleşme odaklı olmadığını, aynı zamanda modern kent yaşamının bir parçası olarak alışveriş merkezleri ve ticari alanlara da büyük ilgi gösterdiğini ortaya koymuştur. Y kuşağı, sosyalleşme alanlarını teknolojik yenilikler ve estetik unsurlarla birleştiren mekânları tercih etmektedir, bu da modern kent planlamasında dijitalleşmenin etkilerini göz önünde bulundurmayı gerekli kılmaktadır (Jacobs, 2016).

Z kuşağı ile ilgili bulgular, bu kuşağın tamamen dijital bir ortamda büyümüş olmasının mekân kullanımını önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Gehl'in (2011) kamusal mekânların sosyalleşme, gözlem ve etkileşim alanları olduğu fikri, Z kuşağının mekân

tercihleriyle örtüşmektedir. Z kuşağı, sosyal medya dostu, estetik ve modern tasarımlara sahip alanları tercih ederken, bu alanlarda bulunma sebeplerinin başında "görsellik" gelmektedir. Bu durum, Z kuşağının estetik algısının dijital dünya tarafından şekillendiğini ve kamusal alanlarda görselliğin en önemli faktörlerden biri haline geldiğini ortaya koymaktadır. Özellikle Z kuşağının sosyal medya paylaşımlarına uygun alanlar arayışı, Carmona (2010) tarafından da tartışılan dijitalleşmenin mekânsal tasarım üzerindeki etkilerini doğrulamaktadır.

Bu çalışmanın en önemli özgün bulgularından biri, Y ve Z kuşağı arasındaki geçişin mekânsal tercihler üzerindeki etkisidir. Literatürde çoğu zaman iki kuşağın mekân kullanım alışkanlıklarının benzer olduğu iddia edilirken (Twenge, 2010; Galambos, 2004), bu araştırma, Z kuşağının estetik, teknoloji ve hız arayışının Y kuşağından daha farklı olduğunu göstermiştir. Örneğin, Z kuşağı bireyleri, kamusal alanların estetik açıdan tatmin edici olmasını öncelikli bulurken, Y kuşağı daha çok işlevsellik ve sosyal etkileşime odaklanmaktadır. Bu farklılık, Z kuşağının teknolojik yeniliklerle şekillenen bir dünyada büyümesinden kaynaklanmaktadır ve bu durum kamusal mekânların gelecekteki tasarımını önemli ölçüde etkileyecektir.

Bursa'da yapılan bu çalışma, ayrıca mekân algısının toplumsal ve kültürel normlardan etkilendiğini ortaya koymuştur. Örneğin, katılımcılar arasında göçmen varlığının mekân tercihleri üzerinde etkili olduğu bulgusu, bu çalışmanın özgün katkılarından biridir. Göçmenlerin yoğunlukla bulunduğu alanlarda Y ve Z kuşağı bireylerinin, göçmenlerin sosyal mekânları daha az tercih ettiğini belirtmesi, kentsel planlamada sosyal uyum ve entegrasyonun önemini vurgulamaktadır. Bu bulgu, Hajer ve Reijndorp'un (2001) kamusal mekânların toplumsal çeşitliliği ve sosyal etkileşimleri nasıl etkilediği konusundaki tezini desteklemektedir.

Çalışmanın sınırlılıklarından biri, yalnızca Bursa kenti ile sınırlı olmasıdır. Bursa, Türkiye'nin önemli bir metropolü olmasına rağmen, farklı coğrafi bölgelerdeki kamusal mekân kullanımını karşılaştırmak, bulguların genellenebilirliğini artırabilir. Gelecekte, Türkiye'nin diğer kentlerinde yapılacak benzer araştırmalar, bu çalışmadaki bulguların daha geniş bir perspektifte ele alınmasını sağlayabilir. Özellikle İstanbul gibi daha yoğun göç alan şehirlerde kuşaklararası mekân kullanımı üzerine çalışmalar, sosyal uyum ve mekân tercihleri açısından daha farklı sonuçlar ortaya koyabilir.

Sonuç olarak, bu araştırma, X, Y ve Z kuşaklarının kamusal mekân algısı ve kullanımı konusunda literatürde yer alan temel görüşleri doğrulamakla birlikte, özellikle Z kuşağının sosyal medya ve estetik algısının mekân tercihlerindeki belirleyici rolünü ortaya koyarak özgün katkılar sunmuştur. Kentsel mekân tasarımında bu kuşakların ihtiyaçlarının dikkate alınması, hem mekânın daha işlevsel kullanılmasını sağlayacak hem de toplumsal etkileşimi artıracaktır. Z kuşağının estetik ve teknolojik talepleri, gelecekteki kamusal mekânların dijital dünyanın gereksinimlerine uygun olarak yeniden şekillendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu doğrultuda, dijitalleşme ve teknolojik gelişmelerin kamusal mekân tasarımına entegrasyonu, şehirlerin daha yaşanabilir ve kuşaklar arası uyumu destekleyen yerler haline gelmesine katkıda bulunacaktır. Ayrıca, kamusal mekânların iyileştirilmesi ve kuşakların birlikte aynı ortamda bulunması, her kuşağın farklı beklentilerini ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak kamusal mekanların tasarlanması gerekmektedir. Doğal ve sakin alanlar, sosyal etkinlikler ve hareketlilik sağlayan geniş mekânlar, modern ve estetik tasarımlar, güvenlik ve temizlik gibi unsurlar, bu mekânların herkes için daha cazip ve kullanılabilir olmasını sağlamaktadır. Bu sayede, farklı kuşaklar bir araya gelerek, sosyal etkileşimlerini artırabilir ve kamusal mekanları daha verimli bir şekilde kullanabilirler.

KAYNAKLAR

- Acaralp, Ö.** (2009). *Toplumsal Çeşitliliğe Bağlı Algısal Farklılıklar Ve Kamusal Mekân Kullanımına Etkileri* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Ağrılı, R. A.** (2022). *Ofis tasarımlarının kuşak kavramı üzerinden mekânsal dönüşümleri: Hibrit çalışmada mobil ofis önerisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Altay, E. E. & Şengül, S.** (2023). Algının mekan değerlendirmesi üzerine etkisi: Bursa Hanlar Bölgesi örneği. *Bursa Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 37(2), 439-457.
- Avcı, C.** (2019). *Kent Turizminde Mekansal Tercihler Deneyimler Ve Mekanın Düzenlenişi Üzerine İlişkiler: İstanbul Tarihi Yarımada Örneği* [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Aydoğan Şahin, N. E.** (2019). *Çocuklarda mekan algısı ve mekansal imge zenginliği bakımından tasarımın önemi* [Yüksek Lisans Tezi]. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İç Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Aydın, T.** (2019). *Görükle kentsel dokusunun öğrencileştirme kavramı üzerinden mekan dizimsel analizi* [Yüksek Lisans Tezi]. Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Baykal, B.** (2022). *Kültürel Sermayenin Bireyin Mekân Tercihine Etkisi: Konya/Meram İlçesi Kafe Örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. KTO Karatay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Konya.
- Bayram, B.** (2007). *Kamusal mekan kalitesinin yükseltilmesinde yöntemler ve kamusal sanatın rolü* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü. İstanbul
- Bilir, T. H.** (2020). *Çok katlı konut bloklarında sosyal yaşam ve mekân ilişkisinin incelenmesi: Bursa, Osmangazi bölgesi örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü. Bursa.
- Çetin, A.** (2006). *Kamusal alan ve kamusal mekan olarak 'sokak'* [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bursa.
- Demirci, K.** (2022). X, Y ve Z kuşaklarının kentsel alanları kullanım şekilleri ve kentten beklentileri. *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2), 59-90. DOI: 10.33399/biibfdd.1083238
- Demir, Z.** (2019). Mekânsal Planlamanın Fiziksel Aktivite ve Yürünebilirlik Üzerine Etkisi: Bursa Cumhuriyet ve Atatürk Caddeleri. *Social Sciences Research Journal*, 8(1), 115-124.

- Demirci, K.** (2022). X, Y ve Z kuşaklarının kentsel alanları kullanım şekilleri ve kentten beklentileri. *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2), 59-90. DOI: 10.33399/biibfdd.1083238
- Durmaz, Ö.** (2017). *Mekansal deneyim ve temsilin değerlendirilmesi: Çokluduyusallık bağlamında* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Erbilen, S. Ü.** (2012). Kentsel mekan algılamasına bir örnek: Gazimağusa (İsmet İnönü Bulvarı). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı 1, 157-166.
- Erdoğan, G.** (2020). *Kamusal mekanda sokak sanatı: Grafiti İstanbul, Beyoğlu, Yüksek Kaldırım Sokak incelemesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Erdönmez, E. & Akı, A.** (2005). Açık Kamusal Kent Mekânlarının Toplum İlişkilerindeki Etkileri. *Mugaron Yıldız Teknik Mimarlık Fakültesi E-Dergi*, 1, 71.
- Ergün, N.** (2020). Kimlik Gelişimi: Anlatı Kimliği ve Kuşaklararası Anlatı Kimliği. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12(4), 463.
- Ertürk, H., & Karakurt Tosun, E.** (2009). Küreselleşme sürecinde kentlerde mekânsal sosyal ve kültürel değişim: Bursa örneği. *U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(16), 123-145.
- Ghulian, H.** (2017). Lefebvre'nin mekan kuramının yapısal ve kuramsal çerçevesine dair bir okuma. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 26(4), 7-29.
- Güney, Z.** (2007). "Kamusal Alan Nedir? Kamusal Mekan Nedir?" Retrieved from <http://www.arkitera.com/h21487-kamusal-alan-nedir-kamusal-mekan-nedir.html>.
- Havası, E. B.** (2019). *Kentsel Mekânda Ayrışmanın Gündelik Hayata Ve Kişisel Sanat Pratiğine Etkisi*. Sanatta Yeterlik Sanat Çalışması Raporu, Ankara.
- Hanık, K.** (2019). *Erişilebilirliğin Uludağ Üniversitesi Görükle Yerleşkesi Örneğinde İrdelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Heuristic.** (n.d.). In Merriam-Webster's Online Dictionary. Retrieved October 20, 2005, from <http://www.m-w.com/dictionary/>.
- İstiklal Caddesi'nde Ticari Yaşam Zorlaştı** [Fotoğraf]. (2016). Alındığı: HepsieEmlak., <https://www.hepsiemlak.com/emlak/yasam/haberler/istiklal-caddesinde-ticari-yasam-zorlasti>
- Kahraman, D.** (2019). *Gençler Ve Yaşlıların Mekânsal Ayrışma Pratiklerinin Sosyal Hizmet Açısından Değerlendirilmesi: Caferağa Mahallesi Örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Karadal, S. T.** (2020). *Tarihi Kent Merkezlerinde Yürünebilirliğin Değerlendirilmesi: "Bursa Cumhuriyet Caddesi Yayalaştırma Örneği"* [Yüksek Lisans Tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Karaibrahimoğlu, S.** (2021). Kuşak Değişimi Bağlamında Kentsel Kamusal Mekânı Yeniden Düşünmek. *Planlama Dergisi*, 31(3), 519-529.

- Karaçizmeli, M.** (2021). Lefebvre ve Foucault'da mekan: Kuramsal bir tartışma. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 52, 166-178. <https://doi.org/10.17498/kdeniz.996269>
- Kalfa, B.** (2008). *Türkiye'de Kamusal Mekâna Yapılan Yeni Bir Müdahale Önerisi Olarak İmkanmekân* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kalfa, M. B.** (2023). *Türkiye'de kamusal mekana yapılan yeni bir müdahale önerisi olarak 'mikanmekan'* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kent Meydanı Alışveriş Merkezi** [Fotoğraf]. (t.y.). TripAdvisor. https://www.tripadvisor.com.tr/LocationPhotoDirectLink-g1813811-d3654482-i458138883-Kent_Meydani_Shopping_Center-Osmangazi.html
- Köse Khidirov, B.** (2016). *Mekan Algısı ve Korku: Korkulu Mekan Tasarımına Potansiyel Katkılar* [Yüksek Lisans Tezi]. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kutay Karaçor, E.L.** (2015). *Farklı Sosyo-Ekonomik Yapıya Sahip İlçelerde Kamusal Mekan Kullanımı* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Lefebvre, H.** (2018). *Mekanın Üretimi* (İ. Ergüden, Çev.). İstanbul: Sel Yayıncılık. (Orijinal eser yayınlandı 1974)
- Lynch, K.** (2005). *Kent İmgesi* (M. Sönmez, Çev.). İstanbul: Sel Yayıncılık. (Orijinal eser yayınlandı 1960)
- Markoç, I.** (2012). *Bursa'nın Kentsel Gelişimi ve Konut Üretimi* [Yüksek Lisans Tezi]. Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Nelischer, C., & Loukaitou-Sideris, A.** (2022). Intergenerational public space design and policy: A review of the literature. *Journal of Planning Literature*, 38(3), 192-205. <https://doi.org/10.1177/0885412219229175>
- Ozar, B.** (2023). *Mekan algısı ve psiko-sosyal kalitenin ölçülebilirliği üzerine bir araştırma: Armada Hayat Sokağı örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Önder, S., & Aklanoğlu, F.** (2002). Kentsel Açık Mekan Olarak Meydanların İrdelenmesi. *S. Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi*, 16(29), 96-106.
- Tekel, A.** (2008). *Alışveriş Merkezlerinin 'Kamusal Mekân' Nitelikleri Üzerine Bir Değerlendirme: Ankara Panora Alışveriş Merkezi Örneği*. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları, 10(10), 143.
- Tofaş Anadolu Arabaları Müzesi** [Fotoğraf]. (t.y.). Tofaş Anadolu Arabaları Müzesi, <https://www.tofasanadoluarabalarimuzesi.com/PhotoGallery/Index/11>
- Ulutaş, Ö. O.** (2018). *Yüksek binaların kent imajı üzerindeki etkisinin marka değeri bağlamında değerlendirilmesi: Örnek: Bursa Nilüfer* [Yüksek Lisans Tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

Yang, Q. (2012). *Lively streets and better social life: A case study of three comparable streets in Kristianstad* [Master's Thesis]. Blekinge Tekniska Högskola, Master of Science Programme in Spatial Planning with an emphasis on Urban Design in Europe and China, Karlskrona, Sweden.

Yılmaz, D.G. (2020). Mekânsal Ayrışma Bağlamında Bireylerin Düşünceleri ve Deneyimleri. *ATA Planlama ve Tasarım Dergisi*, 4(2), 73-82.

EKLER

EK A: Anket Formu

EK B: Etik Kurul

EK A

Değerli Katılımcı,

Bu anket Bursa Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kentsel Tasarım Anabilim Dalı bünyesinde hazırlanacak olan tez çalışması kapsamında gerekli verileri elde edebilmek için kullanılacaktır. Bu çalışma X, Y, Z kuşağının kamusal mekân algısını ve kuşaklararası mekân kullanım farklılaşmasını konu edinerek, kamusal mekan kullanım tercihlerini öğrenmek ve buna göre iyileştirme önerileri sunmak amacı ile Bursa kentinin kamusal mekan olarak yoğun kullanılan üç alanında; Cumhuriyet caddesi, Atatürk caddesi ve Akademik cadde üzerinde kullanıcıların görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Sorulara vereceğiniz yanıtlar sadece bilimsel amaçlı kullanılacak olup yalnızca araştırmacı tarafından görülecektir. Çalışmaya ayırdığınız zaman, sağladığınız katkılarınız, görüşleriniz ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

1.BÖLÜM: Bu bölümdeki sorular katılımcıyı tanımaya yönelik hazırlanmıştır.

Demografik Bilgiler

Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu	Meslek	Aylık Gelir
☐ Erkek	☐ 44-58 YAŞ	☐ Okur-yazar değil	☐ İşçi	☐ Çalışmıyor
☐ Kadın	☐ - X kuşağı	☐ İlkokul	☐ Serbst	☐ Asgari ü. veya altı
	☐ 24-43 YAŞ	☐ Ortaokul	☐ Özel sektör	☐ 18.000-30.000 TL
	☐ - Y kuşağı	☐ Lise	☐ Ev hanımı	☐ 31.000-50.000 TL
	☐ 18-23 YAŞ	☐ Üniversite	☐ Memur	☐ 51.000-70.000 TL
	☐ - Z kuşağı	☐ Y.Lisans	☐ Esnaf	☐ 71.000 TL ve üstü
		☐ Doktora	☐ Emekli	
		☐ Diğer	☐ Öğrenci	
			☐ İşsiz	
			☐ Diğer	

Hangi ilçede ikamet ediyorsunuz?

- Yıldırım
- Osmangazi
- Nilüfer
- Mudanya
- Keles
- Burada yaşamıyorum

g) Diğer.....

Ne kadar zamandır burada yaşıyorsunuz?

- a) 1-5 yıl
- b) 6-10 yıl
- c) 11-20 yıl
- d) Doğduğundan beri

2.BÖLÜM: Bu bölümdeki sorular katılımcıların Kamusal mekan ve kamusal mekan tercihlerinde önem verdiği unsurlar hakkında genel görüşlerini elde etmeye yönelik hazırlanmıştır.

Kamusal Mekan size ne hatırlatıyor ?

- Kamu binaları (Belediye, Valilik, Kaymakamlık, Emniyet vb.)
- Kentsel açık mekanlar (Meydanlar, Yeşil alanlar, Sahil şeridi)
- Kapalı mekanlar (Avm, tiyatro, kafe, vb.)

Boş zamanlarınızda ne tür mekanları tercih edersiniz?

- Kapalı mekanlar (kafe, avm, vb.)
- Açık mekanlar (Meydanlar, parklar, sahil kenarı, vb.)

Yaşadığınız bölge en çok kullandığınız kamusal alan?

- Alışveriş merkezi
- Restoran-Kafe
- Açık alanlar (parklar, meydanlar vb.)
- Kültürel ve sanatsal mekanlar (sanat galerisi, müze vb.)

Bu mekanları tercih etme sebebiniz nelerdir?

- Ulaşılabilir olması
- Yaya kullanımına elverişli olması
- Dinlenme ve vakit geçirmek için
- Alternatif mekanlar olmadığı için
- Alışveriş yapmak için

Kamusal mekanları ziyaret ettiğinizde ortalama ne kadar süre orada kalıyorsunuz?

- 0-30 dk
- 30-60 dk
- 1-2 saat
- Yarım gün
- Tam gün

Kamusal mekan tercihlerinizde en önemli faktör nedir?

- Mekanın estetiği ve tasarımı
- Ulaşım ve konum kolaylığı
- Mekanın sunduğu aktiviteler
- Mekanın sosyal ortamı
- Aradığını kolayca bulması
- Alışkanlık olması
- Dinlenme alanları
- Yaya alanları
- Park yeri kolaylığı
- Göçmenlerin az olması
- Yeşil alan olanakları (park, bahçe vb.)
- Fiyatların uygun olması

Kamusal mekan seçiminde sizin için aşağıdakilerinden hangisi daha önemlidir?

- Güvenlik
- Yeşil alan miktarı
- Gürültü seviyesi
- İnternetin olması
- Kalabalık seviyesi
- Toplu taşıma ile ulaşım kolaylığı
- Otopark imkanı
- Temiz ve bakımlı olması
- Mekanın estetik ve tasarımı
- Aradığını kolayca bulma (mağaza, kafe vb.)

Diğer.....

Kamusal Mekanlardaki hangi özellik sizi o mekanı tercih etmenize üstünlük sağlar?

- Yeşil alanı çokluğu veya doğa öğeler
- Ulaşım kolaylığı
- Sanat eserleri ve tasarım estetiği
- Mağaza ve yeme-içme mekan çokluğu
- Sosyal etkileşim için ortamlar
- Kalabalık olmaması
- Güvenli olması
- Ulaşım aksında yay üstünlüğü
- Her yere yürüme mesafesi yakınlığı
- Fiyat uygunluğu
- Kullanıcı kesimin homojen olması (aynı yaş grubu, benzer dünya görüşü vb.)
- Kullanıcı kesimin homojen olmaması
- Tarihi dokusu
- Diğer.....

2.BÖLÜM: Kamusal Mekan Algısı: Kamusal mekanda aşağıdaki unsurların varlığı sizin için ne kadar önemli?

		Hiç Önemli Değil	Az Önemli	Bilmiyorum	Önemli	Çok Önemli
1	Kamusal mekan ulaşım kolaylığı					
2	Kamusal mekanda internet erişilebilirliği					
3	Kamusal mekanda kent mobilyaların varlığı (çöp kutusu, banklar, vb.)					
4	Kamusal mekanın güvenilirliği					
5	Kamusal mekanda yeşil alanın çokluğu veya doğa öğelerin varlığı					

- Yemek yeme veya kafelere gitmek
- Okul veya iş nedeniyle
- Arkadaşlarla veya aileyle buluşmak
- Aktivite yapmak
- Diğer.....

Caddeye genellikle nasıl ulaşım sağlıyorsunuz?

- Otobüs
- Metro
- Yaya şeklinde
- Taksi
- Özel araç

Caddeyi ilk deneyimlediğinizde mekan algınız ne oldu?

- Sevdim sık sık gelirim
- Sevdim ara sıra gelirim
- Bilmiyorum
- Sevmedim ama geliyorum
- Zorunda olmasam tercih etmem

Bu caddenin hangi özelliklerini beğeniyorsunuz?

- Yeşil alan ve bitki örtüsü
- Mimari ve estetik tasarımı
- Konumu
- Oturma alanı ve dinlenme yerleri
- Temizlik ve bakım
- Mağaza ve restoran çeşitliliği
- Ulaşım Kolaylığını
- Yaya aksını
- Spor, yürüyüş olanakları
- Bisiklet, scooter kullanımı
- İnternet olanağı
- Kalabalık olması
- Aradığımı kolayca bulma
- Kent mobilyaları (aydınlatma, çöp kovası, bank vb.)

- Tarihi dokusu
- Caddenin geç saatlere kadar aktif olması
- Aktivite eşitliliği
- Diğer.....

Bu caddede görmek istediğiniz başka özellikler veya iyileştirmeler nelerdir?

- Daha fazla yeşil alan ve bitki rts
- Daha fazla oturma ve dinlenme alanı
- Yürüyüş ve bisiklet yollarının geliştirilmesi
- Daha fazla güvenlik önlemi
- Temizlik ve bakım artırılması
- Mağaza ve restoran çeşitliliğinin artması
- Kültürel ve sanatsal çeşitliliğin artırılması (sanat, galeri, müze vb.)
- Aktivite alanlarının artması
- Ulaşımın kolaylığının artırılması
- Caddenin geç saatlere kadar aktif olması
- Mimari ve estetik olarak geliştirilmesi
- Kaldırım dokusunun iyileştirilmesi
- Diğer.....

Caddede yaşadığınız sorunlar nelerdir?

- Kalabalık
- Gürültü
- Yetersiz olanaklar (oturma yerleri, tuvaletler, mescitler vb.)
- Güvenlik endişesi
- Konum ve ulaşım sıkıntısı
- İnternet olmaması
- Göçmen okluğu
- Temizlik ve bakım
- Sunduğu aktivitelerin az olması
- Otopark
- Yüksek fiyatlar
- Bakımsız yapılar

- Deprem ve afet riski
- Yeşil alan azlığı
- Yürüme alanı gölgelendirme (ağaçlandırma vb.)
- Yaya geçidi
- Araç yoğunluğu
- Diğer....

Caddeyi dolaşırken kendinizi özgür hissediyor musunuz?

- Evet
- Hayır

Büyüğünüz veya küçüğünüzle caddeyi rahat kullanabiliyor musunuz?

- Büyüğümlle rahat kullanabiliyorum
- Büyüğümlle rahat kullanamıyorum
- Küçüğümlle rahat kullanabiliyorum
- Küçüğümlle rahat kullanamıyorum
- Kendi akranlarımla kullanmayı tercih ederim

Bu caddenin mekansal kalitesini nasıl değerlendirirsiniz?

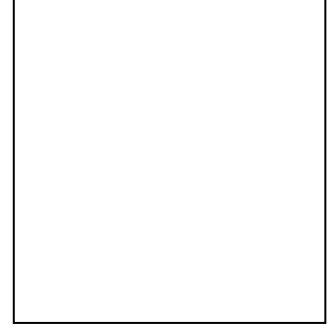
- Çok iyi
- İyi
- Orta
- Kötü
- Çok kötü

Derinlemesine Görüş Soruları

- Kaç senedir Bursa'da yaşıyorsunuz?
- Caddeyi tercih etme sebebiniz nedir?
- Cadde üzerinde kendinizi güvenli hissediyor musunuz?
- Cadde üzerinde sizi rahatsız eden unsurlar nelerdir?
- Cadde yapılmasını istediğiniz iyileştirmeler nelerdir?.

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Reyhan NAMAZLI

Doğum Tarihi ve Yeri :

E-posta :

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans** : 2021, Azerbaycan Mimarlık ve İnşaat Üniversitesi,
Mimarlık, Mimarlık
- **Yüksek Lisans** : 2024, Bursa Teknik Üniversite, Kentsel Tasarım, Kentsel
Tasarım